LETO XIV. ŠT. 4 (632) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 5. FEBRUARJA 2009

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Igor Gregori

Molk in obup

Množica prijateljev in sodelavcev se je v soboto, 24. januarja, zbrala v cerkvi sv. Marije Karmeličanke na Greti pri Trstu, da bi izrazila poslednji pozdrav mlademu Dušanu Poldiniju.

Dušan je bil zaposlen v tržaški železarni, zadolžen je bil za vzdrževanje mehaničnih kolesij velikega žerjava. V jutranjih urah dne 12. januarja se je povzpel do višine dvajsetih metrov in začel svoja običajna - pravijo jim rutinska - opravila. Mehanizem se je tedaj nenadoma pognal, sedemintridesetletni mladenič žal ni imel izhoda in podlegel je smrtnim ranam. Kdor je upravljal veliki pristaniški žerjav, se sploh ni zavedel smrtne nesreče. Ko so truplo nesrečnega delavca odkrili njegovi kolegi, sta nad železarski obrat legla molk in obup.

Molk in obup sta nato zajela srci Dušanovih staršev, očeta Livia Poldinija in mame Mare Debeljuh, ki sta težko sprejela, da je njihov sin postal zadnja žrtev predolgega seznama ponesrečencev na delovnem mestu.

V zadnjih tednih se je v naši deželi ta seznam podaljšal, ponesrečili so se namreč še delavec papirnice Burgo in delavca v spodnji Furlaniji. Ali gre zgolj za naključje?

Težko je sprejeti dejstvo, da je ta sramotni seznam kot brezno, ki mu ni videti dna. Vanj bomo vključevali še mnogo oseb, ki bodo življenje žrtvovale za vsoto denarja, ki jemlje dostojanstvo njim samim in njihovim družinam. Življenja sicer ne gre meriti po mesečni plači, tako diskriminanto smo izbrali zgolj zato, ker se v današnjem visoko tehnološkem in produkcijskem svetu človeško življenje izstoveti z golo številko, s tem, koliko je vsak delavec rentabilen za svoje podjetje in koliko je podjetje uspešno na tržišču. Pozabljamo pa na človeka, ki je v sedanjem razčlovečenem okolju še vedno središče in motor vsega. Še zlasti delavski razred je v zadnjih desetletjih utrpel premoč, s katero je razmah t. i. nove tehnologije preobličil razmere moči v svetovnih produkcijskih tokovih: nekdanja tradicionalna težka proizvodnja je v nekaj letih postala drugorazredna dejavnost, zanemarljiv ostanek prejšnjega stoletja. Sodobna družba je ob uporabi računalnika, interneta in prenosnih telefonov črtala iz svoje zavesti podobe nekdanjih rudarjev, železarjev, kmetov in drugih delavcev, ki so ročno opravljali najtežavnejša in predvsem najnevarnejša dela. Delavski razred, ki je nekoč nekaj veljal, je danes vzet v poštev kot ovira na poti produkcijskega postopka, zanemarja ga naša družba in zanemarjajo ga lastniki obratov, ki kot običajno stremijo zgolj po zaslužku.

Delavci, kot so bili Dušan in mnogi drugi, nas iz nesrečnega seznama nemo opozarjajo, da je vloga delavskega razreda v naši družbi še aktualna prav zato, ker delavski razred sestavljajo osebe, ki so enako pomembne in aktualne kot snovalci softwarjev in dragocenih chipov.

Čeprav bo družina Poldini Debeljuh težko prenašala težo neizmerne izgube, bo Dušanovo ime ostalo v trajnem spominu njegovih kolegov: družina je namreč sklenila ustanoviti sklad, ki bo zaslužnim sinovom delavcev škedenjske železarne podeljeval študijske štipendije. Širokosrčnost je močnejša od molka in obupa!

Pogovor

Bogdan Kralj o letošnji Prešernovi proslavi, ki bo posvečena 100-letnici Glasbene matice

3

Foto IG

Pred slovenskim kulturnim praznikom

Jezik edini trdni temelj!

Tako kot vsako leto se tudi te dni pripravljamo na osrednjo Prešernovo proslavo, ki bo pri nas letos posvečena stoti obletnici pomembne slovenske ustanove pri nas, in sicer Glasbene matice.

Pod pojmom Prešernova proslava pri nas razumemo tudi osrednji slovenski kulturni praznik, ki ga obhajamo prav na dan smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, ki mu vsi po vrsti priznavamo, da je naš jezik povzdignil na raven evropskih jezikov, saj je s svojimi poezijami dokazal, da je tudi slovenski jezik enakopraven vsem ostalim jezikom. Ne gre za nobeno pretirano poveličevanje, ko pa vemo, da je bil prav Prešeren tisti, ki je kot prvi Slovenec pesnil v kristalno izbrušenem jeziku in v svojih pesmih obravnaval dejansko vse tiste vsebine, s katerimi se ukvarja samo vrhunska poezija, vrhunska književnost. Jezik torej!

Slovenski jezik je tista osnovna prvina, podstat, temelj, na katerem smo si Slovenci v zgodovini zgradili samozavest, kulturo, omiko, narodnost, narodno identiteto in pred slabima dvema desetletjema tudi samostojno državo. Prav odnos do jezika je tudi najlepši pokazatelj našega odnosa do slovenske kulture, ki je ena temeljnih podstati narodnosti! Slovenci smo eden redkih narodov, ki imamo v svoji državi praznik kulture, ki je dela prost dan; pri nas pa, ki živimo v Italiji in tega praznika seveda ne moremo praznovati z državnimi častmi, se na ta dan zbiramo na slovesnih akademijah, ki jih sami imenujemo preprosto in zelo zgovorno: Prešernove proslave. Letos bo osrednja proslava v znamenju glasbe, za katero velja, da je univerzalni jezik, ki ne potrebuje prevajanja, saj je vsakomur dostopna, a vendar bomo spet prisluhnili tudi slovenski besedi.

In zato je prav, da se vsaj ob Prešernovih proslavah vprašamo, kako je z našim jezikom, kaj sami naredimo, da bi izboljšali znanje lastnega jezika, da se vprašamo, kakšno je stanje poučevanja slovenskega jezika v naših šolah, ki so te dni (ponovno) na usodnem križišču, ko se odloča, kakšna naj bo ureditev naših šol v prihodnje. V dnevnem tisku se je za preureditev našega šolskega sistema že uveljavila beseda, ki je nihče na Slovenskem ne pozna, našli je ne boste v nobenem slovenskem slovarju!, zato je niti zapisali ne bomo, ker pač nič ne pomeni, morda kaže samo na odnos do jezika in neko našo posebnost, ko iz italijanščine jemljemo ponesrečene izraze. Da to počno brez vsake težave naši šolniki, pa je dovolj zgovorno! Že res, da smo v tem prostoru pripadniki slovenske narodne skupnosti nekaj posebnega, a to velja samo do takrat, ko to svojo posebnost gojimo, ko skrbimo, da je znanje našega jezika vsaj zadovoljivo, če ni že več kot to! Že itak je pri nas težko poučevati slovenski jezik zaradi vse večjega števila italijanskih otrok v naših šolah in že zaradi dejstva samega, da živimo sredi italijanskega morja; da bi pa sami uvajali nove besede, je čista norost!

Ko te dni spremljamo polemike o preureditvi šolskega sistema državnih šol s slovenskim učnim jezikom, ki so za nekatere grob, za druge pa rešitev za slovenske šole, si lahko le želimo, da bi se vsi tisti, ki preureditev šol udejanjajo, zavedali, da je naša šola najprej šola narodne manjšine, in tudi dejstva, da je bila postavljena na noge samo in le ter še enkrat samo zaradi učenja, negovanja slovenskega jezika, ki ga govorimo pripadniki slovenske narodne manjšine!

Ob Prešernovi proslavi nam mora biti jasno vsaj to!

Jurij Paljk

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ, SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA
in GLASBENA MATICA

vabijo na proslavo ob Dnevu slovenske kulture

...IN ČUJEM TE; KLAVIR IGRA...

POSVEČENO STOTI OBLETNICI GLASBENE MATICE V TRSTU

Scenarij: Tatjana Rojc
Izvirna glasba: Aleksander Ipavec
Režiser: Gregor Geč

V nedeljo, **8. februarja**, ob 16.30, v gledališču Ristori v Čedadu
V torek, **10. februarja**, ob 20.30, v Kulturnem domu v Trstu
V četrtek, **12. februarja**, ob 20.30, v Kulturnem domu v Gorici

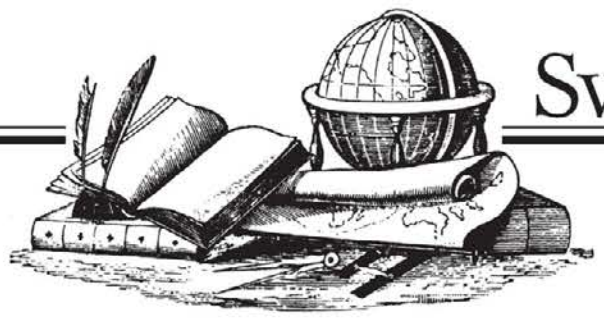

Delegacija Slovenske ljudske stranke v Gorici

Bojan Šrot se je srečal s predstavniki SSk

Delegacija Slovenske ljudske stranke, ki jo je vodil predsednik Bojan Šrot, je bila v petek, 30. januarja, v gosteh pri goriškem delu Slovenske skupnosti. Poleg predsednika Šrota so se obiska udeležili še podpredsednica glavnega odbora stranke in predsednica koprskega mestnega odbora Olga Franca, odgovorna za stike z javnostjo Lejla Kogej ter še nekateri predstavniki koprskega mestnega odbora. Do srečanja je prišlo na prošnjo samega predsednika Šrota, potem ko je bil o stanju slovenske narodne skupnosti seznanjen s pismom, ki ga je goriški pokrajinski tajnik SSk Julijan Čavdek poslal vsem slovenskim političnim strankam. Bila pa je to tudi priložnost, da se dolgoletne vezi med SLS in SSk spet nekoliko osvežijo, saj so te bile prisotne že v časih Slovenske kmečke zveze in prvih zametkov SLS, ko sta se v Sloveniji uveljavljala demokracija in pot državne samostojnosti.

Na začetku je goriški pokrajinski tajnik Čavdek poskrbel, da si je delegacija SLS ogledala Gorico in se seznanila s stanjem goriških Slovencev, njenih osrednjih ustanov in z napori za uveljavljanje narodnih pravic. Poseben vtis je na delegacijo SLS naredil zunanji ogled Trgovskega doma, njegova zgodovina in sedanje mučno prizadevanje, da bi se objekt spet povrnil Slovencem, kot to predvideva zakon.

Sledilo je srečanje delegacij na goriškem sedežu SSk, kjer je delegacijo SLS sprejel deželni tajnik SSk Damijan Terpin. Poleg Terpina so bili prisotni še pokrajinski tajnik Čavdek, pokrajinski predsednik Primožič, predsednik rajonskega sveta Podgora Walter Bandelj in števerjanski župan Hadrijan Corsi. Najprej je Terpin z veseljem sprejel ponovno srečanje med strankama, ki sta v preteklosti precej sodelovali, še posebno ko sta stranko vodila brata Podobnik. Sledil je oris stanja slovenske narodne skupnosti v Italij ter širše problematike uveljavljanja narodnih pravic. Pri tem je stranka SSk aktivno prisotna s svojimi političnimi in izvoljenimi predstavniki. Podčrtani pa so bili tudi novi koraki stranke, da bi postala vedno bolj zbirna stranka Slovencev v Italiji. Glede odnosov s Slovenijo je Terpin podčrtal zelo dobro skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu s strani prejšnje vlade in izrazil upanje, da bo to delo opravljala tudi sedanja nova slovenska vlada.

Predsednik Bojan Šrot se je zahvalil za sprejem in tudi poudaril potrebo, da se vezi med obema strankama osvežijo in utrdijo. Skupaj s svojimi koprskimi kolegi je podčrtal razliko v zaščiti narodnih skupnosti med slovensko in italijansko zakonodajo ter njenim izvajanjem na teritoriju. Pristavil je, da si bo prizadeval za pozorno spremljanje življenja slovenske narodne skupnosti v Italiji, in poudaril, da pri tem lahko precej naredi njihova parlamentarna skupina v Državnem zboru. Orisal pa je tudi sedanje stanje SLS, ki ima na teritoriju precej županov. Trenutno pa so vse moči stranke uperjene v pripravo na evropske volitve, na katerih želi SLS izvoliti svojega evropskega poslanca.

V nadaljevanju pogovora so sodelovali še ostali udeleženci srečanja in poudarili pomembnost čezmejnega sodelovanja, še posebno kar se tiče gospodarske plati, kjer se lahko marsikaj obrne prav v korist slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Delegacija SLS se je po končanem srečanju udeležila tudi tradicionalnega novolotnega sprejema SSk v restavraciji Devetak na Vrh Sv. Mihaela.

Julijan Čavdek
Pokrajinski tajnik SSk

Javna varnost in stanje na Lampedusi

Zadeve Berlusconijeve vlade

Skupno z nami se tudi številni drugi gotovo spominjajo lanske volilne kampanje, ki je potekala ne samo v živahnih polemičnih tonih, temveč tudi ob demagoških obljubah volivcem. Pri tem so vsekakor prednjačile desnosredinske stranke (takrat še v opoziciji levosredinski Prodijevi vladi), to se pravi Berlusconijeva Naprej Italija, Nacionalno zavezništvo in Severna liga, ki so svojo volilno kampanjo osredotočile na vprašanje javne varnosti (zaradi pojava številnih kriminalnih dejanj tako s strani domačih druščin kot iz vrst tujih priseljencev). Obljubljale so učinkovito ukrepanje za zajezitev omenjenih pojavov in ob tem istočasno pomagale zaostrovati ozračje strahu v prebivalstvu. To jim je pripomoglo k volilni zmagi, zato so po prevzemu vlade demonstrativno vpletli v boj za zagotovitev varnosti državljanov tudi nekaj tisoč vojakov, a istočasno zanemarili ovrednotenje rednih policijskih sil in izboljšanje njihovega finančnega položaja.

Sedanja vladna politika še vedno temelji na razkazovanju mišic zlasti na področju ukrepanja proti tujim priseljencem in ustvarjanju sovražnega ozračja do njih. Uvedeno je bilo odvzemanje prstnih odtisov mladoletnim Romom s pretvezo tudi statističnega ugotavljanja njihovega števila in preverjanja istovetnosti storitev kriminalnih dejanj. Mediji so s svoje strani znatno prispevali k ustvarjanju javnega mnenja, da je glavni vzrok za občutek strahu pri ljudeh prisotnost številnih tujih priseljencev, ki da jim gre pripisati številna kriminalna dejanja. Toda čas je postopoma razkril, da je kriminalna zasvojenost že od nekdaj močno prisotna v zadevnih italijanskih združbah. To dejstvo sedaj očitno prihaja na dan, zlasti ob zadnjih številnih pojavih spolnega nasilja nad ženskami na obrobjih velikih mest, kot sta Milan in zlasti Rim. To je presenetilo vladne kroge, ki so sedaj v nemajhni politični zadregi. Zato skušajo z omalovaževanjem nastalega položaja odvrniti pozornost javnega mnenja od omenjenih dogodkov. Notranji minister Maroni zagotavlja, da je vse omenjeno dogajanje pod nadzorstvom sil javnega reda. Rimski župan Alemanno iz vrst Nacionalnega zavezništva, ki je med volilno kampanjo rohnel proti levi sredini in svojemu županskemu predhodniku Veltroniju, da je tolerantna politika do Romov in drugih tujih priseljencev ustvarila nevzdržne razmere, pa se je sedaj sam znašel v vrtincu polemik v zvezi z zadnjimi pojavi nezaslišanih posilstev žensk, v katera so vpleteni tudi italijanski mladostniki. Pilatovsko se izgovarja, da takšnih dogodkov ni moč predvideti.

Podobno se brani tudi predsednik vlade Berlusconi, ki povrh vsega še neokusno duhoviči, da država nima dovolj vojakov za stražo lepih italijanskih žensk. Še pred dobrim mesecem pa se je hvalil, da je vprašanje varnosti rešeno, sedaj pa da bo treba za varnost poskrbeti s trideset tisoč vojaki, kot da bi bila država v vojnem stanju. Rednim policijskim silam pa je v proračunu oklestil finančna sredstva, namesto da bi jih povečal, tako da jim sedaj primanjkuje celo gorivo za vozila.

Potem so tu še kaotične razmere na otoku Lampedusi, kamor se zatekajo z zasilnimi plovili tuji priseljenci. Njihovo število se je v minulem letu 2008 povečalo v primerjavi z zadnjim letom (2007) Prodijeve vlade. Med volilno kampanjo je desna sredina zagotavljala ureditev razmer na otoku in omejitev prihajanja ilegalnih pribežnikov, dejansko pa se je stanje v zadnjem času občutno poslabšalo. Minuli teden je prišlo do nenavadnega dogodka: 1300 pribežnikov iz tamkajšnjega zbirnega centra se je kratkomalo odpravilo iz centra in se pridružilo domačim protestnikov pred županstvom. Zahtevali so premestitev v bolj urejene zbirne centre v Brindisiju, kjer naj jim oblasti omogočijo združitev z drugimi družinskimi člani. Sile javnega reda jih niso ovirale pri izhodu iz zbirnega centra, pribežniki-protestniki pa so se potem sami vrnili v center. Tako otočani kot v centru začasno nastanjeni pribežniki namreč nasprotujejo nameri italijanske vlade, da bi na Lampedusi zgradila še center za ugotavljanje istovetnosti pribežnikov pred njihovim izgonom, kar pomeni podaljšanje bivanja pribežnikov na otoku. Predsednik Berlusconi je ironično komentiral protest pribežnikov, češ da so šli ven "na pivo", kar izdaja pomanjkanje državniške resnosti.

Iz prikazanih ugotovitev izhaja, da je v Italiji težko vladati ne glede na trenutno politično usmerjenost vlade. Strankam gre namreč predvsem za to, da s svojimi stališči in pobudami utrjujejo lastno vidljivost, t. j. da so v ospredju pozornosti zlasti v medijih. Zato ne štedijo z demagoškimi nastopi in obljubami. Takšna je torej stvarnost v tej državi.

Alojz Tul

Žalostna vest iz Rima

Umrl je prijatelj Slovencev Rosario Caccamo

Minuli teden smo Slovenci izgubili dragocenega prijatelja. V sredo, 28. januarja, je namreč v Rimu umrl dr. Rosario Caccamo. Dva dni kasneje pa je bila v znani cerkvi "Santa Croce in Gerusalemme" pogrebna svečanost. Star je bil 90 let. Doma je bil s Sicilije, po poklicu pa je bil odvetnik.

Slovenski narod in kulturo je spoznal in vzljubil po svoji ženi, rojeni Dornberčanki. Dobro je tudi govoril slovensko in mnogi, ki so kdaj bili v Rimu na gostovanju pri naših rojakih, so lahko občudovali tega zelo živahnega in dinamičnega človeka, kako se pogovarja z gosti o vsem mogočem in kako rad prisluhne naši pesmi. Bil je dolgoletni sodelavec Slovenika in prijatelj številnim našim duhovnikom, ki v tem papeškem zavodu živijo in delujejo oziroma, ki so v njem preživeli svoja študijska leta. Velike zasluge za naš narod si je pridobil zlasti v času osamosvojitve, ko je po svojih zvezah skušal pomagati pri utrjevanju slovenske poti v neodvisnost in doseganje mednarodnega priznanja.

V Rimu je bil znan tudi kot ustanovitelj in odgovorni urednik izredno priljubljenega oglaševalnika Porta portese, ki zadnja leta izhaja tudi v internetnem formatu.

Na dnu...

Povejmo na glas

Kultura kot hrepenenje po dobrem

Bilo bi zelo omejevalno, ko bi ob Prešernovem dnevu razumeli kulturo le v tistem vsakdanjem pomenu besede, ko smo uglajeni in sposobni lepega obnašanja, ko si od časa do časa ogledamo gledališko predstavo, se odpravimo na koncert ali vzamemo v roke nam ljubo knjigo. Naš največji pesnik je namreč s svojim življenjem, vpetim med svetlobo in temo, med trpljenje in blaženost, med srečo in nesrečo, izjemna priložnost, da se spomnimo kulture kot središčnega dela naše duševnosti in srca, v katerem hrepenimo po lepšem svetu in v katerem nemara še živijo naše sanje o blagodejni harmoniji, ki naj preveva vse ljudi in z njimi našo notranjost. Sanje o takšni harmoniji, ki bo storila, da "koder sonce hodi", se pravi povsod, "prepir iz sveta bo pregnan" in ne bo več nerazumevanja, stisk, nestrpnosti, krivic in potrebe po njihovi poravnavi, človek ne bo več dvigoval roke nad drugega človeka, država nad drugo državo, narod nad drug narod in civilizacija nad drugo civilizacijo. In če zares prisluhnemo temu pesnikovemu sporočilu, se zavemo, da je brez stremljenja po uresničitvi njegovih sanj vse ostalo dosti preslabotno, da bi odstranilo resne tegobe našega časa, ki niso manjše od tistih preteklih in jih kaj lahko v svojo škodo podcenjujemo. Dovolj se je spomniti uničevalnih nesporazumov oziroma vojn, revščine in lakote, nesprejemanja tujcev ter razkrajevalne logike tiste globalizacije, ki povečuje naše osebne stiske in poraja izbruhe nasilja celo znotraj najbližjih, se pravi znotraj lastne družine, da ne govorimo o tesnobah človeka kot posameznika, o zahrbtnih depresijah in mračnem obupu, kar je Prešeren tako bridko izkusil. Zato hrepenenje po dobrem, po boljšem, pa še boljšem, zato hrepenenje po svetlem in svetlobi, po srečnem izteku in smislu, po lepoti in dobroti, ki naj slednjič prevladata, kakor je bilo nekoč obljubljeno. Da se bomo izvili iz klešč materialnih dobrin in ugodja, ki ne zagotavljajo trajnega olajšanja, zahtevajo vedno več ter nas spreminjajo v vse bolj osamljena bitja in nas pehajo v boj z drugim človekom, dokler nam ne pričnejo prišepetavati, naj tega drugega človeka tako ali drugače odrinemo in nemara celo izločimo. V vsem tem je tema in je zlo, ki se končno obrne zoper nas same, v vsem tem je zgrešena smer, iz katere nas lahko reši le kultura srca, iz katere nas lahko rešita le hrepenenje in neomahljiva želja po srečnem in dobrem. Po dobrem.

In zares dobro je le dobro za drugega, ne zame, ampak za drugega. Le dobro za drugega, za drugega posameznika, za drug narod, za drugo državo, drugo civilizacijo vse rešuje in nič ne odvzema. Le dobro, seveda iskreno dobro za drugega, nas odmakne od želje po nadvladovanju, podrejanju, gospodovanju, posedovanju, le dobro za drugega lahko prinese trajni notranji mir vsakomur od nas in s tem vsem ljudem in celemu svetu. Dobro za drugega je kultura najžlahtnejše stopnje, so sanje, brez katerih je naše srce mrzlo in mrtvo.

Janez Povše

POGOVOR Bogdan Kralj

"...In čujem te; klavir igra..."

Stoletnica Glasbene matice bo protagonistka letošnje, osrednje prireditve ob Dnevu slovenske kulture. Naslov prireditve, ki bo na sporedu 8. februarja ob 16.30 v gledališču Ristori v Čedadu, 10. februarja ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu in 12. februarja ob 20.30 v goriškem Kulturnem domu, je "...In čujem te; klavir igra...". Gre za preplet besednih, glasbenih in video sugestij (za slednje bo poskrbel Antonio Giacomin), ki govorijo o kulturnih in pedagoških dosežkih mnogih, prizadevnih docentov in mladih glasbenikov. Njihovo delo v znamenju glasbene umetnosti bo snov recitacij priljubljenega tržaškega igralca Danijela Malalana in filmske ter gledališke igralke Maje Gal Štromar. Življenjsko moč stoletne šole pa bodo glasbeniki predstavljali s svojim prednostnim izraznim sredstvom, petjem in igranjem.

Svet slovenskih organizacij, Slovenska kulturno gospodarska zveza, Slovenska prosveta, Slovensko stalno gledališče, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza slovenske katoliške prosvete, Slovenski raziskovalni inštitut, Narodna in študijska knjižnica, SCGV Emil Komel, Kulturni dom Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž in Inštitut za slovensko kulturo v Benečiji, ki so vsako leto soorganizatorji skupne, slovesne proslave, so letos soglasno odobrili predlog, da bi počastitev slovenske kulturne zakladnice zaživela v znamenju visokega jubileja tržaške, slovenske glasbene ustanove.

Dejstvo, da sta krovni organizaciji in ostale ustanove naše manjšine poverile Glasbeni matici režijo letošnje Prešernove proslave, nas je nekoliko presenetilo: naša želja je namreč bila zgolj ta, da bi proslava le zabeležila stoletnico glasbene šole, ne pa da bi bila GM nosilka načrta. Ta izziv smo vendar rade volje sprejeli, saj se vsi zavedamo pomena tako visokega jubileja.

Kako ste zasnovali celoten načrt?

Scenarij je sestavila prof. Tatjana Rojc, ki je z Glasbeno matico že večkrat sodelovala: poleg tega je bila nekoč tudi sama gojenka GM in delovanje naše glasbene šole zelo dobro pozna. V dogovoru z režiserjem proslave, igralcem Gregorjem Gečem, je zbrala ustrezna besedila in jih vstavila v uglajeno celoto.

Katera pa bo vezna nit proslave?

Vezna nit bo čas oz. časovni razmik stotih let, kolikor jih praznuje GM. Zamisel pripada režiserju Gregorju Geču, ki je želel na poseben način prikazati stoletno preteklost Glasbene matice: za simbol proslave je izbral metronom, ki udarja takt in s tem poudarja minevanje časa ter njegovo zrcaljenje v prihodnost.

Kakšno vlogo bodo imeli učenci Glasbene matice?

Poleg besednega dela bo prireditev slonela tudi na glasbi. Pomembno vlogo bo odigrala še vokalna glasba: nastopil bo namreč tudi mešani pevski zbor Jacobus Gallus, ki ga vodi Marko Sancin. Instrumentalno komponento bodo sestavljali tako profesorji kot učenci pa tudi profesionalci, ki so se nekoč izučili pri nas in so danes priznani glasbeniki ter sodelavci GM: naj omenim Žarka Hrvatiča, ki je bil prvi diplomant šole, in Marka Ferija, ki je postal priznan kitarist tudi na mednarodni ravni. Sodelovala bosta tudi godalni kvartet GM, ki ga večinoma sestavljajo naši diplomanti; od učencev bo nastopila harfistka Tadeja Kralj, harmonikarski orkester GM iz Špetra, ki ga vodi Aleksander Ipavec. Slednji je za letošnjo Prešernovo proslavo prispeval tudi nekaj izvirnih skladb: za mešani pevski zbor je sestavil skladbo na besedilo Srečka Kosovela Lirični piano; skladbo Piškice, ki je prvotno nastala izključno za harmonikarski orkester, je Ipavec priredil še za pevski zbor; obenem je sestavil tudi glasbeni moto, ki se bo prepletal čez celo proslavo. Glasbeniki bodo igrali še skladbe, ki so vezane na obdobje, ko se je GM rojevala, in skladbe, ki sestavljajo stalni repertoar naših učencev.

Foto JMP

Prešernova proslava bo prisotna tako v Trstu in Gorici kot tudi v Čedadu: kako se bo zasnova proslave razlikovala na teh različnih lokacijah?

Razlike bodo minimalne: v Čedadu bodo nastopili pevci otroškega pevskega zbora Glasbene matice in dvojezične šole iz Špetra Mali lujerji. Organizacijske težave so žal onemogočile nastop malih pevcev v Trstu in Gorici. Žarko Hrvatič bo kot solist nastopil na čedajski proslavi, v Trstu in Gorici pa bo to vlogo prevzel kitarist Marko Feri. Imeli bomo tudi tri različne govornike: slavnostni govor bo v Čedadu imel Tržačan Miran Košuta, v Trstu bo spregovoril Goričan Ivo Cotič, Goričane pa bo nagovoril Benečan David Clodig.

Stoletna tradicija Glasbene matice ima v našem zamejskem prostoru veliko težo: kako doživljate funkcijo ravnatelja šole, ki ima za sabo tako dolgo zgodovino?

V čast si štejem, da moje ravnateljevanje sovpada s praznovanjem visokega jubileja, obenem pa se zavedam, da je naša zamejska skupnost v v kočljivem trenutku. Take obletnice so predvsem priložnost, da presodimo opravljeno delo in da se zazremo v preteklost naše ustanove, v kateri se istočasno zrcali zgodovina naše manjšine: iz te perspektive lahko dojamemo, da je naša celotna skupnost nekoč prebrodila izredno hude trenutke (npr. fašistično raznarodovalno politiko in nasilje): no, tedanjo strnjenost zamejskih Slovencev moramo danes jemati kot vzor, da bomo še naprej ostali vedri in ustvarjalni.

Kako se je npr. Glasbena matica nekoč borila proti finančnim težavam?

Z velikim čutom za odgovornost in z ljubeznijo do glasbe. Nekoč so bili profesorji in ravnatelj naše ustanove zaposleni le med šolskim letom, se pravi, da so v poletnih mesecih ostali brez dohodka: zavihali so si zato rokave in si z žaganjem drv na vrtu šole zagotovili dohodek za trimesečno poletno obdobje. Ta podatek, na katerega se danes pozablja, je zelo zgovoren!

V tako dolgem obdobju Glasbene matice je bilo veliko profesorjev, ki so zaznamovali zgodovino naše glasbene ustanove. Kateri od njih bodo ostali v trajnem spominu?

Do prve svetovne vojne je delovanje GM slonelo na požrtvovalnem delu prvega ravnatelja šole, Viktorja Šonca; k uspehu GM so veliko prispevali tudi Vasilij Mirk, Fran Venturini, Karol Pahor; po drugi svetovni vojni so delovanje šole zaznamovali Ubald Vrabec, Stane Malič, Ivan Grbec, Ignacij Ota, Oskar Kjuder, Eriminij Ambrozet, Sergij Radovič in pa predvsem Gojmir Demšar.

Kaj želite Glasbeni matici v prihodnje?

Stoletnica je – kot rečeno – priložnost, da se zaremo v našo preteklost, hkrati pa je dejavnik, na podlagi katerega lahko upremo pogled v prihodnost naše ustanove in razmislimo, kako naprej. Največje vprašanje je vezano na ustanovitev slovenske sekcije na tržaškem konzervatorju na podlagi določil zaščitnega zakona. Vprašati pa se moramo tudi, ali sedanji glasbeni pouk ustreza željam naših učencev: nekoč so se starši odločali za pouk svojih otrok na Glasbeni matici predvsem zaradi narodnega čuta, v času pa se je ta diskriminanta nekoliko izjalovila. Zavedamo se, da je glasbena ponudba dandanes veliko širša in zahteve postajajo čedalje bolj specifične: veliko je namreč povpraševanja npr. po jazz glasbi in po elektronski glasbi. GM mora tem zahtevam s srednjeročnim načrtom odgovoriti na pravšen način. Rabimo zato učni kader, ki bi bil usposobljen za nove izzive in najrazličnejše sodobne glasbene zvrsti.

Prešernova proslava bo šele odprla niz pobud ob stoletnici GM; s katerimi prireditvami bo GM še obeležila svoj jubilej?

Za praznovanje stoletnice je bil ustanovljen odbor, v katerem so poleg nekaterih notranjih oseb tudi zamejski glasbeniki, ki delujejo izven okvira GM. V tem odboru smo si zamislili kar precej pobud. Z deželnim sedežem RAI – Radio Trst A in Kinoateljejem načrtujemo dokumentarec, ki bo prikazal preteklost naše šole; pripravljamo tudi niz koncertov, ki se bodo od spomladi dalje vili po tržaških trgih in kavarnah; na njih bodo nastopali naši učenci in profesorji, ki se bodo obenem predstavili tudi na tražških slovenskih in italijanskih šolah.

Proti koncu leta bosta na sporedu še dva večja koncerta, in sicer koncert Slovenske filharmonije v gledališču Verdi s sodelovanjem slovenskega in italijanskega solista, da bi še enkrat poudarili vlogo, ki jo GM ima pri krepitvi vezi med tu živečima narodoma, in zaključni koncert z našimi solisti, našim orkestrom in našima zboroma.

Igor Gregori

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST Novoletni sprejem

Boris Pahor: "SSk ni združevala le liberalce in vernike, temveč tudi partizane in pripadnike NOB"

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Damijan Terpin je na tradicionalnem sprejemu stranke, ki je tokrat potekal v gostilni Devetak na Vrhu Sv. Mihaela, v petek, 30. januarja, pisatelja Borisa Pahorja, častnega gosta večera, označil za moralno avtoriteto slovenskega naroda. Avtor številnih romanov, ki je pred nedavnim končno zaslovel tudi na italijanskem kulturnem prizorišču s prevodom Nekropole, je namreč pred številnim občinstvom, ki so ga sestavljali somišljeniki in izvoljeni predstavniki SSk, prijatelji stranke iz Slovenije in Koroške ter predstavniki krajevnih oblasti in zamejskih organizacij, še enkrat poudaril potrebo po čim večji složnosti med zamejskimi Slovenci: tako enotnost na političnem nivoju nedvomno predstavlja SSk, ki že od svojega nastanka "ni združevala le verne ljudi in liberalce, temveč tudi partizane in nekdanje pripadnike NOB". Želja po enotnosti slovenskega naroda in po suverenosti slovenskega ozemlja se je v Pahorjevem nagovoru izpričala še v apelu, naj slovenska diplomacija nikakor ne prepusti Piranskega zaliva milosti oz. nemilosti hrvaških zahtev. Pisatelj je po svojem posegu zapustil družino, ker se je dan zatem ponovno mudil po Italiji, da bi promoviral svoje knjižne prevode v italijanskem jeziku. "Škoda, da se taka reklama ni sprožila pred leti. Med svojimi mnogimi obiski po Italiji sem opazil, kako italijanski narod danes poslušno in spoštljivo sprejema moja pričevanja: odkril sem, da Italijani apriorno ne zavračajo krivd, ki jih je zakrivil fašizem, dejstvo je, da o nekdanjih grozotah, ki nam jih je prizadejala italijanska oblast, sploh niso poučeni", je grenko izjavil Pahor, ki je ob sklepu svojega posega nakazal pot do strpnega sobivanja več narodov na istem prostoru: zgledovati se moramo pri Trubarju, ki je v 16. stoletju v Trstu pridigal v slovenščini, italijanščini in nemščini. "Lepo bi bilo, ko bi se takega pluralizma naučili predstavniki večinskega naroda: mi Slovenci ga že imamo v sebi", je sklenil častni gost večera.

Foto IG

Pred mikrofon je nato stopil državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Boris Jesih, ki je jasno nakazal politiko slovenske države do manjšin tako znotraj RS kot tudi do rojakov izven meja slovenske domovine: "Krizni položaj sili tudi našo državo, da sprejema ustrezne ukrepe: tile pa nikakor ne bodo prizadeli manjšin, ne na ozemlju RS in niti slovenske manjšine v sosednih državah". Za nekatere je finančna kriza priložnost za napadanje ostalih etničnih skupnosti in da zagovarjajo utemeljitve, ki so že preživete, je mnenja Jesih, ki je hkrati izrazil zadovoljstvo, ko bi se manjšinci v Italiji odločili za skupno politično nastopanje. Predsednik komisije DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu Miro Petek je v svojem pozdravu poudaril soglasno in složno delovanje komisije, "saj Slovenci, ki živijo izven meja matične domovine, ne smejo nikakor postati predmet notranjega političnega obračunavanja". Senatorka Tamara Blažina je prisotne spomnila, da je volilni dogovor med SSk in Demokratsko stranko (ter novi deželni volilni zakon) omogočil Slovenski skupnosti volilni podvig na deželnih volitvah. Karel Smole, podpredsednik Enotnega sveta koroških Slovencev in Enotne liste, je spregovoril o zahtevni predvolilni kampanji, ki poteka na Koroškem.

Večer v gostilni Devetak je uvedlo ubrano petje MoPZ Sraka pod vodstvom Bogdana Kralja. Deželni tajnik Terpin je nato za krajši pozdrav povabil pred mikrofon domačega župana Marca Petejana in goriško prefektinjo Mario Augusto Marrosu. Terpin je nato v krajšem nagovoru spregovoril o sedanjih problemih naše manjšine in o izzivih, ki čakajo SSk v novem letu. Razumljivo je, da sta bili Terpinovi iztočnici finančna kriza in klestenje prispevkov za našo manjšino. Deželni tajnik je ostro obsodil tudi poskuse deželnih desničarskih krogov, ki težijo k odtujevanju rezijskih rojakov od slovenskega narodnega telesa; Terpin je bil tudi kritičen do odloka v zvezi z vidno dvojezičnostjo, ki ga je Tondo pred nedavnim podpisal, in do določenih zadržkov Paritetnega odbora, kateremu je zaželel odločnejšo politiko. Terpin je izrazil tudi prepričanje, da je v manjšini vse bolj prisotna želja po enotnosti in po preseganju nekdanjih delitev: "Krovni organizaciji sta doslej mnogo storili, čeprav se v zadnjih časih kažejo določena razhajanja. Na politični ravni pa upamo, da bo na prihodnjih občinskih volitvah v okoliških občinah, še zlasti na Tržaškem, mogoče sklenili dogovore za skupno upravljanje, tako kot se je že zgodilo v občini Repentabor".

IG

Poslanica papeža Benedikta XVI. za 95. svetovni dan migrantov in itinerantov

Migrant sv. Pavel, apostol narodov

Dragi bratje in sestre, glavni poudarek letošnje poslanice za svetovni dan migrantov in itinerantov se osredotoča na misel o sv. Pavlu popotniku, apostolu narodov, njena izhodišča pa temeljijo tudi na jubilejnem letu, ki je bilo razglašeno ob dvatisočletnici Pavlovega rojstva. Pavel je kot popotnik, je po poklicu med različnimi kulturami in evangelijem oznanjeval, in to poslanstvo je tudi danes pomembna referenčna točka za vse, ki se nahajajo v sodobnem selitvenem toku.

Pavel, rojen v judovski družini, ki se je preselila v Tarz v Kilikiji, je bil deležen hebrejske in helenistične vzgoje. Po srečanju s Kristusom na poti v Damask (prim. Gal 1,11–24) se je, kljub zavedanju lastne preteklosti, s spoštovanjem in hvaležnostjo do judovstva in Postave (prim. Rim 9, 1–5; 10, 1; 2 Kor 11,22; Gal 1,13–14; Flp 3,3–6) ter brez odlašanja ali premišljevanja pogumno in navdušeno usmeril v izpolnjevanje novega poslanstva. Pavel se je odzval na Gospodovo naročilo: "Pojdi, poslal te bom daleč med pogane", (prim. Apd 22,21) zato se je njegovo življenje korenito spremenilo (prim. Flp 3,7–11). Kristus je zanj postal razlog bivanja in vzrok navdihnjenja apostolske vneme v službi evangelija. Iz preganjalca kristjanov se je spreobrnil v Kristusovega apostola.

Apostol Pavel se je pod vodstvom Sv. Duha brez pridržkov trudil, da bi bil evangelij, ki je "Božja moč v rešitev vsakomur, ki veruje, najprej Judu in potem Grku", tudi oznanjen (prim. Rim 1,16). Na apostolskih potovanjih je v shodnicah oznanjal evangelij kljub številnim nasprotovanjem sonarodnjakom v diaspori (prim. Apd 18,4–6). Če so ga slednji zavrnili, se je obračal k poganom in je tako postal misijonar migrantov, sam migrant in popotnik, odposlanec Jezusa Kristusa, ki je vabil vsakogar, da bi postal Božji Sin in nova stvaritev (prim. 2 Kor 5,17).

Oznanjevanje kerigme je praktično pomenilo potovati po kopnem in po morju od Bližnjega vzhoda prek Evrope vse do Rima. Pavel je svoje poslanstvo začel v Antiohiji, kjer je evangelij oznanjal nejudovskim ljudstvom in kjer so bili Jezusovi učenci prvič tudi poimenovani za kristjane (prim. Apd 11,20.26). Njegovo življenje in oznanjevanje sta bili vselej usmerjeni v odkrivanje Jezusove osebe in k spodbujanju ljubezni do Jezusa, saj so v Njem vsi narodi poklicani, da postanejo eno samo ljudstvo.

V sodobnem času globalizacije je to tudi naloga Cerkve in vsakega krščenega: poslanstvo, ki je s tenkočutno pastoralno spodbudo usmerjeno v svet migrantov, kamor štejemo študente v tujini, priseljence, pribežnike, begunce in izseljence. Ne smemo spregledati tudi vseh tistih, ki so žrtve sodobnih oblik suženjstva, kot je npr. trgovanje z ljudmi. Tudi danes jim moramo prinašati evangeljsko sporočilo z enako držo kot apostol narodov, upoštevajoč različne družbene in kulturne razmere. Ne smemo spregledati posebnih težav vsakega posameznika glede na to ali ima status migranta ali izseljenca. Zaupam, da vsaka krščanska skupnost goji enako apostolsko gorečnost kakor sv. Pavel z namenom, da bi oznanjala Očetovo odrešenjsko ljubezen (prim. Rim 8,15–16; Gal 4,6), da "bi jih čim več pridobila za Kristusa" (prim. 1 Kor 9,19) ter postala "slabotnim slabotna. ... vsem je postala vse, da bi jih nekaj zagotovo rešila" (prim. 1 Kor 9,22). Pavlov zgled naj bo tudi za nas spodbuda za solidarnost do naštetih bratov in sester in za prizadevanje za miroljubno sožitje med različnimi narodi, kulturami in veroizpovedmi.

V čem je bila skrivnost apostola narodov? Apostola Pavla sta zaznamovali misijonska vnema in gorečnost bojevnika, ki sta izhajali iz dejstva, da "je tudi njega osvojil Kristus" (prim. Flp 3,12) in da je ostal z njim globoko notranje povezan. Deleženje Kristusovega življenja je čutil in zaznaval z "deležem pri njegovem trpljenju" (prim. Flp 3,10; Rim 8,17; 2 Kor 4,8–12; Kol 1,24). Tu je izvir Pavlove apostolske gorečnosti, ki sam pravi: "... Ko me je izbral že v materinem telesu in me poklical po svoji milosti, se mu je zdelo prav razodeti v meni svojega Sina, da bi ga oznanjal med pogani" (prim. Gal 1,15–16; Rim 15,15–16). S Kristusom se je tako počutil sokrižanega, da je lahko trdil: "Ne živim več jaz, ampak v meni živi Kristus" (prim. Gal 2,20). Nobena težava mu ni preprečila nadaljevanja smelega oznanjevanja evangelija v svetovljanskih mestih, naseljenih s pisanim mozaikom narodov in kultur, kot sta bila v tistem času Korint in Rim.

Iz prebiranja Apostolskih del in Pavlovih pisem lahko razberemo pristop, ki ni izključujoč, ampak je do vseh odprt. Takratno Cerkev so sestavljali verniki, ki jih kulturne ali rasne razlike niso razdvajale. Vsak krščen je po svojem bistvu član edinega živega Kristusovega telesa, ki je Cerkev. S takšnega zornega kota se medsebojna bratska ljubezen prenaša v vsakodnevna dejanja sožitja, podpore in spodbude drugih ter dobi edinstven pomen. Razsežnosti bratskega sprejemanja, ki ga je učil sv. Pavel, ne moremo uresničiti brez razpoložljivosti za poslušanje oznanjene in uresničene Besede (prim. 1 Tes 1,6). To je beseda, ki spodbuja k posnemanju Kristusa (prim. Ef 5,1–2) in posnemanju apostola (prim. 1 Kor 11,1). Bolj ko je skupnost živo povezana s Kristusom, bolj je brez obsodbe, zaničevanja ali škandaliziranja dojemljiva za potrebe bližnjega. Tako se lahko tudi odpre medsebojnemu sprejemanju in neizključevanju (prim. Rim 14,1–3; 15,7). Verniki, ki so povezani s Kristusom, se v njem čutijo bratje, otroci istega Očeta (prim. Rim 8,14–16; Gal 3,26; 4,6). Iz zaklada bratske ljubezni izhaja gostoljubje (prim. Rim 12,13; 1 Tim 3,2; 5,10; Tit 1,8).

Tako se uresničuje tudi Gospodova obljuba: "In jaz vas bom sprejel in vam bom Oče in vi boste moji sinovi in hčere, govori Gospod" (prim. 2 Kor 6,17–18). Če se zavedamo resničnosti tega dejstva, kako lahko posebej med pribežniki in begunci spregledamo tiste, ki živijo v težkih in nemogočih življenjskih okoliščinah? Kako ne bi prisluhnili potrebam nebogljenih, neoboroženih, zaznamovanih s pomanjkanjem in negotovostjo, odrinjenih ter pogosto izključenih iz družbe? Prav tem namenjamo posebno pozornost, saj v enem od Pavlovih pisem beremo, da si je "Bog izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno. Bog si je izbral tisto, kar je na svetu neplemenito po rodu in zaničevano, tisto, kar ni bivajoče, da bi onesposobil bivajoče, da se pred Bogom ne bi ponašalo nobeno meso" (prim. 1 Kor 1,27–29).

Dragi bratje in sestre, svetovni dan migrantov in itinerantov, ki ga bomo obhajali 18. januarja 2009, naj bo za vse spodbuda, da bomo bratsko ljubezen brez rasne ali druge diskriminacije živeli v polnosti in v prepričanju, da je naš bližnji, vsak, ki potrebuje pomoč in mu lahko pomagamo (prim. Bog je ljubezen, št. 5). Nauk in zgled apostola in migranta ter evangelizatorja narodov in kultur, sv. Pavla, naj nas spodbudita h globljemu razumevanju dejstva, da karitativna dejavnost predstavlja vrhunec in sintezo krščanskega življenja. Zapoved ljubezni se napaja pri evharistični mizi, pri kateri sodelujejo povezani Kristusovi apostoli. Evharistija je zakrament bratske ljubezni in kakor je Jezus pri zadnji večerji združil evharistijo z zapovedjo ljubezni, tako njegovi prijatelji tudi dandanes stopajo po njegovih stopinjah. Postal je služabnik človeštva in s podporo Božje milosti se tudi njegovi učenci posvečajo služenju bližnjemu. Po Pavlovem zgledu drug drugemu postajajo bratje: "Nosite bremena drug drugemu in tako boste izpolnili Kristusovo postavo" (prim. Gal 6,2). Med verujočimi samo na ta način raste medsebojna ljubezen (prim. 1 Tes 3,12).

Dragi bratje in sestre, neutrudno oznanjajmo in pričujmo za veselo novico navdušeno, pogumno in z notranjo močjo! V zapovedi ljubezni je strnjeno celotno sporočilo evangelija. Pristne Kristusove učence prepoznamo po nesebični medsebojni ljubezni in gostoljubnosti do vseh. Naj nam ta dar ohranjata apostol Pavel in posebno Marija, Mati gostoljubja in ljubezni. Medtem ko kličem Božje varstvo na vse, ki nudijo pomoč migrantom in vsem drugim, ki se na tem svetu preseljujejo iz različnih razlogov, zagotavljam vsakemu zvest spomin v molitvi in vsem podeljujem apostolski blagoslov.

Papež Benedikt XVI.
(prevod in priredba Tiskovni urad SŠK)

Šentjurski forum o aktualnih dilemah

Škof Stres v ločitvi Cerkve od države vidi "jabolko spora"

Na debatnem večeru (20. januarja) Šentjurskega foruma o aktualnih dilemah slovenske družbe in Cerkve v Šentjurju je celjski škof Anton Stres povedal, da v ločitvi Cerkve od države vidi "jabolko spora", saj ta ločitev nima "simpatičnega" prizvoka in bi bilo treba zadevo drugače obravnavati.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je škof Stres dejal, da Cerkev nima nič proti ločitvi od države, vendar na ustrezen način, saj je verska svoboda temeljna človekova pravica. Pojasnil je, da tudi Vatikan ne nasprotuje tej ločitvi in se zavzema za neodvisnost tako Cerkve kot države. Po škofovi oceni sta Cerkev in država lahko ločena, vendar družba ne sme biti ločena od Cerkve.

Na vprašanje, ali je ugled slovenske Cerkve v krizi, je Stres odgovoril, da je to kompleksno vprašanje. Skrbi pa ga reakcija javnega mnenja, ki je v Sloveniji zelo polarizirano. Po besedah škofa Stresa gre za značilen slovenski pojav, saj je splošno mnenje Cerkvi manj naklonjeno. Nekateri slovenski mediji so namreč sovražno razpoloženi do Cerkve in preveč pozornosti namenjajo njeni finančni plati.

Celjski škof je zato napovedal, da bodo slovenske škofije vsako leto javno objavile višino svojih dohodkov. Meni tudi, da je Cerkev "piarovsko podhranjena" in ne zna komunicirati z mediji.

Glede gradnje džamije v Ljubljani je škof Stres dejal, da ji ne nasprotuje, saj gre za temeljno pravico do verske svobode in pravico do verskega prostora.

Za dr. Stresa je tudi smiselno, da bi teološka fakulteta delovala pod okriljem državnih univerz, in pri tem opozoril, da se večina študentov teološke fakultete splošno izobražuje in ni namenjena kadrovskim potrebam Cerkve.

Msgr. Anton Stres

Nekdanji poslanec LDS v DZ Aleš Gulič pa je v ospredje postavil veljavni zakon o verski svobodi in njegovo uporabo v praksi. Zavzel se je za redefiniranje odnosa države do Cerkve in se vprašal, zakaj se Cerkev ne loti notranje izravnave med župnijami, saj so nekatere premožne, druge pa revne.

Gulič problem vidi tudi v financiranju posvečenih oseb, ocenjuje še, da bi bilo treba vzpostaviti enakost med verskimi skupnostmi v Sloveniji, saj so manjše deprivilegirane.

Evangelij

Viljem Žerjal

5. NAVADNA NEDELJA

Job 7, 1-4.7; Ps 147; 1 Kor 9. 16-19. 22-23: Mr 1, 29-39

Do nedavnega smo šteli za prvega evangelij po Mateju. Svetopisemski strokovnjaki (eksegeti) pa so za prvega postavili s trdnimi dokazi evangelij po Marku.

Vsak evangelij ima sicer svoje značilnosti. Pripoved o Jezusu je pri Marku pisana bolj strnjeno. Bere se in premišljuje, kot da se vse, kar piše, dogaja pred našimi očmi, danes: vsak vernik vzame večkrat v roke evangelij po Marku, ker mu pripoved zelo ugaja. Značilno je, da omenja puščavo najprej pri oznanjevanju Janeza Krstnika. Pri tem je mišljena zlasti puščava tega sveta, kjer se zadržujejo demoni, sovražniki človeka in Boga.

Toda pokora in molitev Krstnika spreminjata polagoma puščavo prekletstva v bližino Boga. Odslej bo Božje kraljestvo v dotiku z Jezusom, ki bo odpuščal grehe in osvobajal človeka v Svetem Duhu. Nekaj časa, približno štirideset dni, bo prebival z zverinami in bo začel reševati ves svet vode, dreves, zraka. Jezus pa bo zato odrešil vso puščavo, ki jo ustvarja greh. Preustvaril bo vse stvarstvo, ki ga je ustvaril kot dobro in zelo dobro, a ki ga je človek pokvaril in ga še kvari.

Pri krstu si bo Jezus naložil na rame grehe nas vseh. Nesel jih bo na križ ter jih bo s svojo smrtjo uničil. Tedaj bo puščava na novo in lepše ozelenela, saj nam je obljubil novo nebo in novo zemljo (Raz 21, 1 nas; 2 Pt 3, 13).

V začetku evangelija je poročilo o Jezusovem krstu. Toda on ne potrebuje odpuščanja grehov, saj je popolnoma nedolžen, prevzame pa vse grehe in vso krivdo nas ljudi, kajti prišel je očistit vsega hudega nas ljudi.

Pri krstu se odprejo nebesa nad Jezusom in zasliši se glas iz nebes: "Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje" (Mr 1, 10-11). Ti čudežni dogodki so spodbuda stoječim, naj se zamislijo v to nadnaravno dogajanje. Celo hudiča vznemiri kot vržena kost psu, ki jo bo glodal do konca Jezusovega življenja. Šele proti koncu Jezusovega življenja jasno vidi v njem nasprotnika, ki ohromi njegovo pogubno kraljestvo. Zato še zadnjič juriša na Jezusa v upanju, da ga bo premagal, ker ga v začetku, po krstu, ni mogel.

Tudi angeli, mogočni duhovi, mu strežejo. Jezus je ves zavzet za oznanjevanje Božjega kraljestva. Takole govori: "Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo. Spreobrnite se in verujte evangeliju" (Mr 1, 14-15). Prvi vtis bi bil, da se je Jezus umaknil in ni branil Janeza, marveč naj bi bil mislil samo nase. Toda po branju celotnega evangelija in njegovem premišljevanju vidimo jasno JEZUSOVO PRVENSTVO za Božje kraljestvo tako pri poklicu za apostole kakor v Stari zavezi pri poklicu za preroke, da je za Jezusa pomembno samo eno, namreč ljubezen do Boga in do človeka, ki naj ljubi Boga nad vse.

Vse vabi naj bi se spreobrnili in verovali evangeliju (Mr 1, 14-15).

Ker je Jezus mož hitrih odločitev, povabi k sebi Simona (Petra) in njegovega brata Andreja. Drugje pa beremo, da brat Andrej pripelje Simona k Jezusu.

Jezus je poklical v svoj krog tudi Zebedejeva brata Jakoba in Janeza. K sebi kliče ribiče, da bi bili z njim. Čeprav so težaški ribiči, so dobro poučeni o prihodu Mesije. Sobota jih versko poučuje zlasti z branjem in premišljevanjem Svetega pisma in z molitvijo.

Marko poroča, da se je v sinagogo-molivnico vrnil obsedenec. Kriči in straši, a se mora umakniti po močni Jezusovi besedi (Mr 1, 21 nss). Pri tem je značilno, da Jezusa spoznajo prej hudiči kot ljudje.

Izgon hudega duha zaleže več kot vabilo. O dogodku se je še dolgo govorilo. DOGODEK je sprožil val upanja na zdravje težko bolnih ljudi, ki se čudijo, da se ozdravljajo bolniki in obsedenci. Zopetno zdravje je dar vere in upanja v čudodelnega Jezusa.

Uči nas moliti in prositi predvsem za druge, ki jih tarejo različne bolezni in tesnoba.

Tudi trpin Job nam je zgled potrpežljivosti in molitve v najhujši preizkušnji.

Tudi pismo apostola Pavla Korinčanom nas uči ljubezni do hudo trpečih (1 Kor 9,7).

OPČINE Župnija sv. Jerneja

40-letnica mašniškega posvečenja g. Pohajača

Ko je openski župnik, gospod Franc Pohajač, pred štiridesetimi izbral za svojega vzornika svetega Janeza Bosca, je kot salezijanec ubral pot do mladih in se je posvetil njihovi duhovni rasti tudi s pomočjo njim najbolj naravnega in priljubljenega sredstva, z lepoto, univerzalno in povezovalno močjo glasbe. Mladi in petje so olepšali tudi praznično mašo ob obletnici njegovega mašniškega posvečenja, ki je pomenljivo bila na praznik ustanovitelja salezijanskega reda (čeprav je obletnica posvečenja potekala mesec prej). Openski zbori, skupine šolskih otrok, sedanjih in nekdanjih pevcev društva Vesela pomlad, ki ga je Pohajač ustanovil pred tridesetimi leti, so se povezali in koordinirali za to priložnost, da je vsak lahko prispeval svoje pevsko voščilo v sklopu bogoslužja. Peli so otroci openske osnovne šole, otroški zbor in mlajša dekliška pevska skupina Vesela pomlad, mešani zbor sv. Jernej in moški zbor Tabor, a tudi članice nekdanjega ženskega zbora in ustanovna skupina openskega pevskega društva, ki je ob koncu maše zapela krajši, samostojni spored pesmi.

Vrednote, ki jih je Janez Bosco posredoval s svojim zgledom, so bile izrazito prisotne v prisrčnem in doživetem trenutku, ko se je celotna župnijska skupnost zbrala okrog velike, pojoče skupine mladih in mladostno razpoloženega slavljenca, čigar besede so bile vse usmerjene v poudarjanje nauka svetnika, ki je veroval v sposobnosti mladih ljudi, jih vrednotil in podpiral.

Pohajač je v pridigi citiral Alojza Rebulo in pesnika Claudela, ki sta pisala in razmišljala o "zavetniku večne mladosti", o poštenjaku, ki je kazal mladim svetlo pot sredi razsula človeških in humanističnih vrednot, kar je še danes potrebno in aktualno v svetu, ki daje mladim premalo pozitivnih spodbud in zaupanja.

Ob koncu sta upravičeno zadovoljnemu in počaščenemu župniku čestitala sobrata Ivo Miklavc in Anton Bedenčič, ki je poudaril njegovo zvestobo duhovništvu in mladim in mu je privoščil prve, prave počitnice oz. osemdnevni romarski izlet v Egipt.

Foto Kroma

Foto Kroma

Dolgo vrsto iskrenih voščil in čestitk predstavnikov cerkev na Občinah, pri Banih in na Ferlugih, skavtov, birmancev, šole Franceta Bevka ter krajevnih društev je začel župljan in predsednik SSO Drago Štoka, ki ga je s pohvalnimi ocenami označil kot prizadevnega duhovnega pastirja in kulturnega delavca in mu želel, da bi še nadalje ostal steber krajevne stvarnosti, ki je zadovoljna z njegovim delom in želi praznovati čez deset let njegovo petdesetletnico posvečenja skupaj s štiristoletnico župnije.

Ob koncu maše sta skupna pesem mladih o miru in priljubljena Marija, skoz' življenje povezali vse vernike. Gospod Pohajač je v spomin na sobotni večer podaril vsem podobico Janeza Bosca in hlebec kruha, nato se je praznik nadaljeval v družabnem duhu v Marijanišču. Hvaležna župnija sv. Jerneja na Občinah je praznovala visoko obletnico svojega župnika z občutenimi voščili, a predvsem na način, ki je primerno in zgovorno prikazal sadove njegovega dela in vzgojne usmeritve, kot je z zadovoljstvom priznal tudi slavljenec: "Sv. maša je bila zaznamovana s petjem in s prisotnostjo mladih, kar je pristna podoba tega, kako si osebno predstavljam svoje poslanstvo. Prepričan sem, da preko glasbe lahko poglobimo človeške odnose in se poglobimo v duhovne dimenzije in da prav tako lahko doživljamo vse stvari na drugačen način ob otrocih in mladih, ki nosijo v sebi dragoceno vrlino, da znajo stopiti skupaj. Delati z njimi ni nekaj "službenega", ampak poroštvo svetle prihodnosti".

PAL

Zgodovina se ponavlja...

Zdrahe med sosedi

Zaradi nerešenih vprašanj med Slovenci in Hrvati se zadnje čase o tem veliko govori in velikokrat smo priče prav ostrim besedam z ene ali druge strani. Je pa na ta račun vse polno šal, ki so prav zabavne...

Sam se dobro spominjam prijetnega dogodka, ko sem dobil razglednico iz Pazina jeseni 1969 ob odkritju spominske plošče našemu rojaku iz Baške grape prof. Ivanu Kosu. Rodil se je na Kneži – župnija Podmelec - 9. decembra 1849. Klasično filologijo je študiral na Dunaju in jo zaključil na univerzi v Gradcu. L. 1889 je nastopil profesorsko službo najprej v Gradcu in nato v Trstu, nadaljeval na nemški gimnaziji v Pazinu, obenem je bil še okrajni šolski nadzornik za pazinski in puljski okraj, postal ravnatelj ginmazije v Splitu in na koncu od leta 1902 do 1919 zopet ravnatelj na hrvaški gimnaziji v Pazinu, dokler je Italijani niso ukinili. Šolo je vzorno vodil, zato je bil član Pokrajinskega šolskega sveta za vso Istro, kar še danes dokazuje, da je bil izredno razgledan, sposoben in načelen šolnik. Umrl je v Pazinu 30. avgusta 1931. leta in je tam tudi pokopan. Ko brskamo po knjižici o pazinski gimnaziji, ki jo je napisal Mate Balota, s pravim imenom Mijo Miković, vidimo, s kakšnim prezirom govori o prof. Kosu in kako ga blati. Daje mu prispodobe; bjesni ris, starac, alpski birokrat, avstrijski kulturtrager, stražar Sidmarke, inkvizitor... Na koncu celo piše, da se je kot upokojenec odselil na Bled, pa še zaničljivo dodaja, "da je postao karadjordevac". Kar pa je najbolj zanimivo, nikjer nisem zasledil, da bi se kdorkoli od Slovencev postavil v bran temu velikemu možu. Res pa je, da bi v polpreteklem času še zlasti kakšen pedagog, ali kdorkoli bi že bil, jih krepko dobil po glavi, kajti: "Ni bil Hrvat, je pa bil ravnatelj hrvaške gimazije in celo šolski nadzornik za celo Istro, kot tudi za Pulo, kot so tedaj zapisali". Šele slabih 40 let po njegovi smrti so mu na pokopališču na grobu v Pazinu postavili obeležje... – Tudi to nekaj pove!

Drugi zanimivi spomin je nekoliko bližji. V času vodenja škofije Koper me je nekega dne škof dr. Janez Jenko takole nagovoril: "Hodite še v hribe"? "Da, gospod škof, ko utegnem". "Pa greste tudi na Kranjsko"? "Da, gospod škof, če sem čez Gredico ali Črno prstjo sem že na Kranjskem". "Pa tam tudi blagosljavljate hiše"? "Ne, gospod škof, jih ne blagoslavljam niti doma". "Zakaj pa ne"? "Ker so vse že davno blagoslovljene"! "Pa, zakaj vas to zanima"? "Pa glejte, telefoniral je škof iz Poreča, msgr. Dragutin Nežić, pa pravi: "Kaži ti onome Ludviku u Sečovljama neka ne svojata (!) ovih kuća preko Dragonje"! Župnik Ludvik je namreč blagoslavljal hiše vseh, ki so prihajali k maši v Sečovlje, tudi onih preko Dragonje! Tako smo tedaj imeli tisto leto dovolj snovi, da smo "svojatili" levo in desno...

V januarju letos me je sobrat povabil na koncert v dvorano Vatroslav Lisinski v Zagreb. Tam je pri 1. koncertu za klavir in orkester u d-molu, op 16. igral eden od njegovih organistov, priznani klavirski virtuoz Bruno Vahek, star komaj 23 let. Lep in umetniško bogat dogodek je imel tudi svoj zaključek. Ko smo se ustavili v kavarni, pozdravili in odšli na bližnje parkirišče, je nekdo, ko je videl naš avto s slovensko registracijo "izza hrbta" pomilovalno rekel: "Pa gledaj čudo, došli su i alpski Hrvati"!

Morda bo kdo rekel: "Ta ne pozna tistega svetopisemskega citata, ki pravi; blagor tistim, ki delajo za mir"! (Mt 5,9). Prav s temi primeri sem želel opozoriti, da so in ostajajo družinske, prijateljske, narodne pa tudi politične vezi, ki presegajo takšne dogodke, so pa kljub vsemu tudi takšni dogodki del naše človeške zgodovine.

Ambrož Kodelja

Novi pomočnik nadškofa v Mariboru

Vatikanski tiskovni urad je sporočil, da je papež Benedikt XVI. v soboto, 31. januarja 2009, dosedanjega celjskega škofa in podpredsednika Slovenske škofovske konference msgr. dr. Antona Stresa imenoval za nadškofa pomočnika (episcopum coadiutorem) mariborskemu nadškofu metropolitu msgr. dr. Francu Krambergerju. Zakonik cerkvenega prava (ZCP) predvideva, da Sveti sedež v določeni krajevni Cerkvi (škofiji ali nadškofiji) lahko imenuje škofa pomočnika, ki ima tudi sam posebna pooblastila in pravico nasledstva (prim. kan. 403 ZCP). Po drugem vatikanskem koncilu (1962–1965) so škofje naprošeni, da se ob dopolnjenem petinsedemdesetem letu odpovedo službi in papeža prosijo za razrešitev službe in upokojitev (prim. kan. 401 ZCP). Mariborski nadškof Kramberger si je že ob začetku škofovske službe postavil tudi cilj, da bo pravočasno poskrbel za imenovanje naslednika. Vodstvo mariborske škofije je 14. novembra 1980 prevzel v razmerah, ko je bil mariborski škofovski sedež po smrti škofa dr. Maksimilijana Držečnika (1960–1978) dalj časa nezaseden (od 13. maja 1978). Nadškof Kramberger je v posebnem pismu že pred časom prosil papeža in mu predlagal imena kandidatov ter s tem začel postopek za imenovanje svojega naslednika. Postopek je vodil apostolski nuncij v Slovenji nadškof msgr. dr. Santos Abril y Castello'. Postopek je bil z imenovanjem škofa Stresa uspešno zaključen. Msgr. dr. Anton Stres bo novo službo nadškofa pomočnika prevzel, ko bo dosedanjemu nadškofu in zboru svetovalcev pokazal papeževo pismo o imenovanju (prim. kan. 382 ZCP). Ko bo škof Stres prevzel novo službo, bo s tem izpraznjen škofijski sedež v Celju. Po tem bo stekel postopek za imenovanje novega celjskega škofa. Škof Stres bo celjsko škofijo kot upravitelj vodil do imenovanja novega celjskega škofa.

Srečanje članov Frančiškovega svetnega reda iz Gorice in Nove Gorice

Bratsko druženje ob jaslicah na Kostanjevici

Skupnosti Frančiškovega svetnega reda iz Gorice (poimenovana po Concetti Bertoli) in iz Nove Gorice sta z velikim veseljem in navdušenjem priredili v nedeljo, 18. januarja, L'incontro fraterno davanti al presepe - Bratsko srečanje pri jaslicah. Tudi letos so namreč njuni člani želeli podoživeti aktualizacijo prvih jaslic, ki si jih je zamislil sv. Frančišek. Tako so se člani goriške skupnosti odpravili na Kostanjevico, kjer so jih pričakali bratje slovenske skupnosti. Frančiškanski viri navajajo, da so se številni možje, žene in redovni bratje iz doline v okolici Rietija v sveti noči 1223 z baklami v rokah zbrali na kraju, kjer je sv. Frančišek želel proslaviti Božič v jami v Grecciu. Tudi mi smo se s svečami skupaj odpravili na pot in pristali pred čudovitimi jaslicami na oltarju cerkve oznanjenja na Kostanjevici.

Jezuščku smo prinesli naše luči, izraz upanja in predvsem tiste prave sreče, ki izvira iz konkretnega pričevanja bratskih odnosov. Dobrodošlici predstojnice slovenske skupnosti Valentine Ščuka so sledili pozdravi duhovnih spremljevalcev p. Vilija Pustoslomška in br. Aurelia Blasottija, nato se je začelo krajše besedno bogoslužje, posvečeno Jezusovemu rojstvu, ki se je končalo z molitvijo rožnega venca. Tako smo lahko doumeli, kar je zatrdil že sv. Frančišek v svojem času; kdor hoče izkusiti Božič, ni nujno, da se odpravi v Jezusove kraje, kajti Jezus se rojeva povsod, v Betlehemu kot v Grecciu, v Gorici kot v Novi Gorici, povsod tam, kjer ljudje gojijo čustva miru in sprejemanja.

Med bratskim srečanjem se je italijanska predstojnica Morena Battauz zahvalila sloveskim bratom ne le za topli sprejem, ampak tudi za enotnost misli, duha sloge in sodelovanja, ki jih želijo uresničevati. Voditeljica formacije in deželna podpredstojnica Carlotta Fonda je prinesla pozdrav deželnega Frančiškovega svetnega reda Furlanije Julijske krajine ter poudarila popolno razpoložljivost in namen sodelovati. Agape je bila še ena priložnost, da smo se zadržali v bratskem duhu in se zavedeli, da biti bratje je mogoče, poleg tega pa je tudi vir miru in radosti. Srečanje je obogatilo pričevanje Stanka Šorlija, slovenskega deželnega predstojnika, ki se je novembra lani udeležil generalnega kapitlja na Madžarskem; s pestrim prikazom diapozitivov nam je spregovoril o svoji izkušnji.

Med mašo ob koncu srečanja in med vsemi drugimi trenutki molitve je vsakdo molil v svojem jeziku in tako ohranil svojo istovetnost, zavedali pa smo se, da pripadamo edini veliki in raznoliki družini Božjih otrok. Bog nas je namreč hotel različne, da bi doumeli, da to, kar uresničujemo sami, čeprav je lahko tudi dobro in pravilno, ostaja vsekakor nepopolno; v sodelovanju z drugim pa moremo obroditi pomemben in dolgotrajen sad.

RK

Kratke

Končno slovenska imena in priimki s šumniki

Goriška prefektura je sporočila, da bodo slovenska imena in priimki končno zapisani s šumniki na zdravstvenih izkaznicah, na izkaznicah z davčno kodo in papirnatih izkaznicah. Deželno ravnateljstvo Agencije za prihodke je namreč zagotovilo, da so vse tehnične ovire premoščene. Korak naprej je sad spodbud manjšinskih predstavnikov, ki so lani poleti pozvali goriško vladno palačo k izvajanju zaščitnih določil. Z novostjo so že seznanjene krajevne uprave v pokrajini. Zadovoljstvo sta izrazili obe krovni organizaciji.

Regijsko tekmovanje mladih glasbenikov Primorske 2009 v KC Bratuž

Zveza primorskih glasbenih šol, ki združuje učitelje slovenskih glasbenih šol iz Ajdovščine, Idrije, Ilirske Bistrice, Kopra, Nove Gorice, Postojne, Sežane, Tolmina, Trsta, Gorice in pridruženih članic iz Cerknice in z Vrhnike, omogoča strokovno sodelovanje med šolami in njihovimi pedagogi, pa tudi spodbuja srečevanje na revijah in regijskih tekmovanjih. Pred nami je regijsko tekmovanje mladih glasbenikov Primorske 2009. V tem sklopu bosta dve disciplini v organizaciji Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, in sicer v torek, 10. februarja, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Zjutraj se bodo v različnih starostnih kategorijah pomerili mladi kitaristi (podelitev priznanj ob 12.30), popoldne pa komorne skupine s pihali (podelitev priznanj ob 16.30).

Šesta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Radodarnost prinaša veselje

Po prazničnih dneh so Pravljične urice spet zvabile svoje male poslušalce v domače okolje mladinske sobe Feiglove knjižnice v ponedeljek, 19. januarja. Zbralo se je okoli trideset živahnih, zvečine predšolskih otrok, ki so ob zvončkljanju drobnih zvončkov udobno sedli na blazinice in pridno poslušali pravljico. Tokrat jim je knjižničarka in spretna pravljičarka Luisa Gergolet pričarala zimsko idilo z zasneženo pokrajino, po kateri drvijo sani. Na novih rdečih sankah

se je zabaval zajček Oliver, ki ni pustil, da bi se tudi sestrica Emili sankala na njih. Zaradi tega se je ona jezno umaknila in iz snega izdelala grad, v katerega ni smel stopiti Oliver, pač pa je pustila, da se je vanj zatekla družinica veveričk, ki ji je veter odnesel vrata hišice. Ob sestrini širokosrčnosti je Oliver spoznal, da je lepo biti radodaren. Mamica jima je zmeraj pravila, da "Kdor zase vse obdrži, hitro tisto izgubi! " Prav to plemenito sporočilo je podčrtala pripovedovalka, ki je zgodbico prisrčno izoblikovala v droben prizorček, saj je pripravila tudi scensko sliko in se poslužila simpatičnih lutk. Vsak otrok je za spomin prejel rdeče srčece s pesmico, ki jih bo opominjala, naj bodo odprtega srca, ker radodarnost prinaša notranjo srečo in radost. / IK

Pomeriggi d'inverno / Topla bližina pravljic

Zimska srečanja s pravljičnimi igrami so 10. januarja spet privabila v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž lepo število otrok in staršev. Igralec Silvano Antonelli je ob pomoči Giulie Menegatti, ki je iz raznih predmetov izvabljala neslutene zvoke, v nekoliko drugačnem igralskem pristopu in s hudomušnimi domislicami uprizoril pravljico o modrem balončku, ki ne more biti miren, saj se tako rad vzdiguje proti nebu in zasleduje svoje misli, ki mu venomer uhajajo iz vsakdanje realnosti. Tak je kot otroci, ki jih domišljija nenehno zvablja na svoja neizmerna obzorja. Malčki so pravljično vsebino kar hitro osvojili in z igralcem pogumno zapeli pesmico o balončku, katerega obnašanje odslikava otroško ravnanje v svetu, ki je poln majhnih stvari; te otroci radovedno in željno odkrivajo vsakdan. V soboto, 17. januarja, je obiskovalce Zimskih popoldnevov, med katerimi je tudi nekaj slovenskih malčkov, s pustolovskimi zgodbami presenetil Claudio Cavalli, znan po uspešni televizijski oddaji za najmlajše L'Albero azzurro, ki je žal ne predvajajo več. Otrokom je v svojem značilnem slogu predstavil vnuka, ki razkrive zanimive, večkrat tudi skrivnostno obarvane zgodbe o svojem dedu, ki je kot raziskovalec obredel ničkoliko dežel in morda shranil nekje tudi zaklad. Kljub nekaterim tehničnim spodrsljajem so otroci njegovo živo pripoved ob različnih rekvizitih, lutkah in v kar natrpani scenski podobi prav lepo sprejeli in mu zaploskali. Zimske popoldneve prireja CTA (Center za animirano gledališče) iz Gorice pod vodstvom Roberta Piaggia in Antonelle Caruzzi, ob podpori različnih deželnih ustanov, pa tudi ministrstva za kulturo. Po vsaki predstavi otroci izpolnijo anketni list in izrazijo svoje mnenje o ogledanem delu. / IK

SD Sončnica: dr. Bernard Spazzapan o starih in novih odvisnostih

Drugo letošnje predavanje, ki ga prireja Skupnost družin Sončnica v Domu Franc Močnik, ul. San Giovanni 9 v Gorici, bo potekalo v torek, 10. februarja. Dr. Bernard Spazzapan bo govoril o starih in novih odvisnostih v iskanju sreče. Predavatelj je psihiater, ki je bil do leta 2008 direktor Centra za odvisnosti pri goriški krajevni zdravstveni ustanovi. Sodeloval je v številnih projektih na področju zdravstva in zdravljenja odvisnosti. Tudi po upokojitvi je še vedno aktiven, ukvarja se s svetovanjem v ambulanti za preprečevanje odvisnosti v Novi Gorici.

Pri reševanju problemov nekateri bežijo v razne omame, zabave in odvisnosti z željo, da bi pozabili na skrbi in da bi bili kos zahtevam, ki jih življenje postavlja na pot. Žal pa na tak način večkrat postanejo zasvojeni, nesvobodni, nesrečni. Kako prepoznati in se izogniti tem odvisnostim, kako konstruktivno reševati težave, nam bo z bogatimi izkušnjami predočil predavatelj.

CONCORDIA ET PAX Srečanje v Viscu

Dolžni smo ohranjati spomin!

Goriško združenje Concordia et Pax je v sodelovanju s Katoliško akcijo, društvom Jadro iz Ronk in drugimi ustanovami priredilo v soboto, 31. januarja, pomenljivo srečanje v Viscu, furlanski vasi, kjer je nekdaj stalo zloglasno fašistično taborišče. Tudi zaradi pobud krajevnega zgodovinarja Ferruccia Tassina in drugih izobražencev, ki pozivajo oblasti, naj se ta kraj spomina, kjer so ljudje trpeli in umirali, ohrani, je krajevna uprava menda zamrznila načrtovano obrtno-industrijske cone. Tokrat je bil prisoten tudi Boris Pahor, ki je še enkrat opozoril, da ne smemo pozabiti na grozodejstva, ki sta jih povzročila fašizem in nacizem. Srečanja se je udeležil tudi furlanski poslanec DS Ivano Strizzolo. V imenu goriške Cerkve in združenja Concordia et Pax je oglejski župnik Michele Centomo spregovoril o "trdih srcih", ki so privedla do takih taborišč, in pozval k vzajemnemu spoštovanju in miru. Prebrali so tudi pesem Visco slovenskega zapornika iz Nabrežina, Iga Grudna.

Foto KM

Krožek Anton Gregorčič

Večer o čedermacih in Čedermacu

V ponedeljek, 26. januarja, je Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice priredil zelo dobro obiskan večer, na katerem so osrednjo vlogo imeli beneški čedermaci in knjiga o kaplanu Čedermacu.

Krožek, ki ga je na večeru predstavljal predsednik Marjan Terpin, je namreč v goste povabil društvo TIGR, ki je pred kratkim izdalo dve knjigi, in sicer ponatis knjige Franceta Bevka Kaplan Martin Čedermac in knjigo dr. Mire Cencič Beneška Slovenija in njeni čedermaci.

Na večeru sta seveda osrednjo besedo imela avtorica knjige Beneška Slovenija in njeni čedermaci dr. Mira Cencič, ki je izjemno natančno opisala delovanje beneških duhovnikov v času fašizma in po njem, predvsem pa zavzemanje beneških duhovnikov za ohranjanje slovenske besede in bogoslužja v slovenskem jeziku. Predvsem pa je dr. Cencičeva orisala načrtno strategijo raznarodovanja v Beneški Sloveniji, ko so preproste ljudi pripeljali do tega, da so se sramovali lastnega jezika, ga imeli za manjvrednega, kar je seveda vodilo v asimilacijo. O beneških čedermacih je povedala, da "so bili tvorci kulture, branilci slovenskega jezika in beneške duše"!

Predsednik društva TIGR in sin pisatelja Franceta Bevka Marjan Bevk pa je povedal, kako so njegovega očeta v Beneški Sloveniji nagovorili, naj napiše roman o beneških duhovnikih. France Bevk je napisal roman o beneških duhovnikih v šestih mesecih in ga leta 1938 objavil pod psevdonimom Pavle Sedmak, a so takoj vsi razumeli, kdo ga je napisal. Marjan Bevk se je na predstavitvi tudi zaustavil pri tem, kako je lik kaplana Čedermaca postal simbol vseh beneških duhovnikov, pretresljivo pa je bilo branje dveh dijakov novogoriške gledališke gimnazije, ki sta prebirala iz korespondence med Francetom Bevkom in Ivanom Trinkom Zamejskim.

Foto JMP

JUP

Obračun opravljenega dela

Občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete

V torek, 27. januarja, so se v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici zbrali člani Zveze slovenske katoliške prosvete na 48. rednem letnem občnem zboru. Uvodni poseg je imela predsednica Zveze Franka Padovan, ki je izpostavila zaskrbljujoče stanje naše kulturne skupnosti, ki ji italijanska vlada grozi s krepkimi krčenji finančnih dotacij. O delovanju Zveze je poročala tajnica Irena Ferlat, blagajniško poročilo pa je podal Walter Bandelj. Predstavniki včlanjenih društev so poročali o svojem bogatem delovanju. V prihodnji številki Novega glasa bomo v posebni prilogi objavili vsa poročila. Občni zbor so pozdravili predstavniki raznih kulturnih organizacij: za Slovensko prosveto iz Trsta Marij Maver, za Deželno ZSKD predsednik Marino Marsič, za Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice prof. Lojzka Bratuž, za Slovensko skupnost Julijan Čavdek, v imenu goriških občinskih svetovalcev dr. Marilka Koršič, za Svet slovenskih organizacij Drago Štoka, za Kulturni center Lojze Bratuž prof. Franka Žgavec in za Katoliško tiskovno društvo Damjan Paulin. Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je v daljšem pismu izrazil pohvalo in priznanje za delo in dragoceno narodno-kulturno poslanstvo Zveze. Odsotnost, zaradi snežnih razmer, so opravičili dr. Janko Zerzer, predsednik Krščansko kulturne zveze iz Celovca, in predstavnika Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Foto DP

Občni zbor je soglasno potrdil za predsednico Franko Padovan, v nadzorni odbor pa je izvolil Marka Brajnika, Danijela Čotarja, Nerino Devetak ter suplenta Nika Di Battista in Gabrijela Figlja.

Ožji odbor Zveze bo izvoljen na prvi seji širšega odbora.

Goriški muzej - Grad Kromberk

Društvo Soška fronta je predstavilo revijo

V torek, 27. januarja, je bila na gradu Kromberk predstavitev pete številke revije Na fronti, ki jo izdaja Društvo Soška fronta Nova Gorica. Andrej Malnič, ravnatelj Goriškega muzeja, je uvodoma pozdravil vse prisotne, ki so v lepem številu prišli na kulturni večer. Simon Kovačič, podpredsednik Društva Soška fronta ter glavni in odgovorni urednik revije Na fronti, je na kratko prikazal delovanje društva, ki se ukvarja z vsem, kar je povezano s soško fronto, od organizacije razstav, pohodov in sejmov militarij, do sodelovanj z drugimi društvi v Sloveniji, zamejstvu in tujini in nastopih ponazoritvene skupine GSR 2. Revija je mišljena kot letnik, vendar zaradi finančnih problemov ne izhaja vsako leto. Na približno 90 straneh nove številke je tudi mnogo fotografij, grafično oblikovanje je preprosto in atraktivno. Gospod Kovačič je nato temeljito predstavil vsak prispevek v reviji. Teh je vključno z uvodnikom in foto albumom kar dvajset. Avtorji prispevkov so ljubitelji zgodovine soške fronte, mladi zgodovinarji in dolgoletni raziskovalci. Tudi v tej številki je kar nekaj strani posvečenih značkam v prispevku Značke z doberdobskega bojišča avtorja Davida Erika Pipana. Revijo Na fronti, ki spada med najboljše redne publikacije o vojaški zgodovini v Sloveniji, dobite na prodaj tudi v Katoliški knjigarni v Gorici.

Andrej Malnič (foto DPD)

Aljoša Jarc

ZSKP - KCLB Iskrivi smeh na ustih vseh

Svojevrsten uvod v humorni niz predstav

Enajste izvedbe niza veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh, ki ga enajsto leto prirejata Zveza slovenske katoliške prosvete in Kulturni center Lojze Bratuž, se drži smola. Nadležne zimske bolezni so napadle tudi igralce Odra90 in dramskega odseka PD Štandrež, tako da sta bili prvi dve napovedani predstavi preloženi. Končno pa se je vendarle v soboto, 31. januarja, na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž odstrl zastor nad premierno uprizoritvijo Odra90, ki sicer zaradi razmišljujočega in z absurdnim gledališčem spogledujočega značaja ni ravno spadala v to predpustno vrsto predstav, ki želijo gledalcem podariti nekaj sproščujočih trenutkov ob komedijskih delih. Le-te pa vsekakor, če niso zgolj komercialne, zmeraj nosijo v sebi kritično puščico na račun človeških slabosti in na splošno družbenih napak. Premiera Odra90, Gospodična Papillon, italijanskega avtorja Stefana Bennija, v prevodu Erike Jazbar in režiji Radoša Bolčine, člana SNG Nova Gorica, si zasluži podrobnejšo analizo. Za zdaj naj povemo samo, da so jo gledalci spremljali na različne načine in je vsakogar malce drugače nagovarjala, saj vsebinska razglabljanja, ki so srčika predstave, niso bila vedno povsem razumljiva. Režiser in igralci so študij likov in tematiko poglabljali precej časa, že od lanske sezone, zato bo predstava gotovo naštela še ponovitve, saj bi drugače ne bil smiseln tak dolgotrajni študij, v katerega so prav gotovo vložili veliko energije in napora.

Foto DP

V sozvočju z vzdušjem komedijskega sklopa predstav je gotovo bolje zadihala le v naslovu mračna Črna komedija angleškega pisca Petra Shafferja, ki jo je Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana odigrala pred kar dobro zasedeno dvorano v nedeljo, 1. februarja, ko je sneg "sramežljivo" naletaval tudi v Gorici. Premiero je uprizoritev pod dosledno in srečno roko Franka Žerjala doživela lani. Tudi ta sicer ni tradicionalna komedija, pač pa se njen humor suče okoli svetlobe in teme in iz tega izhajajo komične situacije in zadrege, ki jih je v delu kar precej in so jih znali števerjanski igralci ob režiserjevih nasvetih primerno izrabiti. Ko se prekine električni tok zaradi okvare varovalke, se lahko marsikaj zgodi: prikrijejo se lahko neprijetne resnice, slabosti posameznika... Humornost pa delo poudarja tudi s tem, da, ko je na odru svetlo, se v v fikciji dogajanje odvija v temi. Ko pa se oder pogrezne v popolno temo, tako da gledalec na njem nič ne vidi, se igralci sproščeno gibljejo kot ob belem dnevu. Števerjanski igralci so avtorjevo željo dobro pogodili. Nedeljski gledalci pa so uživali ob tekoče odigrani predstavi, pri kateri je v letošnji sezoni nastala prezasedba: Sara Miklus je pred nedavnim postala drugič mamica in zato je njeno vlogo Carol "prevzela" sedemnajstletna Stefania Beretta, ki se je kot fina in razvajena protagonistova zaročenka z občasnimi histeričnimi izpadi prav dobro znašla. Igralci, posebno mladi, ki so obiskovali ali še obiskujejo gledališko šolo SSG Studio art, so se izkazali v uglajenosti jezika in v natančni, jasni izreki replik.

Iva Koršič

Zasedanje pokrajinskega tajništva SSk

Beseda je tekla tudi o združevanju šol

Odločitev, da deželna konzulta za šolstvo predlaga združenje ravnateljstev nižje srednje šole Ivan Trinko in goriških osnovnih šol v ul. Brolo, je bila v obravnavi zasedanja pokrajinskega tajništva SSk. Upoštevale so se številne zahteve, ki so do tega privedle, vendar je jasno, da združevanje ne nastaja zaradi boljšega vzgojnega programa, temveč le zaradi stiske, ker se pojavlja pomanjkanje ravnateljev, kot tudi določenih figur pri neučnem osebju, točneje tajnikov. SSk ne želi ustvarjati polemik, vendar glede vprašanja v zvezi s šolskimi kadri, primanjkuje v naši narodni skupnosti resnega, širšega in poglobljenega pristopa. Zakaj je prišlo do tako nizkega števila ravnateljev? Zakaj ni med neučnim osebjem večjega števila tajnikov? Prav večje število ravnateljev bi danes ne privedlo do omenjenega združevanja in izgube enega ravnateljskega mesta. O tem se moramo resno zamisliti, saj združevanje ne bo rešilo pomanjkanja določenih ključnih figur, kot sta ravnatelj in tajnik.

Pokrajinsko tajništvo se je pogovorilo s predstavniki sovodenjske in števerjanske sekcije glede občinskih volitev junija letos. Predstavniki obeh sekcij so tajništvu orisali potek priprav na volitve in srečevanja z občani. Skupno je bilo ugotovljeno, da se pripravijo kvalitetni programi, ki bodo v korist potrebam občanov, teritorija in uveljavljanja pravic naše narodne skupnosti. V Sovodnjah bo potrebno tudi dodatno ovrednotiti sodelovanje z občansko listo Skupaj za Sovodnje, s katero SSk sodeluje v sovodenjskem občinskem svetu. Daljši pogovor je stekel tudi glede predloga SSk o skupnem upravljanju občin. Slednji se na Goriškem še ni uveljavil, medtem ko je na Tržaškem že prisoten in daje pozitivne uspehe. Predvsem pa so ga zelo dobro sprejeli občani slovenskih občin. Predstavniki sekcij so bili tudi obveščeni, da je bil predlog o skupnem upravljanju predstavljen vodstvu goriškega SKGZ in je bilo predlagano, da naj bi tudi ta krovna organizacija tak predlog podprla. To bi pripomoglo, da bi se v volilni kampanji izognili ostrejšim oblikam soočenja, ki so danes med ljudmi nezaželene. Po drugi strani bi dalo večjega zagona resničnemu sodelovanju, saj bi predstavljal lep zgled in začetek novega obdobja.

Člani tajništva in predstavniki obeh sekcij so še sprejeli v vednost, da lokalni krožki Demokratske stranke niso dali odgovora na omenjeni predlog.

Julijan Čavdek
Pokrajinski tajnik SSk

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na
CENTER ZA ZDRAVLJENJE VENSKIH BOLEZNI V PORTOROŽU
dr. sci. med. J. Zimmermann, specialist kirurg,
tel. 00386 31 837218

V torek, 10. februarja, bo ob 18. uri, v galeriji ARS na Travniku odprtje razstave istrskih tihožitij Vojka Gašperuta, ki je sicer rojen v Breginjskem kotu v vasi Sedlo, a mu je Istra postala drugi dom in ima slikar, ki je za svoje delo doma in na tujem prejel vrsto nagrad, do nje poseben odnos.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Četrtek, 5. februarja 2009, ob 20. uri
Natečaj Mladi oder - nagrajevanje
Otroška igrica
NAOČNIKI
REŽIJA KRISTINA CORSI
Otroška dramska skupina SKPD F.B. Sedej

- Petek, 13. februarja 2009, ob 20.30
Branislav Nušić
KAJ BODO REKLI LJUDJE
REŽIJA JOŽE HROVAT
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

VELIKA DVORANA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Obvestila

Vpisovanje v otroške vrtce in v 1. razred osnovne šole bo potekalo na ravnateljstvu v ul. Brolo, 21 od 2. do 28. februarja 2009, od ponedeljka do petka od 11. do 13.30, ob sobotah od 11. do 12.30, ob torkih in sredah tudi popoldne od 15. do 17. ure.

Župnija sv. Andreja apostola - Štandrež vabi ob spominu lurške Matere Božje k vsakoletni marijanski procesiji. Župnijska cerkev v Štandrežu, nedelja, 8. februarja, ob 19. uri. Vabljeni!

Sekcija Slovenske skupnosti iz Sovodenj vabi prijatelje in somišljenike na sestanek sekcije, ki bo v dvorani društva PD Rupa v prostorih pod cerkvijo v Rupi (kjer poteka praznik Frtalje) v torek, 10. februarja 2009, ob 20.30, s tem dnevnim redom: 1. politično poročilo in stanje v občini Sovodnje; 2. pregled in predlogi za občinski proračun za leto 2009; 3. predlogi, možnosti in priprava na občinske volitve 6. in 7. junija 2009; 4. razno.

Trinkov koledar 2009 bo predstavljen v petek, 13. februarja, ob 18. uri v čitalnici Feiglove knjižnice v KB centru v Gorici. Predstavitev zbornika in srečanje z beneškimi ter rezijanskimi kulturnimi delavci prirejajo SKGZ, ZSKD in Knjižnica Damir Feigel. Vabljeni!

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja družabnost na valentinovo v soboto, 14. februarja, z začetkom ob 18. uri v kmečko-turistični restavraciji v Prvačini. Vpisujejo običajni društveni poverjeniki.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja na dan žena, v nedeljo, 8. marca, izlet v Vicenzo za ogled pomembnih kulturnozgodovinskih zgradb in spomenikov ter griča Berico. Vpisujejo: Saverij R. (tel. 0481 390688), Ivo T. (0481 882024), Dragica V. (0481 882183), Ana K. (0481 78061), Ema B. (0481 21361).

Z Novim glasom v Južno Turčijo in Ciper od 20. do 29. aprila 2009. Vabimo vas na to izredno zanimivo in bogato potovanje po poteh apostola Pavla. Za informacije: uprava NG v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, 040 365473. Program potovanja vam lahko dostavimo tudi po e-pošti, naš e-naslov: mohorjeva@gmail. com. Pohitite z vpisom.

Čestitke

Ob visokem življenjskem jubileju, osemdeseti pomladi Leopolda Antoniča čestitajo dragemu očetu in nonotu hčerki, vnuki in vsi sorodniki ter mu želijo še na mnoga leta!

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk za Novi glas: župnija Jazbine 22, župnija Števerjan 180 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 06.02.2009 do 12.02.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 6. februarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 7. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 9. februarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 10. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Lurd, 11. februar 1858 - Izbor melodij.

Četrtek, 12. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

KD Sabotin
V sodelovanju z
Okrožnim svetom za Pevmo-Štmaver-Oslavje,
Župnijo sv. Mavra in Silvestra,
Zvezo slovenske katoliške prosvete,
Turističnim društvom Solkan in
Pevskim KD Slavec Solkan,
Civilno zaščito Občine Gorica

ŠAGRA SV. VALENTINA
ŠTMAVER
NA SEDEŽU DRUŠTVA - OKRAJ ZNORIŠČE, 4
6., 7., 8. februarja 2009

Petek, 6. februarja 2009
Ob 20.30 Ples z rock skupinama THE M.A.F.F. in SIMPLEX

Sobota, 7. februarja 2009
Ob 20.30 Ples z ansamblom HAPPY DAY

Nedelja, 8. februarja 2009
Ob 10.00 Odprtje kioskov z jedmi na žaru, vinom, pijačo in domačimi štruklji
Ob 14.30 Slovesna sv. maša
Ob 15.30 Nastop KD Pihalnega orkestra GORIŠKA BRDA (SLO) Dirigent: Boštjan VENDRAMIN
Ob 18.00 Ples z ansamblom MEGA MIX

Toplo vabljeni!

ARS
DRUŠTVO ARS
Vljudno vabi na odprtje razstave
VOJKO GAŠPERUT
ISTRSKA TIHOŽITJA
O slikarju in njegovem delu bo spregovoril Jurij Paljk
Galerija Ars na Travniku, Gorica
Torek, 10. februarja 2009, ob 18. uri

Praznina v umetniških vrstah

Umrl je kipar Zmago Posega

Po hudi bolezni je minuli teden v Šempetru pri Novi Gorici umrl kipar Zmago Posega. Posega, ki še ni dopolnil petdeset let, je kot docent poučeval kiparjenje na oddelku za restavratorstvo ljubljanske Akademije za likovno umetnost in oblikovanje. Zmago Posega, rojen leta 1959, je diplomiral iz kiparstva in zaključil še kiparsko specialko na isti akademiji. Od leta 2001 je poučeval na oddelku za restavratorstvo ALUO. Veliko je razstavljal na samostojnih in skupinskih razstavah doma in v tujini. Leta 1982 je prejel študentsko Prešernovo nagrado.

Svoja kiparska dela je od leta 1980 predstavil na številnih samostojnih in skupinskih postavitvah v Sloveniji in v tujini, večkrat pa je sodeloval tudi na razstavah v našem prostoru in poznali smo ga kot umirjeno, a

globoko osebo.

Zmago Posega je obdeloval pretežno kamen, a delal je tudi v lesu in grafiki. Pred leti se je predstavil s samostojno razstavo v galeriji Ars v Gorici, kasneje pa je sodeloval tudi na štandreški mednarodni kiparski delavnici Skultura. V Štandrežu je izdelal kip iz lesa, ki je danes umeščen ob vhodu na štandreško pokopališče. Tudi sicer je bil s svojim delom vedno prisoten v našem prostoru, saj je, recimo, pripravil tudi kip pokojnega msgr. Kazimirja Humarja za spomninski park v Centru Bratuž v Gorici, znana sta tudi njegova kipa v Rožni dolini in Novi Gorici, kjer je na svojevrsten način upodobil graditelje Nove Gorice, več doprsnih kipov pa je izdelal tudi za "alejo slavnih" v Novi Gorici. Zmago Posega je najraje oblikoval prepoznavne in metaforične oblike človeških hrbtov, ki jih je nato sestavil v večpomenske skulpturalne postavitve, navadno je iz moških in ženskih upodobitev hrbtov sestavljal krožne skulpture, ki človeka nagovarjajo predvsem z milino in dovršenostjo obdelave kamna ali marmorja. Te intimne interpretacije v kamnu je realiziral še v risbah in kolažih. Posegi se je poznalo, da je mojstrsko obvladal tako klasični kiparski jezik kakor tudi sodobno razumevanje objekta v prostoru. In zato ni čudno, če je bil avtor številnih javnih spomenikov. Ob 100. obletnici smrti pesnika Simona Gregorčiča in 140. obletnici smrti slikarja Jožefa Tominca so primorskima velikanoma na Gradišču nad Prvačino leta 2006 v spominskem parku postavili doprsna kipa, ki ju je ustvaril prav Posega.

Predvsem pa je bil Posega tisti nevidni tkalec čezmejnih vezi, ki ga bomo pogrešali v naši sredi.

JUP

Ob nedavni smrti

Akademiku Vasiliju Meliku v spomin

Akademik Vasilij Melik je bil učitelj. V najbolj žlahtnem pomenu besede. Bil je človek, ki je s svojimi deli izoblikoval generacije študentov zgodovine. Njegove knjige o zgodovini Slovencev, zlasti v zapletenem 19. stoletju, so postale in bodo ostale temeljna dela našega zgodovinopisja. Vasilij Melik pa ni bil le avtor knjig, bil je tudi človek, ki je svoje znanje in vedenje rad posredoval tudi neposredno mladim. Bil je izreden predavatelj in tudi človek, ki se je z mladimi zgodovinarji rad pogovarjal o njihovem delu ter jim tudi izven akademskih sten razlagal in svetoval na neposreden in živ način, v sproščenem pogovoru.

Imel sem srečo, da sem akademika Vasilija Melika spoznal na oba načina. Najprej sem ga seveda spoznal v knjižni obliki, med pripravljanjem diplomske naloge. Ko sem pa vpisal magisterij na oddelku za zgodovino Univerze v Ljubljani pa sem ga spoznal tudi kot mentorja. Za mladega študenta, ki je odkrival parlamentarno delovanje tržaških poslancev na Dunaju do konca monarhije, je bil Vasilij Melik človek, s katerim je bilo mogoče predebatirati marsikatero stvar, saj je znal živo in neposredno predstaviti ta čas, pozorno pa je znal tudi poslušati. Bil je človek, s katerim dialog ni bil le možen, ampak tudi zaželen. Za obe knjigi, v katerih sem zbral poslanske govore Ivana Nabergoja in Otokarja Rybara, je akademik Vasilij Melik prispeval svojo strokovno uvodno besedo. Prav ob predstavitvah omenjenih knjig sva se večkrat srečala in izkoristila čas za zanimive pogovore, ki jih bom sedaj, ko pišem te vrstice ob njegovi smrti, pogrešal. Z njim odhaja del zgodovine, ki bo pa zaradi njegovih del ostal še vedno v zavesti in hvaležnem spominu tudi tistih, ki ga niso osebno poznali.

Peter Rustja

Za bralce napetih vsebin

Nova kriminalna zgodba Sergeja Verča

Mož, ki je bral Disneyjeve stripe, je večplastno grajena napeta kriminalka, ki se dogaja šest let pred iztekom prejšnjega tisočletja. Škandalozni bankrot najuglednejšega podjetja Slovencev v Italiji sproži vrsto verižnih reakcij, v katere so vpletene tako varnostnoobveščevalne službe kot posamezniki. Med tistimi, ki jih je stečaj najbolj prizadel in se z njim ne morejo sprijazniti, je nekdanji uslužbenec podjetja Rajko Budin, človek, za katerega se zdi, da uteleša vse odgovore na vprašanje, zakaj je neka skupnost dovolila, da jo razje črv dekadence. Ker po tem dogodku število na videz nerazumljivih umorov rase, je tudi komisarju Benu jasno, da ima opraviti z morilcem, ki se je v danem zgodovinskem trenutku odločil za povsem samosvoja pravila igre. Avtor nove kriminalne zgodbe je Sergej Verč, književnik in režiser. Diplomiral je na ljubljanski AGRFT iz gledališke in radijske režije. Režiral je v gledališčih v Trstu, Ljubljani, Kranju in Dubrovniku. Leta 1980 je za režijo Strniševih Žab prejel študentsko Prešernovo nagrado, leta 1988 za dramo Evangelij po Judi Grumovo nagrado, leta 1994 za radijsko režijo celotne Dantejeve Božanske komedije pa nagrado Prešernovega sklada. Leta 1991 je objavil prvi kriminalni roman Rolandov steber. Sledila sta romana Skrivnost turkizne meduze (1998) in Pogrebna maškarada (2003). Slednji se je uvrstil med deset finalistov za nagrado Kresnik. Kot soavtor podpisuje številne gledališke, radijske in televizijske satirične kabarete.

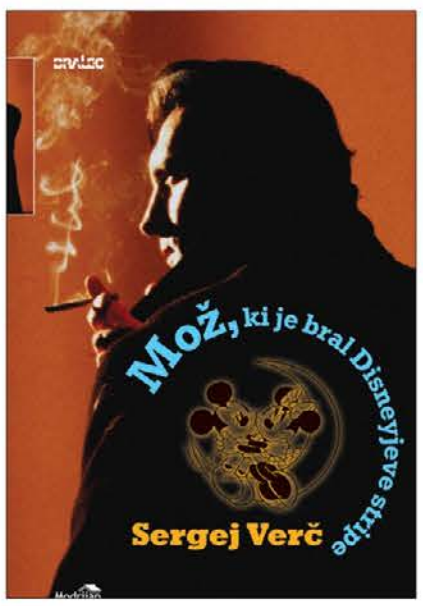

Ob 25-letnici smrti

Dr. Anton Kacin (1901-1984)

V naslednjih vrsticah želimo osvetliti lik dr. Antona Kacina, velikega goriškega Slovenca in kristjana, ki je skozi 20. stoletje deloval v Gorici in Trstu kot šolnik, pisatelj, kulturni delavec in politik. Njegovo delo je vidno zaznamovalo takratno življenje slovenske narodne skupnosti na Pimorskem. Rodil se je 25. maja 1901 v Spodnji Idriji. Po osnovni šoli se je vpisal na idrijsko realko in jo z odliko dokončal. Nato se je leta 1919 vpisal na Ljubljansko univerzo, in sicer na filozofsko fakulteto. Tja je hodil ilegalno, kar seveda ni bilo vedno lahko. Univerzo je dokončal leta 1923 pri dr. Ivanu Prijatelju. Po vojaški službi v Firencah je bil nato prefekt v goriškem Alojzijevišču. Nato je več let služboval kot profesor slovenščine v nadškofijskem Malem semenišču. To je bil edini kraj, kjer se je pod fašizmom lahko poučevala slovenščina. Kasneje je še opravil nekaj izpitov na univerzi v Padovi, v Rimu pa usposobljenostni izpit za poučevanje slovenščine. Leta 1930 se je v Idriji poročil z zavedno učiteljico Angelo Tušar. Kasneje so se jima rodili otroci Marija, Janez, Tončka (ki je na porodu umrla) in Metka. Brat Janez, kasneje inženir in profesor na Politehniki v Milanu, je umrl leta 2006. Ko se je kasneje Malo semenišče preselilo v Castellerio blizu Vidma, tu seveda ni bilo več pouka slovenščine. Dr. Kacin je nato odšel v Milan in se tu zaposlil v knjižnici Katoliške univerze. Na tej univerzi je bil rektor znani p. Agostino Gemelli. Kljub temu da je bil uverjen fašist, je bil do dr. Kacina korekten.

Potem se je vrnil v Gorico in bil nekaj časa nezaposlen, nato je kot šolnik opravljal mesto okrožnega šolskega nadzornika za slovenske šole v coni A Goriške. Kasneje je bil šolski svetovalec Zavezniške vojaške uprave (ZVU), nato pa še šolski nadzornik na liceju Prešeren v Trstu in končno ravnatelj na učiteljišču A. M. Slomšek v Trstu, kjer je ostal vse do upokojitve leta 1968. Naj kar tu omenimo, da je v Gorici dolga leta delovala tudi njegova starejša sestra Ivana, ki je potem kot s. Ahacija bila tudi prednica šolskih sester v Zavodu svete Družine v Gorici. Njegova žena gospa Angela pa je umrla po dolgi bolezni leta 1979.

V Gorici se je medtem dr. Kacin politično udejstvoval v okviru Slovenske demokratske zveze (SDZ) in bil med petdesetimi in šestdesetimi leti prejšnjega stoletja dve mandatni dobi v goriškem občinskem svetu. Skupno z dr. Avgustom Sfiligojem je pripravil osnutek zakona za slovenske šole v Trstu in Gorici, ki ga je nato v parlamentu predložil takratni minister za šolstvo sen. Giuseppe Medici. Zakon je bil sprejet leta 1961.

Dr. Anton Kacin je umrl 26. januarja 1984 na Opčinah. Danes oba z ženo počivata na pokopališču v Spodnji Idriji.

dalje

Andrej Bratuž

Kratki

Primorska poje 2009

Letošnja 40. Primorska poje v organizaciji Zveze pevskih zborov Primorske, Zveze slovenskih kulturnih društev, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta se bo pričela 27. februarja v Kulturnem domu v Izoli. Zadnji nastop pa bo v Trenti 26. aprila. Na tej najbolj množični zborovski reviji bo sodelovalo 196 pevskih skupin, ki bodo nastopile na 31

koncertih v raznih krajih Primorske. Iz goriške, tržaške in videmske prokrajine bo na letošnji Primorski poje sodelovalo 50 zborov. Na Goriškem bodo koncerti v Jamljah, Štandrežu, Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in Sovodnjah. Tržaška pa bo zbore gostila v Marijinem domu v Trstu, Dolini, Miljah in na Opčinah. V videmski pokrajini pa se bodo zbori predstavili v Občinskem kulturnem centru na Trbižu, kjer se bosta srečali Koroška in Primorska poje in v cerkvi sv. Florjana v Zavarhu. Sakralna programa bosta tudi v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu in sv. Florjana v Dolini. Ena revija bo tudi v Zagrebu.

Zapisnik 37. literarnega natečaja Mladike

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala v sredo, 21. januarja 2009, na sedežu Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3, je obravnavala 76 prispevkov v prozi in 55 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na uredništvo revije. Komisija je po temeljiti razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila nagrade:

PROZA

Prvo nagrado prejme novela z naslovom Vračanje, ki je prispela pod šifro Vračanje, avtorice Manke Kremenšek Križman iz Ljubljane. Novela iz današnjega življenja je večplastna, glavni junak se spominja svojega otroštva, življenja v bloku in skritih družinskih tragedij v soseski. Avtorica se odlikuje s smislom za podrobnosti.

Drugo nagrado prejme novela z naslovom Čakajoča, ki je prispela pod psevdonimom Silvan. Napisala jo je Mateja Gomboc iz Ljubljane. Zgodba se dogaja v Trstu in avtorica je znala zajeti obmorsko atmosfero, polno hrepenenja in pričakovanja.

Tretjo nagrado prejme novela z naslovom Reka, ki je prispela pod psevdonimom Policist. Napisala jo je Nataša Konc Lorenzutti iz Šempasa. Napeta pripoved pritegne bralca in ga sooči z nevarnostmi današnjih dni.

Komisija priporoča za objavo še novele: Učitelj v podružnični šoli Primoža Vresnika iz Ljubljane, Na Kubo po skrivnost Jane Kolarič iz Ljubljane, Odlomek iz dnevnika Ivane Hauser iz Radelj ob Dravi, Kava, kafe, kavica Darinke Kozinc, Teta Mara in vlak Darke Zvonar Predan iz Maribora, Odhajanje Olge Paušič iz Lendave, Potovanje v K-raj Tarcisie Galbiati iz Ljubljane.

POEZIJA

Prvo nagrado prejme cikel pesmi Dobro, pa se še izboljšuje, ki je prispel pod psevdonimom Žardna. Avtorica je Lidija Golc iz Ljubljane. Avtorica je ujela v verze življenjsko realnost, ki se včasih zdi banalna, vendar nas njene besede nagovarjajo k razmišljanju.

Drugo nagrado prejme cikel pesmi brez naslova. Prispel je pod psevdonimom Scorpio, avtorica je Andrejka Jereb iz Idrije. Pesmi odlikuje globoka uglašenost z naravo, izvirna metaforika in zavedanje človeške krhkosti.

Tretjo nagrado prejme cikel pesmi brez naslova pod psevdonimom Brest. Avtorica je Stanka Devjak iz Maribora. Pesmi odražajo odnos avtorice do zgodovinske dediščine, religije in narave.

Za komisijo literarnega
natečaja Mladike
Marij Maver

Podelitev nagrad bo v ponedeljek, 9. februarja, ob 20.30 na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ulica št. 3.

GMD / Predstavitev zbirke Žarenje Zore Tavčar

"Naj Vam sije eno samo sonce"!

Pri Goriški Mohorjevi družbi je nedavno izšla zbirka tržaške pesnice, pisateljice, esejistke in profesorice Zore Tavčar, ki je nedavno slavila visok življenjski jubilej. To so pesmi upanja in vere, da res obstaja ljubezen, sploh pa iz njih vejeta pristna poezija in čutna ženska kri, smo lahko slišali na krstni predstavitvi knjižice *Žarenje* in se tudi sami prepričali, da je res tako. V sredo, 28. januarja, je v prostorih Galerije Ars na Travniku v Gorici navzoče uvodoma pozdravil predsednik GMD msgr. Oskar Simčič, ki je poudaril pesničin "globlji pogled v smisel življenja". Nekaj poezij je na zelo prijeten način zrecitirala Jasmin Kovic, o književnici in njenem delu pa je spregovorila prof. Tatjana Rojc (njen poseg objavljamo v celoti). Prav poseben trenutek za udeležence žlahtnega kulturnega večera je bil, ko je Zora Tavčar "za šalo" prebrala svojo najljubšo poezijo, *Črni konj iz Sevilje*. Nadalje je povedala, kako je do zbirke sploh prišlo, s kančkom hudomušnosti pa je tudi omenila, kakšne kritične opazke ji namenja mož Alojz Rebula. Pesnici sta nekaj misli poklonila dva "kolega": najprej Jurij Paljk, nato pa Miroslav Košuta, ki je povedal, kako ga je prevzelo in osvojilo njeno neposredno in spontano pisanje: "Do življenja je vedno razpoložena s kipečo in strastno krvjo".

Nagovor prof. Tatjane Rojc:

Ljuba gospa Profesorica, spoštovani gospod Monsinjor Simčič, dragi prijatelji!

Naj mi nocojšnja jubilantka ne zameri, če bom tu pa tam ponovila, kar je bilo že povedanega ali zapisanega ob njenem rojstnem dnevu. Zdi se tako neverjetno, in vendar: v letu 2008 je prof. Zora Tavčar proslavila svojih prvih osemdeset let. Ta njen življenjski jubilej se tudi nam, ki jo poznamo že desetletja, zdi nekako nemogoč: kakor konstantna prisotnost nas spremlja skozi čas z istim žarom, istim zanosom, isto svežino, isto ustvarjalno močjo. Z istim odnosom do življenja, ki je tak, kakršen je njen odnos z Bogom: ne ujame ga nikoli dokončno, ga pa vendar trdno in polno živi tudi danes, ko je že v letih, ki bi ji dopuščala, da se umakne v svoj svet. Ko je pri celjski Mohorjevi založbi leta 1982 izšlo njeno pripovedno delo Veter v laseh, smo književnico pravzaprav spoznali tako, kakor sama sebe portretira: v tem delu je njena stvarnost, njena fantazija, njena ironija in njena avtoironija, njena zavezanost imanenci in transcendenci. Njeno bogastvo, ki je samo na videz polno energične premočrtnosti, je pa v resnici zasejano z neverjetno rahločutnostjo, s tisto žensko krhkostjo in močjo obenem, zasejano z dvomi in vendar prepotrebno v tem našem kdaj pa kdaj ubožnem vsakdanu.

Foto DP

Kako človeško, perfektno je v Vetru v laseh opisala svoj odnos z Bogom, ko pravi:

"Moj mali osebni Bog je torej predvsem Bog-Človek. Ni preblizu, a vendar dosegljiv. Zelo razumevajoč, širok in človeški kot vsi, ki sem rada z njimi. Lahko mu rečem kar: "Glej, kako ga kidam"! In odgovori: "Ga res". (...) Tu in tam ga kličem, pa ga ni. "In če te sploh ni", ga izzivam. "Če te ne bi bilo?! Če je vse en sam blazen slučaj, če je vse en sam absurd? Eno samo drsenje v smrt in v nič"?

Njena prelestna, presenetljiva pesniška zbirka Žarenje, ki je posvečena "Lojzetu z nežnostjo za pol stoletja ljubezni", to vprašanje in nuce demantira. Tu je petdeset let življenja, pravzaprav 50 let ljubezni, ki dokazujejo, kako pojem nič ne more obstajati. Kako je poezija provokacija in evokacija. Kako je poezija pesem srca.

V prvi pesmi cikla Metamorfoza piše:

"Sinji svod mojega neba / si raztrgal kot zagrinjalo templja. / (...) Ti pa se pritajiš kot bela meglica v ozare. Kot lice k licu se nežno privijaš v brazde zorane. // In kadar si tako blizu, /mi v gostih, temnih globinah / nabrekajo težka semena. / Mračno pokajo od zadrževane sle / in razganjajo rdečo, mastno plast srca".

V utrinku z naslovom Trikratno rojevanje v življenje-in trikratno rojevanje življenja, ki ga je pisateljica vključila v zbirko z naslovom Kroži, kroži galeb..., ki je izšla pri Celjski Mohorjevi založbi konec leta 2008, se v bistvu avtorica pokloni magiji rojevanja in prerojevanja in začrta svojo vero v ljubezen:

"Vselej je rojstvo najskrivnostnejše, najbolj neprevidljivo od vsega, kar nas doleti. (...) Šele tretje rojstvo je bilo pravo družinsko rojstvo, nestrpno in srečno pričakovanje (...). In z možem, ki je zdaj prvič lahko vzel v roke svojega otroka, se nasmehnil, mi stisnil roko in rekel: "Hvala"! Da, nobeno rojstvo ni podobno drugemu, najlepše pa je rojstvo v veliki družini, ko je novi človeček že s prvim utripom sprejet v živahno družbo človeških otrok".

Zora Tavčar ni zgolj življenjska muza pisatelja Alojza Rebule in krasna mati treh izjemno ustvarjalnih hčera ter babica kar lepe kopice vnukov: v življenju je kot samostojna književnica dosegla zelo veliko, napisala je več pripovednih del, pesmi, esejistike, dramskih del. Na pedagoškem področju Zori Tavčar cele generacije dolgujemo svojo formacijo – najprej njeni nekdanji dijaki na openski nižji srednji šoli, kjer se je najbolj razdajala v svojem profesorskem poklicu, in to veliko bolj kakor bi od nje zahtevala službena dolžnost. Nepozabno in izjemno dragoceno je bilo njeno mentorsko delo v literarnem krožku na ulici Donizetti, kjer je bila številnim med nami nenadomestljivi in neutrudni mentor: seznanjala nas je s sodobno slovensko književnostjo, nas uvajala v komparativistiko, nas usmerjala v leposlovno ustvarjanje in kritično branje, v razmišljanje. Ob vsem tem pa še lektoriranje, spremljanje družinskih in družbenih dogajanj, pisanje recenzij, sodelovanje v svetu Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, sodelovanje s slovenskimi radijskimi postajami v Sloveniji in predvsem v Trstu.

Zaradi vsega tega sem hvaležna najprej ljubi gospe Profesorici, da se ji smem oddolžiti za vse, kar sem prejela od nje, s tem da kolikor mogoče številni vzamete v roke njeno pesniško zbirko Žarenje, iz katere veje pristna poezija in čutna ženska kri. Knjigo je založila Zadruga Goriška Mohorjeva, izdala GMD, za tisk je poskrbela Tiskarna Budin. Urednik zbirke je Marko Tavčar, spremno besedo je prispeval France Pibernik, fotografija na naslovnici pa je delo Petra Cvelbarja. Te pesmi Zore Tavčar so pesmi upanja: in vere, da zares obstaja ljubezen, taka, ki oplaja in presega, ki ostaja, obstaja, ki ve zase in ki obenem govori drugim o svoji eksistenci: cikel Besede ne ubogajo več je presenetljiv in očarljiv. In tako večen in univerzalen: v njem so konji-besede in konji-odmev srca, in konji-simbol utripa, utripa, ki nima let in mladosti in časa. Ki ne pozna razmaka med ZDAJ in VEČNO. Ki ne ve, kaj je smrt in kaj tema. Tema je samo prispodoba skrivnosti, ko se svet umiri in šumi dvogovor.

Foto DP

V pesmi Kresnička piše Tavčarjeva:

"Kot kresnička / v dlaneh večera / si skrit v najtišjem zavetju / mojih noči".

V četrti pesmi iz cikla Besede ne ubogajo več, s katerim se začenja pesniška pripoved zbirke Žarenje (iz katere resnično ŽARI avtoričin avtentični življenjski žar), piše:

"Kot aprilski večer si / sladek in vznemirljiv / v tebi sem/ kot regratovo seme / v zibelki večera / dvigaš me vso rahlo / čedalje više v toplo luč / plavam brezteža / nese me nezadržno / v karminasto rdeče zalive // onkraj – kot brazde / za sladko setev noči - / čakajo tvoje tople dlani".

Zdi se, da se je Zora Tavčar s tem, da se je preselila v Trst, naužila Sredozemlja, da se je odmaknila od svojih planin in svojega pretežno zelenega mahu ter se povsem predala opojni toplini poletnega žara, nekako v duhu Garcie Lorce, Nerude, našega Miroslava Košute. Zora Tavčar je zavezana tudi Primorski, saj sebe označuje za "Slovenko iz Trsta". In je res, imamo jo za svojo, za Tržačanko in Primorko, če ne po njenem sočnem slovenskem govoru, ki v njenih verzih žubori kakor čista studenčnica, pa gotovo po njenem temperamentu.

Iz vsega, iz poezije posebej, seveda, vznikne tudi stalna prisotnost tistega nekdanjega študenta na ljubljanski univerzi, Alojza Rebule, njun intimni in edinstveni svet, ki je mikrokozmos njune življenjske poti in, obenem, prispodoba neke zveze in zaveze, ki temelji na medsebojnem izjemnem spoštovanju in ljubezni: tudi iz teh verzov diha zavest o hierarhični lestvici vrednot, ki so večne, neomajne, na katerih temeljijo pisateljičine življenjske izbire.

"Iz tvojih toplih rok/ si mi natočil napoj iz črk. /Katerekoli vsebine".

Tako v pesmi Tvoje pismo: pesmi Zore Tavčar v Žarenju govorijo enemu in obenem vsem zaljubljencem, ki so razumeli ljubezen. Njen jezik, tudi v prvem sklopu, ki je, paradoksno, odraz zrelih let, mladostno žubori v bogastvu zvokov in barv, v nekem čisto svojskem in obenem občeveljavnem kozmosu.

Pesem Zore Tavčar je pesem najdenja in iskanja. In ponovnega najdenja. In ponovnega iskanja. V pesmi Dvoje galebov piše:

"Dvoje galebov / vsako noč / dvigne sidra / svojih belih peruti -/ v dolgih lokih sanj / brezteža / iščeta otočje, / ki ga ni. // Dvoje galebov / vsako noč / dvigne sidra / svojih belih peruti -/ in zjutraj – še pred dnem - / se vrneta, / ne da bi kdaj / dosegla svoj cilj".

Tudi v tej zbirki torej književnica predstavlja svojo sintagmo: let ptice, svobodnega galeba, ki leti vse više in više, v odkrivanju nepoznanega in nedostopnega. Preko obzorja.

Zgodba Zore Tavčar se začenja v Loki pri Zidanem mostu. Loka je kraj, kjer se književnica rojeva in prerojeva, v katerega se vrača skozi vse življenje:

"Loka, vasica moja, kakor da te ni (...) Resničnost Loke z njenimi vonji, ki so tako nedoločni čez dan in se na večer razkrojijo v čiste prvine, čim barve osivijo in obrisi zgube razločnost. Kadar sem daleč, prihaja moje domotožje tolikokrat vasovat v osenčja tvojih sadonosnikov", piše Tavčarjeva.

Zora Tavčar se je pravzaprav preizkusila na vseh literarnih področjih – objavila je pesmi za odrasle in za otroke, napisala uvodnike številnim slovenskim avtorjem. Kot književnica se je udeleževala številnih kongresov, literarnih srečanj doma in na tujem, objavila je več pripovednih del, krajše proze in pesmi pa je prispevala tudi za slovenske radijske sporede, za slovenske revije doma, v zamejstvu in zdomstvu: v celotnem njenem ustvarjanju je očiten njen izjemno fini smisel za portretiranje, za opazovanje, za opis, za ironijo in avtoironijo. Njena akcepcija literarnega snovanja čara žlahtne prizore, zariše in potencira posamezne značajske poteze ali situacije. Navdih Zora Tavčar črpa iz vsakdanjega, ki se mojstrsko prepleta z domišljijo in memoaristiko.

Tavčarjevi so se prav iz tega talenta, pa iz njenega velikega znanja, naslikali mojstrski portreti znamenitih Slovencev, ki živijo po svetu in ki jih je književnica izrisala v izjemnih radijskih nizih na tržaškem radiu, izšli pa so tudi v knjižni obliki in predstavljajo edinstveno galerijo posameznikov, ki so se izjemno uveljavili v svetu. Dve knjigi s pomenljivim naslovom Slovenci za danes predstavljajo neverjetno dragocen dokument, ki si ga je pisateljica omislila in ga posredovala vsem nam, prav kakor njeno antologijo, ki jo je uredila s prof. Helgo Glušič in ki predstavlja literarni izbor slovenske emigrantske literature. Vse do danes je Zora Tavčar bila članica raznih komisij za literarne nagrade. Tudi sama je bila nagrajena za svoje literarno in pedagoško delo. S svojo publicistično dejavnostjo se je uveljavila kot kritik in esejist in v tej vlogi se oglaša predvsem v Zvonu, Mladiki in Škratu. Ukvarja se z vrednotenjem posameznih literarnih glasov, tokov in mitov, poseben posluh pa ima za žensko literarno snovanje, saj je tudi sama, ki je svoje literarne objave doživela v Mladinski reviji, Besedi, Novem svetu in Naših obzorjih, nato pa veliko v tržaškem Zalivu in marsikateri prestižni literarni reviji, iskala svoj literarni jezik in ga udejanjila v svojih knjižnih delih, ki so doživela izjemen uspeh. Med temi je posebej zanimiva publikacija Poklical si me po imenu, kjer je avtorica razpredla cel mozaik značajev in portretov tako, da je izhajala predvsem iz etimološkega izvora najbolj značilnih ali pa najbolj zanimivih lastnih imen sodobnega časa in zgodovine.

Veselim se upanja, ki mi ga ponuja Zora Tavčar tudi s to presenetljivo pesniško izpovedjo v zbirki Žarenje. Književnica zna stati ob strani izjemnemu človeku in velikemu ustvarjalcu, kakršen je Alojz Rebula, in zna z njim deliti uspehe, zanimanja, skrbi. Čutiti je, če parafraziramo naslov njene knjige, kako "kres življenja" med njima še vedno živo gori in kako, razberemo predvsem iz dnevnikov Alojza Rebule in iz pripovednih utrinkov Zore Tavčar, vse to književnica usklajuje z neko navidezno lahkotnostjo. In zbirka Žarenje predstavlja posvetilo in vezilo tej tako čudežni ljubezni. Našemu upanju, da jo bomo ali jo tudi sami doživljamo in da bo za zmeraj.

Kako naj se ne prepoznavamo, ne glede na leta, ki jih imamo, v čustvu nenehnega nihanja med strahom in potešitvijo, ki veje iz III. pesmi v ciklu Besede ne ubogajo več:

"Prihajaš in odhajaš/ kadar hočeš / kakor gre sapa / skoz zrelo žito- / zaveješ skozme / pretočiš se / med stebli in klasi / ne da bi se me dotaknil / in vendar me vso razvaloviš - / Čakam te v brezvetrju / in si te želim - / in se te bojim... "

In vsakomur izmed nas, bi lahko bile pisane na kožo besede o Bogu iz njene knjige Veter v laseh:

"Kam si odšel, skrivnostni Bog otroštva? Kje si zdaj, ognjeni Bog dozorevanja? Kje, zanosni Bog mlade ljubezni?

Zdaj si tu, Bog, prijatelj težkih let, ki nam le še kdaj pa kdaj daš okusiti božanskost. K Tebi nastavljamo usta kot k Studencu. Zdaj nam natočiš kapljo, zdaj ocean... "

Naj Vam, ljuba gospa Profesorica, in seveda Založbi še enkrat iz srca čestitam za te verze, in naj predvsem Vam še enkrat izrazim svojo hvaležnost. Nenadomestjivi ste bili zame in za mnoge, mnoge druge med nami. Naj nas Vaše navdušenje spremlja tako kot doslej, naj nam Vaša beseda ožarja naš vsakdan, naj Vam sije eno samo sonce!

Kratke

Slavje pri Sv. Ivanu

Župnija sv. Ivana vabi v nedeljo, 8. februarja, na blagoslov spominskih plošč ob 150. obletnici gradnje župnijske cerkve in stoletnici kronanja podobe rožnovenske Matere Božje: blagoslov bo potekal med slovensko mašo ob 10. uri.

Ob 17-letnici smrti skladatelja Ubalda Vrabca

Zadnji dnevi božičnega časa privabljajo vsako leto v rodiško cerkev Sv. Trojice pevce in pevke združenega zbora ZCPZ iz Trsta, da počastijo spomin na skladatelja, zborovodjo, javnega in kulturnega delavca ter pedagoga Ubalda Vrabca. Letos so tako v nedeljo, 25.1.2009, počastili že 17. obletnico njegove smrti. Sv. mašo je daroval rodiški župnik Iztok Mozetič, mogočno pa je zapel združeni zbor pod vodstvom zborovodje Edija Raceta in ob odlični orgelski spremljavi Tomaža Simčiča. Po

maši so pevci, med katerimi je bilo tudi precej tistih, ki so prepevali pod vodstvom Vrabca, obiskali še pokojnikov grob. / JB

SSk obsoja napovedano ukinitev dveh ravnateljstev slovenskih šol

Slovenska skupnost obsoja zadržanje deželne šolske komisije, ki je sprejela ukinitev dveh ravnateljstev slovenskih šol v Trstu. Kljub pozivu dveh pomembnih političnih sil v manjšini, da je treba zadevo bolje poglobiti in kljub pomanjkanju stališča s strani civilne družbe in sindikatov, z izgovorom, da teh ravnateljskih mest italijanska država itak ne bo razpisala, je večina članov preglasovala tiste, ki se s tem sklepom niso strinjali, in ustvarila izredno nevaren precedens za slovenske pole, ki so itak pod udarom.

Namesto da bi se postavili z vsemi močmi proti rezanju manjšinskega šolstva, ki gre proti ustavi in mednarodnim pogodbam, ter zahtevali mesta, ki nam po vseh zakonih pritičejo, so se osebe, ki imajo odgovornost za manjšinsko šolstvo, odločile za poseg, ki bo morda zadovoljil Gelminijevo ali Tremontija, ne vemo pa, koliko tiste manjšinske komponente, vključno s šolskimi, ki o vsej zadevi niso bile nikoli obveščene in niso mogle objasniti svojega stališča.

Slovenska skupnost je mnenja, da se morajo vse manjšinske sile zavedati, da podobno početje ni sprejemljivo, kljub lepim besedam, da bo tako šola bolje delovala, ne vemo, zakaj. Da bomo imeli manj ravnateljev in osebja, je morda postranska zadeva, saj se zdi, da je tudi predstavnik osebja odločil, da je tako prav, ne vemo, če na osnovi osebne ali krajevne izkušnje. Zaostrovanje v manjšini morda pride komu prav, a ni mogoče, da osebe, ki nimajo neposredih izkušenj in stikov s krajevnim teritorijem, odločajo o tako delikatnih zadevah. Na srečo, da je mnenje komisije neobvezujoče, zato bo Slovenska skupnost napela vse sile, da se zadeva ponovno premisli in se o njej še ne izrečejo pristojni organi. V upanju, da v tem boju ne bo ostala osamljena. Upoštevajoč dejstvo, da za italijanske šole ni napovedana še nobena odločitev. / Peter Močnik

Nov urnik uprave Novega glasa v Trstu

Naša uprava v Trstu bo odslej odprta po tem urniku: ob ponedeljkih od 8.30 do 13. ure in od 14. do 17.30; ob torkih, četrtkih in petkih pa od 8.30 do 12.30.

Nativitas: Voščilo v znamenju glasbe

"Nativitas pripoveduje o Božiču, ki ga ne pogojujejo potrošništvo, mode in želja po goli zabavi. Je Božič, ki se povezuje z ljudskimi tradicijami in s kulturo mnogih skupnosti naše dežele, furlanske, slovenske, beneške, katoliške ali pravoslavne vere. S to raznolikostjo izrazov, ki jih združuje ljubezen do petja, USCI FJK in vsi njegovi zbori želijo izraziti svoje voščilo v znamenju glasbe, pristnih vrednot in iskrenih doživetij" - tako piše predsednik Zveze italijanskih zborovskih društev Sante Fornasier o reviji, ki povezuje božične tradicije na območju Alpe-Jadrana in v katero so vključeni tudi mnogi slovenski zbori, člani Zveze slovenskih kulturnih društev. Revija je nastala za vrednotenje zaklada krajevnih, prazničnih navad v naši deželi in kot priložnost za krepitev izmenjav sodelujočih zborov. Število koncertov se veča iz leta v leto in prav tako se širi območje, na katerem zazvenijo božične melodije: tokrat je revija obsegala 68 koncertov, ki so potekali tudi v drugih deželah severne Italije, v Avstriji in celo v Franciji. V januarju so zazveneli trije koncerti v organizaciji slovenskih društev. Mešani zbor Gallus, mešani zbor Rdeča zvezda, oktet Odmevi in otroški zbor iz Zgonika so 6. januarja oblikovali božično revijo v cerkvi sv. Mihaela v Zgoniku, naslednjo nedeljo pa so božične note zazvenele sočasno v cerkvi sv. Roka v Nabrežini, z nastopom mešanega zbora Igo Gruden, dekliškega zbora Kraški slavček in ansambla harmonik iz Sežane, in v stolnici v Miljah, kjer je zapel Mešani mladinski zbor Trst pod vodstvom Aleksandre Pertot. Društvo Slovencev miljske občine si vsako leto pridržuje čast, da priredi koncert na zadnji dan revije Nativitas. Novoletni pozdrav je bil tokrat v znamenju mladih, njihovih povezav in sodelovanj, saj so s pevci tržaških višjih šol in univerze zaigrali trobentačica Živa Komar in organist Iztok Cergol, instrumentalisti nižje srednje šole Gregorčič iz Doline in instrumentalna skupina Srebrna iz Senožeč. Koncert S pesmijo vam mladi želimo... je nastal s sodelovanjem Občine Milje in župnije. Program je bil raznolik po alternaciji izvajalcev in izbiri programa, v katerem so izstopale zborovske izvedbe srednjeveških in renesančnih napevov in sklepna, skupna pesem, Juvanova Neko noč v priredbi za zbor in orkester mentorja instrumentalne skupine Lojza Vasiča. Izjemoma jo je vodila gostja Ada Škamperle, ki od letošnje sezone sodeluje kot korepetitorka pri višješolski sekciji mladinskega zbora Trst. / PAL

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV Mali cerkveni slovar

Dragocen priročnik, ki je namenjen vsem

Zadnji knjižni trud g. Dušana Jakomina, to je publikacija z naslovom Mali cerkveni slovar, velja za sredstvo vsestranskega poglabljanja in razčiščenja dvomov, ki nam jih večkrat postavlja nepoznavanje cerkvenega izrazoslovja.

V uvodnem pripisu je škedenjski kaplan obrazložil razloge, zaradi katerih se je lotil zahtevnega in dolgega dela. "Ob poslušanju predavanj o verskih vprašanjih, ob nedeljskih pridigah ali ob branju verskih besedil pogosto naletimo na besede, ki jih ne razumemo, in sporočila so zato teže doumljiva. Mnogi izrazi so namreč povzeti iz aramejščine, hebrejščine, večinoma pa iz grščine in latinščine". Tako se je porodila zamisel o pripravi priročnega slovarja, ki bi lahko bralcu ali poslušalcu pomagal pri razumevanju posameznih besed, okrajšav in pojmov v cerkvenem besedilu, "saj vlada danes med verniki veliko neznanje o verskih rečeh, obenem pa zanimanje zanje".

Priprava slovarja je bila temeljita. Škedenjski kaplan se je pri sestavljanju publikacije opiral na različne vire, predvsem na podobno delo, ki ga je pred časom opravil Silvester Čuk za revijo Ognjišče, ter Leksikon duhovnosti Vladimirja Truharja, Liturgiko Marijana Smolika in Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva i Uvod v ikonografiju Anđelka Badurina in Radovana Ivančevića.

Struktura slovarja se namerno omejuje na najosnovnejše besede in kratice s cerkvenega ter verskega področja, da bi ohranil priročniško obliko in namen, obenem pa prinaša le nekaj znanih in pomembnejših imen oseb, ki se pojavljajo v svetopisemskih besedilih. Slovar vsebuje še izraze, ki zadevajo tudi islamsko, židovsko veroizpoved in vsestransko krščanstvo; pomemben je tudi akcent, ki je besedam pripisan.

Foto Aljoša Novak

Mali cerkveni slovar so predstavili v ponedeljek, 26. januarja, v sklopu predavanj Društva slovenskih izobražencev. Poleg avtorja sta o knjigi spregovorila še prof. Tatjana Rojc in dr. Rafko Valenčič.

V svojem temeljitem posegu je prof. Rojčeva izhajala iz pomena, ki ga pisana beseda ima za določeno skupnost. "Eksistenca neke skupnosti je pravzaprav definitivno zaznamovana od pisane besede. Mogoče je prav krščanstvo, kateremu so se Slovenci zavezali že s prvim pisanim dokumentom" – z Brižinskimi spomeniki (nato še s srednjeveškimi rokopisi in reformacijo) -, "tista rdeča nit, ki je zaznamovala slovensko kulturno in zlasti jezikovno ter torej posredno tudi literarno pot vsaj do 20. stoletja". Tatjana Rojc se je nato poglobila v pomen sodobne produkcije sekundarnih jezikovnih virov, ki jih je potrebno obnavljati skladno s spremembami v jeziku. Nedvomno sodi mednje tudi produkcija raznih slovarjev in delo g. Jakomina se vključuje v dolgo in tvorno tradicijo slovenskega pa tudi zamejskega slovaropisja. "Avtor izhaja iz jezikovnega korpusa, katerega leksikalna baza sloni na rabi, na praktični uporabi, na potrebi po razumevanju, kar je osnova za vsakogar, ki piše. Pred nami pa je publikacija, ki bi dejansko lahko postala tudi neke vrste slogovni priročnik za prevajalce in esejiste, ki se z liturgično, svetopisemsko, versko terminologijo srečujemo samo občasno". Osnova za izčrpen opis nekega jezikovnega področja je obsežno jezikovno gradivo kot primarni vir, na podlagi katerega lahko analiziramo jezikovne pojave in jih predstavimo v jezikovnih priročnikih. "Za stvaren opis jezika je nujno zbrati čim večji vzorčni delež jezika in nato podatke z ustreznimi jezikoslovnimi metodami predelati v sekundarne vire – v tem primeru v naš Mali cerkveni slovar. Jeziki - torej tudi slovenščina - se nenehno spreminjajo, zato mora biti ta proces pazljivo načrtovan".

Dr. Valenčič, dolgoletni prijatelj g. Jakomina, je bil med prvimi, ki je škedenjskega kaplana prepričeval, naj v knjižni obliki objavi prispevke, ki so začeli izhajati v Našem vestniku. Dr. Valenčič je namreč podobno kot g. Dušan Jakomin mnenja, da je pomanjkljivo znanje verske terminologije (še zlasti v sredstvih javnega obveščanja) danes prešlo v običajno prakso.

Poleg tega so še prisotne dileme v zvezi z zapisovanjem določenih verskih besed z veliko ali malo začetnico (npr. Božič ali božič, Božji ali božji). Iz debate je izhajalo prepričanje, da razlogi za tovrstna razhajanja tičijo v preteklih in sedanjih političnih ter ideoloških razhajanjih. V to je trdno prepričana Slavica Bandi Tavčar, lektorica Malega cerkvenega slovarja in dolgoletna pomočnica g. Jakomina.

Naslovnico knjige, ki je izšla v samozaložbi, sicer ob podpori Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, je grafično oblikova fotograf Aljoša Novak.

Igor Gregori

Pismo uredništvu

Še o Tondovem odloku o vidni dvojezičnosti

Tondov odlok o vidni dvojezičnosti je bil pretekle dni v središču pozornosti, saj je, kot se običajno zgodi v naši manjšini, razpolovil mnenja naših ljudi. Eni namreč zrejo na ta po svojem odločilni dokument z zadovoljstvom, drugi pa izkazujejo svoje dvome nad vsako vejico omenjenega besedila.

Načini nastopanja in izpostavljanja v javnosti naših vidnih predstavnikov so lahko različni, idejno in torej dejansko mora pa manjšina glede zaščite izkazovati svojo enotnost. Žal se to ne dogaja zelo pogostoma, tako da, sodeč po namenih, ki smo si jih kot skupnost zastavili, in po rezultatih, ki smo jih dosegli, lahko povzamemo to, da imamo in bomo po vsej verjetnosti tudi naprej imeli čedalje manj in manj. Trda roka italijanske desnice, ki vsakodnevno spravlja v težave našo narodno skupnost, zahteva prav tako odločen nastop naših pristojnih in velik poudarek na enotnosti le-teh. Nič čudnega, če smo v preteklih mesecih izgubili vse ali skoraj, kar se je izgubiti dalo. Tako rekoč "goriška odločitev" o skupnem pismu županu in prefektinji, pa tudi skupna resolucija v prid vidne dvojezičnosti v prostoru goriške občine predstavljata za celotno našo narodno skupnost pomemben korak v smeri, ki bi ji bili morali že zdavnaj slediti. Govorimo o enotnosti slovenske manjšine v Italiji od Alp do Jadrana. Čestitam goriškim kolegom.

Paritetni odbor je vezna nit med Slovenci v Italiji in vlado te države. Iz intervjuja Bojanu Brezigarju, ki je bil objavljen v PD z dne 22 januarja, me zelo preseneča "poziv" k sprijaznjenju oz. sprejetju tega, kar so nam vljudno dali. Tukaj se seveda popolnoma strinjam z Damjanom Paulinom in Ivom Jevnikarjem, ki sta Tondov odlok zelo kritično ocenila. Jasno je namreč, da slednji vidno niža raven zaščite, ki jo naša manjšina ima po zakonu. Že sam stavek dekreta "VISTO l'articolo 10..... e sentiti gli enti interessati,..... " nakazuje globoke vrzeli le-tega. Javne ustanove imajo seveda glede na upravo, ki jih vodi, drugačno mnenje. Odsotnost občin Trsta, Špetra in Naborjeta je globoka pomanjkljivost, kajti vključitev teh občin v seznam tistih z vidno dvojezičnostjo bo v prihodnosti skorajda nemogoča. Slovenska manjšina od paritetnega odbora pričakuje morda bolj kakovosten odločen pristop. Spoštovanje naše narodne skupnosti mora biti za nas primarni cilj. Rezultati se bodo naposled pokazali na dlani.

Tomaž Špacapan
predsednik skupine Mladi za mlade

V domu Ieralla na Padričah

Bogat in prazničen december

Na prvo nedeljo po Božiču, ki je letos tudi praznik nedolžnih otrok, smo se še posebno spomnili naših družin in zanje molili.

V torek, 30. decembra, so nas razveselili s koncertom. Tenor in sopran sta nam ob klavirski spremljavi celo uro prepevala arije iz znanih operet.

Tržačani imamo radi operete, zato ni nič čudnega, da je bilo občinstvo zelo navdušeno.

Dne 31. decembra smo se od starega leta poslovili v kapeli že zjutraj po maši z zahvalnimi molitvami. Zvečer smo mu po večerji s "pandorom" in šampanjcem napili v slovo.

Novo leto nas je pozdravilo s slabim vremenom, celo s snežinkami. Bila pa so voščila toliko bolj topla in prisrčna. Po celi hiši so se razlegala v različnih jezikih: "Srečno novo leto! "

Prvi januarski teden je bil en sam praznik: začel se je prvi dan leta navsezgodaj, ko so nas negovalci budili z voščili za srečo. Sv. maša je bila zelo slovesna. Cel dan je kar mrgolelo obiskovalcev veselih obrazov, ki so prihajali voščit gostom in osebju doma.

Obiski so se nadaljevali tudi naslednje dni. Veselo razpoloženje je vladalo ves teden. Prvi dan smo pri kosilu s šampanjcem nazdravili prihodu novega leta.

Dne 6. januarja nas je ponoči obiskala starka Befana in nam pustila na krožničku mandarin in nekaj bonbonov, tudi čokoladnih. Sveti trije kralji pa so nam prinesli lepo mašo in po maši – lepo petje. Na obisk so prišli – kakor vsako leto – pevci iz Gropade in Padrič. Združeni zbor Skala-Slovan je pod vodstvom Hermana Antoniča zapel celo vrsto božičnih pesmi. Peli so v slovenščini in italijanščini, eno pesem so zapeli v latinščini, za konec pa še Sveto noč v treh jezikih: slovenskem, nemškem in italijanskem. Peli so ubrano in občuteno, da jih je bilo veselje poslušati.

Dne 7. januarja smo se zbudili brez jaslic v kapeli, kajti božični čas je bil zaključen, vsaj za Cerkev. Božična drevesca so še ostala in z njimi še nekaj prazničnega vzdušja. Toda že naslednjega dne, 8. januarja, so podrli drevesca. Ostale so samo še velike jaslice v parku s svojo razsvetljeno zvezdo repatico. Za praznično razpoloženje pa je poskrbel zborček "Mlajša dekliška pevska skupina Vesela pomlad" z Opčin. Da je prišel v goste v dom Ieralla, je poskrbela Slovenska Vincencijeva konferenca. Dekleta so pela pod vodstvom Mire Fabjan božične pesmi, znane po vsem svetu, v priredbi slovenskih glasbenikov, ter venec slovenskih božičnih.

Navdušeno smo poslušali dovršeno petje iz svežih mladih grl. Za zaključek so nam s pesmijo v treh jezikih (slovenskem, italijanskem in angleškem) voščile vesel Božič in mnogo sreče v novem letu. S tem so zares zaključena božično-novoletna praznovanja.

Nada Martelanc
/ konec

OPČINE Mladi za mlade

Ali je sprava sploh možna?

Ali je sploh možna sprava med Italijo in Slovenijo? Na podlagi mnenj, ki sta jih prof. Jože Pirjevec in prof. Samo Pahor ob moderatorju večera Primožu Sturmanu iznesla v sredo, 28. januarja, na predavanju, ki so ga člani politične skupine Mladi za mlade priredili v prostorih konferenčne dvorane ZKB na Opčinah, je argument tako zapleten, da se ga na podlagi zdajšnjih izhodišč ni mogoče lotiti.

"Sprava je mogoča le v primeru, da sta se obe strani najprej dogovorili, o čem se je treba pač spraviti. Danes te podlage še ni, čeprav je slovenska stran ocenila, da bi lahko temelj teh pogovorov postalo poročilo slovensko - italijanske mešane komisije", ki pa jo Italija bojkotira. Tako je dejal prof. Pirjevec, ki je na začetku svojega posega omenil štiri priložnosti, ki jih je Italija od konca druge svetovne vojne sistematično zapravljala in s tem prispevala k gnetenju novih zamer in napetosti na državniški in krajevni ravni: pariška mirovna pogodba, Londonski memorandum, Osimski sporazumi, osamosvojitev Slovenije so italijanskim desničarskim silam služili zgolj zato, da so krepili razdaljo med sosednjima narodoma. Še bolj skrbi dejstvo, da so se v to debato sredi 90. let vključile tudi italijanske levičarske sile, ki so po padcu komunistične ideološke zaslombe uvidele možno preživetje v tem, da zajahajo nacionalističnega konja. Problem t. i. fojb je namreč po demokratizaciji Slovenije prerasel krajevni nivo in postal italijanski vsedržavni problem. "Od leta 1996 dalje se je namreč sprožila operacija, ki enači partizanstvo (še zlasti slovensko in hrvaško) z nacizmom", je dejal Prof. Pirjevec. Zgovorno je namreč dejstvo, da se v Italiji nekdanja slovenska ozemlja in zaselki na njih, ki so nekoč spadali v staro rapalsko mejo, poimenujejo izključno s poitalijančenim imenom. "Italija se tem teritorijem dejansko ni odpovedala: ta revanšistični položaj širi negotovost in napetost v naših krajih, kar bi morala Evropska unija pozorno nadzirati. "

Prof. Samo Pahor je trdno prepričan v 'prebrisanost' italijanske politične garniture, ki je zaradi lastnih računic zamolčala marsiaktero zgodovinsko resnico. Primer takega ravnanja je npr. bazovski šoht, ki so ga italijanske oblasti dale pokriti z betonsko ploščo, da bi javnosti prikrile žgočo resnico: "Nemci so po končani vojni na podlagi dogovora z italijanskimi oblastmi morali iz šohta prenesti trupla svojih padlih drugam v Italijo. Tudi nekdanji italijanki desničarski leader Almirante je uradno protestiral proti zaprtju brezna, nakar je tedanji obrambni minister Andreotti izjavil, da je taka rešitev le začasna: hotel je namreč prikriti dejstvo, da je bil šoht popolnoma prazen, kar je bilo namreč v kontrastu s tedanjo in današnjo uradno verzijo italijanskih oblasti", je dejal Pahor, katerega skrbijo tudi vse skozi prisotne težnje italijanskih politikov, da bi vprašanja Zone B oz. nekdanje rapalske meje ne zaprli. "Pred nedavnim je bilo celo slišati izjavo nekdanjega ministra Giannija De Michelisa, da bi bilo treba osimske sporazume nekoliko 'popraviti'; denarja, ki ga je RS nakazala v luksemburški banki kot protiplačilo za nepremičninske izgube optantov, se Italija ni še dotaknila, v tem je očitna želja naših sosedov, da bi žarišče napetosti še naprej podpihovali". Prof. Pahor, ki trdi, da italijanski iredentisti nam kratijo enakopravost od 1848 dalje, je prepričan, da smo se Slovenci v času vojne širokodušno vedli do italijanskih fašističnih vojakov in jim pomagali, da so se v civilnih oblačilih vračali domov ("...če to ni sprava! "), kaj šele, da smo genociden narod! Zgodovinarja sta se zato strinjala, da Italija – kot je pred nedavnim izjavil sam predsednik RS Danilo Türk v zvezi z afero o spravi – ni še doživela potrebne katarze, kot jo je svoj čas prestal nemški narod. Prof. Pirjevec in prof. Pahor sta si bila edina v prepričanju, da italijanski narod ni narod zločincev: krivde gre pripisati italijanski polititični garnituri, ki s svojo nesrečno politiko razvodeni ves trud poštenih državljanov.

IG

Z leve predsednik politične skupine Mladi za mlade Tomaž Špacapan, prof. Jože Pirjevec, Primož Sturman in prof. Samo Pahor (foto IG)

Obvestila

Tečaj za zaročence: Tečaj bo potekal v prostorih Marijanišča pod vodstvom gospoda Bedenčiča. Ker je to edini slovenski tečaj v zamejstvu, so vsi, ki se želijo poročiti v cerkvi, vabljeni, da se ga udeležijo. Tečaj želi prispevati h kvalitetnejšemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma prispevati k oživljanju naše narodne skupnosti. Prvo srečanje bo v sredo, 11. februarja, ob 20.30. Skupaj bo sedem srečanj. Srečanja bodo enkrat tedensko, in to ob sredah. Ostale podrobnosti dobi vsak pri prvem srečanju.

Z Novim glasom v Južno Turčijo in na Ciper od 20. do 29. aprila 2009. Vabimo Vas na to izredno zanimivo in bogato potovanje po poteh apostola Pavla. Za informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, 040 365473. Program potovanja Vam lahko dostavimo tudi po elektronski pošti, naš e-mail: mohorjeva@gmail.com. Pohitite z vpisom.

Darovi

Za nabrežinsko cerkev: v spomin na moža, očeta in svaka Giorgia Burgerja daruje žena Mari 100 evrov, družine Kariš 100 evrov, Tommasi 100 evrov, Joli in družina 100 evrov, D'Andrea 100 evrov, Rudež Bogo 100 evrov in Milič Grozdana 50 evrov.

Za skavtsko kočo v Dragi: v spomin na pokojnega očeta Mira Tavčarja daruje sin Marko 40 evrov.

8. 2. 2006 8. 2. 2009

Zdaj gledamo z ogledalom, v uganki, takrat pa iz obličja v obličje.
1 Kor 13,12

Nadja Maganja Jevnikar

Ob tretji obletnici smrti drage žene in mame se bomo zbrali pri zadušnici v torek, 10. februarja, ob 19. uri v župnijski cerkvi v Sv. Križu.

Ivo, Peter, Ivan

Ob racionalizaciji šolstva v Italiji

Slovenske šole ne smemo okrniti!

Svet slovenskih organizacij z veliko pozornostjo spremlja postopek, ki vodi v racionalizacijo slovenske šolske mreže. V zvezi s tem je SSO že večkrat izrazil mnenje, da uvedene spremembe nikakor ne smejo biti v protislovju z normami, ki jih predvidevajo mednarodne pogodbe glede slovenskega šolstva v Italiji.

Istočasno pa SSO zaupa strokovnim organom in Deželni šolski komisiji, ki so v luči svojih kompetenc pripravili predlog za upravno prilagoditev slovenske šolske mreže. Predstavljenega predloga racionalizacije SSO ne razume kot pasivno prilagoditev slovenskega šolskega sistema normam splošne vsedržavne zakonodaje, kar bi resnično pomenilo nižanje ravni zaščite slovenske skupnosti v Italiji. Predlog ocenjuje kot poskus notranje reorganizacije slovenskega šolstva v luči učinkovitosti. SSO se pa zaveda, da če se slovenska narodnostna skupnost v Italiji ne bo z vsemi svojimi silami zavzela za slovensko šolo in pozorno sledila procesu racionalizacije, ki se začenja, bo lahko tudi prišlo do nižanja standardov in ravni zaščite.

Predstavljeni predlog racionalizacije slovenske šolske mreže SSO odobrava, le če bo upravna racionalizacija slovenskega šolstva bolje zadoščala potrebam šolskih uporabnikov, to je družinam in dijakom.

SSO si bo vsekakor prizadeval, da predlog upravne racionalizacije, ki ga je predstavila Deželna šolska komisija, ne bo pomenil dejanskega zaprtja nobene slovenske šole, obenem se bo zavzel za to, da bi znotraj novonastalih upravnih šolskih realnosti dosegli delno, če ne popolno oprostitev pouka za podravnatelje, kar bi po mnenju SSO dodatno izboljšalo funkcioniranje šol.

SSO je še mnenja, da mora biti slovenska šola čim bolj tesno vezana na teritorij, saj je prav šola eden temeljnih graditeljev in oblikovalcev identitete. V tej luči SSO zagovarja čim bolj kapilarno prisotnost slovenskih šol na teritoriju, kar po mnenju SSO ni nujno v protislovju z novo bolj gibko upravno ureditvijo. SSO pa pričakuje tako od šolskih organov kot tudi od slovenskih občinskih uprav, da bodo še naprej dosledno zagovarjali prisotnost slovenskih šol po slovenskih vaseh, čeprav se zaveda, da predstavlja tak pristop dodatni napor za šolnike in finančno breme za uprave.

SSO zahteva nadalje, da naj država ne krči organika za slovenske šole. Slovensko šolo je namreč treba obravnavati izven splošnih načrtov krčenja, ki jih predvidevata ministrica Gelminijeva in minister Tremonti. Predlogi krčenja učnega osebja bi pomenili resnično hud udarec za slovensko šolo, saj bi bistveno omejili poslanstvo, kateremu je slovenska šola zapisana, in bi dejansko pomenili zapiranje manjših šol, kar bi našo skupnost še dodatno obubožalo.

Končno SSO izpostavlja problematiko vsedržavne reforme višje srednje šole, ki bo za slovensko višjo šolo v marsikateri točki kočljiva. SSO si bo v naslednjih mesecih prizadeval, da bi višja šola ohranila čim širšo vzgojno-izobraževalno ponudbo. Vsakršno krčenje na tem področju bi namreč pomenilo odvzeti slovenski skupnosti v Italiji možnost specifičnega višješolskega izobraževanja in tako indirektno spodbujati slovenske dijake, naj izbirajo italijanske višje šole. SSO je mnenja, da ne glede na parametre, ki jih reforma predvideva, morajo slovenske višje srednje šole ohraniti (in če se da celo izboljšati) paleto svoje ponudbe tudi v luči usklajenega dogovarjanja med goriško in tržaško stvarnostjo.

Dr. Drago Štoka
Predsednik SSO

Drago Štoka (foto JMP)

Gledališki vrtiljak / Hudobna mačeha in dobra pastorka

Po daljših božičnih in novoletnih praznikih se je Gledališki vrtiljak ponovno zavrtel v nedeljo, 11. januarja. Mali in veliki obiskovalci družinskega abonmaja so si tokrat ogledali odrsko postavitev ljudske pripovedke o Hudobni mačehi in dobri pastorki, ki jo je za ansambel Gledališča na vrvici iz Nove Gorice priredil in jo režiral Emil Aberšek. Vanjo je avtor priredbe vključil navihanega škratka Copatka, ki se je od časa do časa vključeval v dogajanje in k sodelovanju tu pa tam povabil še gledalce v dvorani, ki so nastopajoče nazadnje nagradili z navdušenim aplavzom.

Čeprav je gripa na udaru, se je v Marijinem domu zbralo veliko mladih družin, ki se vedno znova rade vračajo k Sv. Ivanu, da skupaj doživijo gledališki popoldan. Najmlajši člani s seboj prinašajo risbe s prejšnjih predstav, s katerimi se bodo v prvih pomladanskih dneh potegovali za končno nagrado likovnega natečaja Moj najljubši gledališki junak. Zato jih organizatorji vabijo, naj še naprej ustvarjajo in svoje izdelke prinašajo na prihodnji abonmajski termin, v nedeljo, 15. februaja, ko bo na vrsti predzadnje srečanje letošnje enajste sezone Gledališkega vrtiljaka. / AL

Ob napovedani ukinitvi dveh ravnateljstev

Ko odpove želja...

Deželna šolska komisija je kljub nepopolni zasedbi in ne glede na velike pomisleke številnih članov naposled sprejela sklep, ki prižiga zeleno luč racionalizaciji šol pri Sv. Jakobu in pri Sv. Ivanu - pišeta deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič. Zanimivo je tudi, da je bil ukrep, ki zadeva šole na Tržaškem, sprejet z odločilnim glasom članov, ki so z Goriškega. Nista bili upoštevani niti javno utemeljeni vabili k dodatnemu poglabljanju sklepa, ki sta ju izrekla predstavnika političnih strank Slovenske skupnosti in Komunistične prenove - se pravi strank, ki sta z lepim svežnjem glasov in torej dokazljivega konsenza izvolili edina dva deželna svetnika FJK. Naj bo jasno: ne gre za apriorno odklanjanje zamisli o uvajanju večstopenjskih šol, temveč za zahtevo po dodatni proučitvi posameznih primerov, saj je vsaka izbira v danih razmerah dejansko nepovratna.

Dogaja se torej, da se Slovenci ponovno odpovedujemo nečemu, ne da bi v zameno kaj zahtevali. Odpovedujemo se samostojnim ravnateljskim mestom in pravici do pomožnega osebja, kljub temu da deželna in rimska vlada okvirno priznavata slovenskemu šolstvu pravico do odstopanja od uničujočih zakonskih parametrov dvojice Gelmini-Tremonti. Brezbrižno se, ne nazadnje, odpovedujemo zaposlovalnim možnostim za naše intelektualne kadre v času, ko tudi v naši deželi na tisoče podjetij napoveduje prekinitev dejavnosti. Kaj o tem mislijo vsi mladi, ki so v šolah zaposleni z začasnimi pogodbami? Navsezadnje je tudi deželna šolska komisija tik pred novim letom posredovala soglasno stališče o potrebi po uvedbi ločene kadrovske zasedbe za slovenske šole...

Slovenska šola je v vseh teh desetletjih že plačala previsok davek. Rezali, krčili, krpali in preoblikovali smo povsod, kjer se je dalo. Na Tržaškem so obenem izginile številne šole, ki so bile mednarodno pravno zaščitene. Zato gre poziv tudi Sloveniji, ki je naslednica mednarodnih pogodb, naj preostalo šolsko mrežo tudi v odnosu do italijanske države zaščiti pred dodatnim brezobzirnim klestenjem.

Včasih nam po življenju streže neugodno razpoložena vlada. Veliko pa lahko naredimo tudi sami. Zadnje čase ponovno vneto debatiramo o zaključkih programske konference SKGZ-SSO. Med temi je bila tudi ustanovitev Šolskega foruma, ki mu ni prav nihče oporekal. Ta je bil zato, de facto, ustanovljen. Ni pa znano, ali je bil Šolski forum soudeležen pri odločitvi, ki zadeva pomembni šoli v tržaškem mestu. In še: je bil v to odločitev soudeležen Slori, ki je šolskemu vprašanju posvetil zajetne študije? Na zadnji seji deželne šolske komisije je vsiljevanje neke odločitve nadomestilo željo po skupnem iskanju najboljše rešitve za šolo, ki ji vsi priznavamo ključni pomen za prihodnost naše skupnosti. Sprejeta izbira nikakor ne jamči izboljšanja kvalitete ponudbe učencem in dijakom ter njihovim družinam - kvečjemu in za zdaj uvaja le organizacijsko in birokratsko poenostavitev delovanja, čeprav ne vemo še, za kakšno končno ceno. Izbrana pot pa je pogubna, saj kaže na nevaren precedens in na trend, ki se lahko uveljavljata na vseh ostalih področjih. Ne verjameva, da se odprta vprašanja našega šolstva lahko rešujejo z delnimi in fragmentarnimi posegi. Čas je, da bi se v to zamislili in skušali najti neko skupno pot, ki nas edina lahko pelje v prihodnost.

Seminar za učitelje slovenščine med Slovenci v tujini

Poudarek na ohranjanju slovenskega jezika

500.000 Slovencev, ki živijo izven naših meja, je velikanska številka, je ob koncu seminarja za učitelje slovenščine v izseljenstvu dejala državna sekretarka na MŠŠ Alenka Kovšca. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je po njenem za ohranjanje tega izročila treba nekaj narediti. Državni sekretar na uradu za Slovence po svetu Boris Jesih je poudaril pomen učenja in ohranjanja jezika. Kot je na nedavni novinarski konferenci povedala ob zaključku seminarja za učitelje slovenščine in drugih predmetov v slovenskem jeziku iz Argentine, Avstralije in Brazilije udeležencem seminarja državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo in šport - ta je poleg urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu ter zavoda za šolstvo soorganizator seminarja -, se sama veseli predvsem tega, "da je ostal tudi med vami jezik živ in da to svoje znanje, ta stik z jezikom prenašate na mlajšo generacijo".

Kovšca je spomnila tudi, da se tovrstni seminarji odvijajo vse od leta 1994, pomembno pa se ji zdi dejstvo, da je med udeleženci letošnjega seminarja tudi več mladih.

Državni sekretar na vladnem Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Boris Jesih pa je spomnil, da je prednostna naloga urada v tem mandatu prav učenje in ohranjanje slovenskega jezika. "Slovenci po svetu bodo preživeli z jezikom in kulturo", je namreč prepričan Jesih, pri čemer je po njegovem zelo pomembna prav vloga učiteljev slovenščine.

Državni sekretar je tako izpostavil, da je udeležencem seminarja v svetu, "ki vas lahko posrka kadarkoli", uspelo ne le ohraniti slovenski jezik, "ampak da imate tudi to moč, da boste to svoje znanje prenašali tudi na generacije, ki še prihajajo".

Dragica Motik iz zavoda za šolstvo pa je predstavila zavodove aktivnosti pri informiranju in povezovanju učiteljev slovenščine, zlasti t. i. stičišče, ki je sicer dostopno na spletnem naslovu: www.zrss. si/slovenscina. Kot je sicer ocenila Motikova, je samo v Južni Ameriki trenutno nad 150 ljudi, ki poučujejo slovenščino, v Evropi pa jih okoli 1000 obiskuje organizirane oblike pouka slovenskega jezika.

Alenka Kovšca

Motikova je izpostavila tudi dejavnost poletne šole slovenščine. Ta po njenih besedah v organizaciji MŠŠ poteka vse od leta 1991, v tem času je zajela preko 1000 mladih iz 23 držav v starosti med sedmim in 17. letom, zanimanje za poletno šolo pa po njeni oceni narašča.

Sicer pa je ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo za študijsko leto 2009/10 razpisalo tudi 1887 študijskih mest za Slovence brez slovenskega državljanstva, od tega 949 mest za redni študij in 938 za izrednega.

Pred samo novinarsko konferenco so se z igro in pesmijo predstavili tudi seminaristi, ki so iz rok državnih sekretarjev dobili tudi spominsko darilo.

Seminar za učitelje, ki poučujejo slovenščino in druge predmete v slovenščini v Južni Ameriki in Avstraliji, je potekal v Laškem in Ljubljani od 18. do 28. januarja, udeležilo pa se ga je 19 seminaristov (17 iz Argentine in po eden iz Brazilije in Avstralije). Strokovni program seminarja je pripravil zavod za šolstvo, financirala pa sta ga Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu in MŠŠ.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Kam gredo budalosti, iskanje rešitev in humanost?

Čudni ti dnevi. Doma se skušam izvleči iz primeža gripe, zunaj občasno sneži, zatem brije burja, vseskozi v splošni sivini. Listam po dnevnem časopisju in sledim dnevnikom. Dva lefebvrijska škofa natolcujeta budalosti o neobstoju Absolutnega Zla v taboriščih. Zavita kot norveški ribič doma poslušam novice o nečem, za kar ne bi mogla najti besede: skupinska posilstva, zažigi oseb, "da bi dostojno, s kako močno emocijo zaključili večer". Včeraj berem o županu ne-vem-katere občine v severni Italiji: "v moji občini bo prepovedano moliti koga drugega kot katoliškega Boga". Pa o drugem nekje v srednji Italiji, ki je prepovedal neitalijansko hrano oz. neitalijanske gostinske obrate v središču mesta. Pomislim na Khaled Fouad Allama, na njegovo družbeno analizo, na dejstvo, da se bo ta država morala prej ali slej soočiti z vsem tem, kar predstavlja "tuje", a kar je postalo tako del nje same, kot tradicionalne navade v Piemontu ali Basilicati.

Pred leti sem v reportažni reviji brala intervjuje s "posebnimi Italijani", potomci muslimanskih in drugih priseljencev. Nekateri so sledili univerzitetnim lekcijam, drugi so opravljali kako vajeništvo, nekaj jih je imelo italijanskega zaročenca ali zaročenko, večina ni imela italijanskega državljanstva in je ob volitvah recimo morala zaročenko ali zaročenca čakati pred vrati volišča.

Nič novega ne odkrivam, ko natipkam, da integracija danes ne obstaja, vsaj tu je ni, nikakor. In Trst se res nima kaj veliko pritoževati o težavnosti integracije tako velikega priseljeniškega morja, tovrstni val pljuskne sem le začasno in še tega v dobršni meri takoj zaprejo v Gradišče.

Ne poznam rešitve za problem, ki je gotovo problem stoletja. V teh dneh, ko sem medijsko pozorneje opazovala evropski svet, mi je dokončno jasno (in franža dvoma je bila skrajno labilna), da smo v izjemni krizi. Britanski naftni delavci protestirajo proti pošiljki novih sicilskih kolegov, za katere naj bi se odločila italijansko podjetje, ki je prevzelo obrat v Veliki Britaniji. Britanski premier jih okrca, ker je protest v nasprotju z vsemi evropskimi dogovori itd. itd. In vendar jih jaz 100% razumem. V brk svoji evropskosti itd. itd. razumem, kaj lahko tiste družine doživljajo. Novinarski prispevki po dnevnikih mi prinašajo intervjuje z Italijani, ki so v Veliki Britaniji tako ali drugače "uspeli": Maro Galeazzi v Royal ballet-u v londonskem Covent Gardnu ali Zola kot trener West Hama, spet druge, ki resda niso segli tako visoko, so pa odprli svoje restavracije, frizerske salone ipd. In se sprašujem, kako je možno, da tisti novinar ne razume, kako je situacija tu povsem različna. Tu gre za preproste delavce, za strah, kako preživeti. Za vonj po nafti, ki ga nikakor ne moreš sprati s kože, težke urnike, vse za tisto mesečno kuverto. Niti za vse to ne najdem rešitve. Ne morem si kaj, da bi ne pomislila na pogovore s prijatelji v Walesu o splošni stavki valižanskih rudarjev v obdobju Železne lady.

Morda je rešitev edinole v neki večji humanosti, pa naj zveni še tako pocukrano. Komur bo odvzeta služba in dana nekomu drugemu, lahko v nedogled govoriš o (zelo!) dobrih plateh prostega pretoka ljudi in blaga, v tistem trenutku potrebuje nekaj drugega. Šanso za prihodnost. Odgovornega, ki se odpravi na sindikalno zborovanje kmalu-odpuščenih-delavcev in se skuša z lokalnimi realnostmi dogovoriti o rešitvi.

Znak po neki večji humanosti. Najhuje je, ko včasih ugotovimo, da smo tako otopeli, da se niti ne sprašujemo več, kam je sploh humanost šla.

Ob nedavnem grobem napadu na Luigio Negro

Solidarnostne izjave

Spošt. gospa Luigia Negro!

Člani Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, zbrani na Občnem zboru v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici dne 27. januarja 2009, izražajo vso podporo in priznanje za Vaše vztrajno delo v korist slovenski narodni skupnosti v Reziji.

Ob nekulturnem in grobem napadu na Vas od strani tistih, ki bi radi zatrli slovensko prisotnost v Reziji, Vam izrekamo solidarnost in bližino. Odločno obsojamo taka nedemokratična in nasilna početja, ki nasprotujejo širini in odprtosti našega skupnega evropskega prostora in kulture.

Izražamo pripravljenost z Vami sodelovati na kulturnem in narodnoobrambnem področju v prepričanju, da je Vaše delo v splošno korist celotni skupnosti.

Lep pozdrav

Predsednica Franca Padovan

Foto JMP

Slavistično društvo Trst Gorica Videm ogorčeno obsoja javni napad, ki ga je doživela kulturna delavka iz Rezije Luigia Negro na zadnjem srečanju Beneških kulturnih dnevov, in ji izraža iskreno solidarnost. Njeno pogumno in dosledno zavzemanje za ohranitev in razvoj jezikovne in kulturne dediščine Rezijanov ter za prepoznavanje Rezije v svetu je namreč izredno dragoceno in si zasluži vso pohvalo in priznanje.

Želimo ji, da bi kljub vsemu vztrajala na tej poti in s svojo iniciativnostjo, znanjem in prijaznostjo še naprej povezovala vse pozitivne sile v Reziji.

Slovenska kulturno gospodarska zveza izraža podporo in solidarnost rezijanski kulturni delavki, predsednici kulturnega društva Rozajanski dum in članici vodstva krovne organizacije Luigi Negro, ki je postala tarča napadov in žalitev.

Rudi Pavšič
Predsednik SKGZ

Spoštovana gospa Luigia Negro,

Z zaskrbljenostjo sem prebral novico, da ste bili tarča napadov in žalitev skupine nasprotnikov slovenske identitete Rezije in oznake rezijanskega narečja kot enega od slovenskih narečij.

Ob tem izražam ogorčenje in razočaranje nad netoleranco povzročiteljev incidenta. Žalosten sem nad dejstvom, da se povzročajo spori med predstavniki različnih manjšin, saj bi ravno ti morali držati skupaj in se vzajemno zavzemati za dosledno izpolnjevanje obveznosti države do manjšin in ohranjanje pravic vseh manjšin.

V težki situaciji, v kateri požrtvovalno opravljate svoje delo, vam čestitam in izražam vso podporo vsem vašim prizadevanjem z upanjem, da boste v svoji pokončni drži vztrajali še naprej in boste Rezijanom in vsem demokratom v matični državi zgled boja za jezikovne pravice in identiteto.

S spoštovanjem,

Lojze Peterle

V prazničnem decembru

Pohod z baklami Miren - Rupa

Kulturno društvo Stanko Vuk iz Mirna je, skupaj z Društvom žena Miren-Orehovlje, Prosvetnim društvom Rupa-Peč, Prostovoljnim gasilskim društvom Vrh Sv. Mihaela, KD Skala Gabrje in Civilno zaščito ter občino Sovodnje ob Soči, ob prvi obletnici padca meje priredilo pohod z baklami.

V nedeljo, 21. decembra, se je v Mirnu, pri Grabcu, zbralo veliko število prebivalcev vseh okoliških vasi, da bi se sprehodilo skozi Miren in Rupo. Pohod so prvič priredili ob samem padcu meje. Zaradi velikega števila navdušencev so ga organizatorji po enem letu ponovili, z željo, da bi to postala tradicija.

Udeleženci so se zbrali pri Grabcu, ker je tam do leta 1934 peljala glavna cesta iz Gorice v Trst. Bakle so prižgali z Betlehemsko lučjo in se nato odpravili na pot skozi Miren. Sprevod se je, ob prijetnem soju svetilk in veselem vzdušju, vil po poti skozi Dola, ob reki Vipavi, do Rupe. Tudi ta cesta je bila v tridesetih letih pomembna povezava. Skozi Rupo so prišli do glavne ceste Gorica – Trst, prečkali Vipavo in zavili na levo, spet proti Grabcu, kjer so z baklami prižgali kres. Tam jih je že čakala bogata pogostitev z domačimi jedmi in pijačo, ki so jih prispevali občine Miren-Kostanjevica, občina Sovodnje ob Soči in društva. Ljudje so se z veseljem zadržali in poklepetali o preteklih časih. Najstarejši so obujali spomine na življenje, ko meje še ni bilo. Pohod je vsem nudil priložnost obujanja starih prijateljskih vezi.

Gospa Vida Klančič, ki se je z navdušenjem udeležila pohoda, je rada spregovorila o svojih mladostnih spominih. Po mami je iz Rupe, iz družine Tomažič, zato je s sovaščani ostala vedno v stiku. "Leta 1947 je meja razdelila ljudi. Po enainšestdesetih letih je s polnim vstopom Slovenije v Evropsko unijo spet izginila. Za nove generacije je vse samo zgodovina, tisti, ki smo že bili tu v štiridesetih letih, pa se spominjamo drugačnega življenja. Okoliške vasi so takrat spadale pod občino Miren in bile med seboj povezane. Sodelovale so na kulturnem, gospodarskem in cerkvenem področju. V Rupi je bila podružnična cerkev sv. Marka, pri Grabcu so bili most čez Vipavo v Rupo, mesnica, mlin in gostilna 'pri Romanotu'. Ljudje so iz Rupe hodili k maši na Grad, številni so sodelovali pri pevskem zboru. Uporabljali smo danes skoraj zapuščene poti. Vse to je prekinila vojna in zatem meja".

Meja je danes odprta, poti, ki so nekoč povezovale vasi, pa so skoraj neuporabne. Po njih se ljudje lahko samo sprehajajo. Prebivalci Rupe so si zaželeli, da bi obnovili te stare ceste, saj redno prihajajo v Miren v trgovino, na pevske vaje, na pico, na kavo. Člani KD Stanko Vuk so si zadali, da bodo skušali projekt uresničiti.

Organizatorji so bili zelo zadovoljni z odzivom na prireditev in si želijo še več medsebojnega sodelovanja. Ljudje vseh generacij čutijo veliko potrebo po druženju. Včasih je treba le malo zunanje spodbude. Takšni dogodki nudijo pravo priložnost.

Katarina Brešan

Nujen je študijski center za narodno spravo

Spori s Hrvaško so vzrok krize med državama

Tudi v Sloveniji politika posega na skoraj vsa področja družbe. Njeni deli so zdaj najbolj dejavni pri premagovanju finančne in gospodarske krize in pri poskusih za premostitev zapletov med Slovenijo in Hrvaško. Pri tem je očitno, da predsednik vlade Borut Pahor in predsednik Demokratske stranke Slovenije Janez Janša ostajata glavna tvorca slovenske politike.

Postopek urejanja razmer na območjih finančne krize in tudi glede zapletov v odnosih s Hrvaško pa je bil nenadoma prekinjen na zasedanju državnega zbora 29. januarja. Poslanci vladajoče koalicije so namreč zavrnili zaključni račun državnega proračuna za leto 2007. To je bilo najbolj uspešno leto za vlado Janeza Janše. Končalo se je s 37 milijoni evrov proračunskega presežka. Poslanci opozicije pa so zatrjevali, da presežek sploh ni bil ustvarjen, ampak da je v proračunskem letu nastalo 9 milijonov evrov primanjkljaja, kar da je ugotovilo tudi Računsko sodišče. V poslanski skupini opozicijske Demokratske stranke Slovenije so ogorčeno protestirali in sklenili, da se ne bodo udeleževali sej parlamenta, dokler o zaključnem računu državnega proračuna za leto 2007 ne bodo ponovno glasovali in ga sprejeli. Zaradi odsotnosti poslancev iz največje opozicijske stranke Državni zbor ne bi imel dovolj glasov za potrditev protokola o sprejemu Albanije in Hrvaške v zvezo Nato.

Odmevi na dogajanje v parlamentu so različni, polemike med strankami pa se nadaljujejo in dobivajo nove razsežnosti. Kaže, da bo parlament že v tem tednu sprejel sporni zaključni račun za leto 2007, s čimer bi poslanci iz demokratske stranke Janeza Janše prenehali bojkotirati seje in glasovali za sprejem protokola o sprejemu Albanije in Hrvaške v zvezo Nato. Za tak sklep sta potrebni dve tretjini glasov vseh poslancev. Odnosi med vladno koalicijo in tistim delom opozicije, ki jo vodi Janez Janša, so se po omenjenih dogodkih v parlamentu zelo zaostrili, tako da je vprašljivo njuno sodelovanje pri premagovanju finančne in gospodarske krize v Sloveniji.

Vlada je sicer za premostitev obeh kriz objavila program varčevanja, s katerim bi najbolj prizadeli javne uslužbence, ki jih je v državi okoli 160.000. Plač jim ne bodo povišali, odvzeli pa naj bi jim tudi nekatere druge ugodnosti. Zaradi varčevanja bo država najbrž zaprla tudi nekaj veleposlaništev, generalnih konzulatov in drugih predstavništev v tujini. Finančno ministrstvo je izdalo obveznice v znesku milijarde evrov, ki bodo veljale tri leta. Celotna izdaja je bila hitro prodana, pridobljena sredstva pa bodo namenili kreditiranju tistih podjetij, ki imajo največje finančne težave.

Kar zadeva zaplete in odnose med Slovenijo in Hrvaško, je zmeda popolna. Prekinjen je celo stik med premieroma, Borutom Pahorjem in Ivom Sanaderjem. Pahor je Sanaderja štiri dni večkrat klical po telefonu, toda Sanader se ni odzval. Zato se nadaljuje in poglablja napetost med državama, ki po mnenju mnogih politikov izhaja iz Hrvaške, kjer se ne morejo ali nočejo odreči nadutosti in vzvišenosti do Slovenije. Ne sprejemajo dejstva, da ima Slovenija skupaj z drugimi članicami povezave pomembne pristojnosti v procesu sprejemanja drugih držav, torej tudi Hrvaške, v EU. Kljub blokadi pogajanj, ki jih je zahtevala Slovenija zaradi hrvaških sprenevedanj glede meje, pa se bodo pogovori med Ljubljano in Zagrebom o mejnem vprašanju in posledično o pogajanjih za sprejem Hrvaške v povezavo, najbrž kmalu nadaljevali. To se bo zgodilo zaradi posredovanja komisarjev evropske komisije. Težavo v pogajanjih je povzročil tudi odstop Mihe Potočnika, sopredsednika mešane slovensko-hrvaške komisije pravnikov, ki obravnava problematiko meje med državama. Z odstopom je protestiral zoper trditve, da za svoje delovanje v komisiji prejema visok honorar.

Goriška knjižnica Franceta Bevka pomaga slovenskim knjižnicam v Italiji

Borut Pahor je podprl nujnost obstoja in delovanja Študijskega centra za narodno spravo. Raziskovalno delo te ustanove je trenutno usmerjeno k preučevanju revolucionarnega nasilja v Sloveniji v letih 1941-1945. Nekaterim okoljem v ministrstvu za pravosodje ter političnim in družboslovnim krogom na območju levice je obstoj Študijskega centra za narodno spravo zelo moteč.

Na kulturni prireditvi ob 60-letnici ustanovitve Goriške knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici, ki je ena izmed največjih v Sloveniji, so poudarili tudi pomen te ustanove za slovensko narodno skupnost v Sloveniji. Potujoča knjižnica iz Nove Gorice obiskuje tudi bralce v Doberdobu in v Špetru v Benečiji. Ministrstvo za kulturo Slovenije je lani slovenskim občinskim in društvenim knjižnicam v Italiji, prek Goriške knjižnice Franceta Bevka, za nabavo knjig namenilo 11.800 evrov.

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica / Amaterski mladinski oder

Pustolovščina v vesolju, kjer ni vojn

V Novi Gorici si mladi gledališki zanesenjaki nabirajo odrsko znanje in sploh vse, kar spada k tej privlačni umetnosti, tudi pri Amaterskem mladinskem odru, ki ga v okrilju Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica že nad tri desetletja strokovno in z nezmanjšano vnemo vodi mentor, pedagog in režiser Emil Aberšek. Pod njegovim vodstvom se je v navdušene igralce prekalila že vrsta mladih in marsikateri talentirani član je ubral odrske deske kot poklicno pot, bodisi kot igralec ali kot zakulisni tehnik ali celo režiser. Zadnje štiri sezone so mladi igralci postavili na oder nekaj takih predstav, ki so pretresale razne žgoče aktualne teme, s katerimi se sooča naša družba, in so bile namenjene predvsem odraščajoči mladini. Letos so se, tudi zaradi generacijske zamenjave, usmerili v čarobni pravljični svet, ki ga imajo tako radi otroci. Pri tem pa se niso odpovedali poučni sporočilnosti, ki se je odločno nanašala na sodobno dogajanje. Po dvanajstih letih je Aberšek spet segel po svoji dramatizaciji povesti letos 80-letnega Vida Pečjaka, Drejček in trije Marsovčki, ki nosi v dramski različici naslov Marsovčki na obisku. Odrska uprizoritev se po zasnovi naslanja na tisto izpred let, a je pridobila večjo pestrost tudi zaradi učinkovitejše svetlobne igre, ki z različnimi barvnimi niansami zelo dobro ustvarja iluzijo fantastičnega potovanja v vesolje. Protagonisti predstave so poleg deklice Andreje, trije Marsovčki, ki z vesoljsko ladjico pristanejo na Zemlji in pri deklici odkrijejo med drugim, kako sladka je marmelada, ki je je bil deležen tudi vsak udeleženec premiere ob vstopu v gledališče. Prijateljici razkrijejo, da Marsovci ne marajo Zemljanov, ker se ti še vedno vojskujejo, kadijo in počenjajo še marsikaj hudega. Na Marsu živijo vsi v miru, ker je tam vojna strogo prepovedana. V ta pametno urejeni svet popeljejo tudi Andrejo, ki preživi cel dan z njimi in seveda spozna njihove navade, hrano v tabletkah... Po tej lepi izkušnji se prijatelji razidejo, saj je Marsovčkom strogo zabičano, naj ne pristajajo na Zemlji, ker je tam še mnogo vojn. Poučno sporočilo o obsodbi vsakršnega nasilja je bilo jasno poudarjeno in namenjeno tudi odraslim, ki so pospremili malčke v SNG Nova Gorica v torek, 20. januarja, popoldne, ko so Aberškovi varovanci premierno uprizorili igro. V njej imajo, kot vselej, veliko vlogo glasba in songi, ki so v celoto vnesli svetlobo srca in poživili pripoved. Sestavil jih je Matej Petejan. Iluzijo vesoljske neskončnosti je z lučmi ustvaril mojster Samo Oblokar. Oder je scensko z bistvenimi elementi, ki so z minimalnimi spremembami uokvirjali različna prizorišča, domiselno opremil Emil Aberšek; z mehko, a odločno roko je zanesljivo vodil igralce skozi vso predstavo. Eva Tomašević, ki že nekaj let sodeluje kot kostumografinja, si je zamislila posebne kostume za Marsovčke, ki jim rastejo roke iz glave. S strokovno natančnostjo pa so jih sešili v delavnicah SNG Nova Gorica pod vodstvom vodje Nevenke Tomašević. Andrejo je sproščeno kot otroško radovedno in hkrati modro razmišljujočo dekletce orisala Kaja Dragoljevič, tri bratce (Miš, Maš, Saš) so razigrano, mestoma pa kar poetično upodobili Sara Bašin, Eva Pogelšek in Anuša Kodelja. V robotka, ki razgibata s svojimi norčijami prizor na Marsu - Aberšek ju je tokrat prvič vpletel v igro -, sta se vživeli Nastja Konič in Anja Pišot. Glas Andrejinih staršev, ki hčerkici očitata, da ne govori resnice, in se ji čudita, ker postavlja zagonetna vprašanja, sta kot v prvi uprizoritvi posodila igralca Dragica Kokot in Jože Hrovat. Med gledalci, ki so ob koncu toplo zaploskali, je bila tudi podžupanja Darinka Kozinc; ona še sama rada sega po peresu in za otroke kaj lepega napiše.

Iva Koršič

Kratke

Tretja premiera v SNG Nova Gorica

V četrtek, 5. februarja, bo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica krstno uprizorilo delo Andreja E. Skubica Neskončni šteti dnevi v režiji Matjaža Latina. V predstavi igrajo Marjuta Slamič, Primož Pirnat, Jože Hrovat, Mira Lampe Vujičić, Vojko Belšak, Maja Poljanec, Blaž Valič. Sooblikujejo jo še dramaturginja Martina Mrhar, lektor Srečko Fišer, scenografka Mojca Kocbek Vimos, kostumografka Tanja Zorn Grželj, avtor videa Nejc Saje in oblikovalec luči Samo Oblokar.

Zaščita enaintridesetih pridelkov in živil v Sloveniji

Slovenija je zaščitila enaintrideset pridelkov in živil, ki so znani in cenjeni doma in v tujini. Gre za t. i. zaščito geografske označbe, kjer mora vsaj ena od faz proizvodnje potekati znotraj določenega zemljepisnega območja. Status zaščite je dobilo 14 izdelkov, ki imajo tudi znano poreklo. Med njimi so nanoški sir, sir vrste tolminc, kraški ovčji sir in piranska sol. Kot tradicionalni posebnosti so zaščiteni idrijski žlikrofi in prekmurska gibanica.

Za mlade v Sloveniji delo samo za določen čas

V sedanji finančni in gospodarski krizi so mnogi delavci v Sloveniji zaskrbljeni za delovno mesto. Po oceni Zavoda za zaposlovanje RS bo v Sloveniji konec letošnjega leta med 78 in 80 tisoč brezposelnih delavcev. Krizo naj bi lajšala zlasti manjša in srednje velika podjetja, za kar si zelo prizadeva tudi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Najbolj kruto podobo krize čutijo tisti, ki delajo za določen čas. Med njimi je največ mladih. Kar 68,3% mladih dela namreč za določen čas - v tem Slovenija prednjači med članicami EU -, po izteku pogodb pa jih delodajalci odslovijo. Med mladimi je kar 76,8% žensk.

V Ajdovščini Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo ter Center za raziskave vina

Univerza v Novi Gorici širi svojo izobraževalno in znanstvenoraziskovalno dejavnost na nova področja. Pri tem upošteva pogoje in možnosti, ki obstajajo na območju, kjer deluje. V univerzitetnem središču v Ajdovščini je ustanovila Visoko šolo za vinogradništvo in vinarstvo ter Center za raziskave vina. Tako so povezane raziskovalne dejavnosti s področij vinogradništva, vinarstva in trženja vina. Na teh področjih je zaposlenih sedem raziskovalcev in dve raziskovalki. Delujejo v lastnih laboratorijih v univerzitetnem središču Ajdovščina ter raziskovalni kleti v Vrhpolju. Center za raziskave vina univerze v Novi Gorici je med svoje glavne cilje uvrstil tudi sodelovanje in povezovanje s slovenskimi proizvajalci vin ter s podobnimi raziskovalnimi ustanovami v tujini.

Konferenca v Gorici

Rektorji vseh štirih slovenskih univerz o aktualnih problemih

V Križni ulici v Gorici, kjer ima sedež Fakulteta za znanost o okolju Univerze v Novi Gorici, je v petek, 30. januarja, potekalo zasedanje Rektorske konference Republike Slovenije. Udeležili so se je vodilni predstavniki vseh štirih slovenskih univerz, ljubljanske, mariborske, Univerze na Primorskem in Univerze v Novi Gorici, ki je bila tokrat gostiteljica konference. Zasedanje je vodil predsednik rektorske konference Rado Bohinc, sicer rektor Univerze na Primorskem, poleg gostitelja, predsednika Univerze v Novi Gorici, Danila Zavrtanika, pa sta se je udeležila še rektorica Univerze v Ljubljani, Andreja Kocijančič, in rektor Univerze v Mariboru, Ivan Rozman. Kot je po zasedanju povzel prof. Rado Bohinc, so najprej obravnavali problematiko plač v povezavi z uveljavitvijo zakona o sistemu plač v javnem sektorju. Govorili so tudi o nastajajočem zakonu o univerzi, o katerem že drugi mesec teče angažirana razprava na vseh štirih univerzah in ki naj bi ga predvidoma že aprila predložili na pristojno ministrstvo. "Posebej smo se dotaknili vprašanja delovanja sveta za visoko šolstvo in izrazili zaskrbljenost, ker ne obvladuje številnih nalog, ki so pred njim", je povedal Bohinc in pojasnil, da bodo ministrstvu in svetu postavili zahtevo, da se stvari uredijo. Izpostavil je predvsem vprašanje akreditacije desetin in desetin programov, ki so že mesece in leta v procesiranju, a se stvari ne premaknejo. Omenil je tudi pogovor o problematiki doktorske stopnje v okviru bolonjske reforme ter izrazil skupno prepričanje, da bi bilo koristno vzpostaviti boljšo povezanost slovenskih univerz pri doktorskih študijih. Na konferenci so govorili tudi o evalvaciji bolonjske reforme in o predlogih študentske organizacije v zvezi s študentskim statusom in absolventskim stažem ter ponovili že oblikovana stališča o podpori in razumevanju absolventskega staža kot nujno potrebnega socialnega korektiva oziroma premostitvenega obdobja med končanjem študija in zaposlitvijo. "Danes smo začeli tudi z razpravo o morebitni spremembi statusa rektorske konference, ki je zdaj zgolj dejanje dobre volje vseh rektorjev, da se od časa do časa dobimo ter izmenjamo mnenja in stališča. Razmišljamo, da bi to postalo neke vrste združenje univerz, kot v večini evropskih držav", je še dodal Bohinc in naznanil, da so se rektorji odzvali na povabilo ministra za članstvo v njegovi ekspertni skupini, ker so zainteresirani za to, da s svojim vplivom sooblikujejo slovenski visokošolski sistem. Ob zaključku povzetka je pojasnil še, da je tudi Univerza na Primorskem, tako kot ljubljanska, evidentirala Borisa Pahorja, ki je tudi častni doktor Univerze na Primorskem, za Nobelovo nagrado.

Z leve Danilo Zavratnik, Rado Bohinc, Andreja Kocijančič in Ivan Rozman

Predsednik novogoriške univerze, Danilo Zavrtanik, je v zvezi z dejstvom, da je rektorska konferenca potekala v Gorici, povedal, da se mu je zdelo zanimivo in primerno, da kolegico in kolege povabi onkraj meje, kjer deluje najbolj zahodna slovenska fakulteta. "Gorica je bila vedno vsaj malo slovenska, in je najbrž prav, da se tudi rektorji enkrat tu srečamo, mar ne"? je zaključil.

Nace Novak

Naš zmedeni današnji čas

O svetovnih uspehih svetovne krize

Današnji sodobni, globalizirani, poznokapitalistični, demokratizirani svet oz. svet, o katerem ne moremo povedati nič univerzalnega, je enostavno kompleksen. Kompleksnost struktur oblasti, ekonomskih mrež, družbenih, medčloveških, znotraj-, med- in transkulturnih odnosov, odnosov z naravo, tehnologijo, znanjem itd. je produkt samega človeka, torej umetna in skonstruirana, tako rekoč kulturna. Naravnega ni tako rekoč nič. Celo največje new age ali ekologistične kampanje, ki se baje vračajo k naravi, k pristnosti solatnega lista, spregledujejo to, da so taisto solato kupili v plastični vrečki v največji veleblagovnici v mestu. Peklensko tragična situacija, ki smo ji danes priča, je torej produkt nas samih, ker nismo več kos lastni kompleksnosti. Nezmožnost, da bi postavljali katerikoli definicije, da bi znali zaupati, delati načrte za prihodnost, spoznavati eno in nespremenljivo Resnico, da bi znali živeti svobodo, ki smo si jo izborili, je tolikšna, da se je kompleksnost svetovnega krogotoka življenja povzdignila nekam visoko, na pozicijo visoko nad nas, od koder nas sedaj mirno obvladuje. Vsi smo vpeti v strukturo mnogoterih odnosov, ki se navidezno odvijajo sami od sebe, po nujnosti, po usodi (verjemite astrologom in boste rešeni!), po volji sistema, ki svet obvladuje "že od nekdaj". Hkrati vsak od nas verjame, da je edinstveno poseben, da je unikaten, drugačen, zanimiv za družbeno okolje, da je Avtor svojih besed in misli, da "zares" misli s svojo glavo. To je le še ena izmed sprevrnjenih predstav, ki jih živimo in soustvarjamo naivno in idealistično, sluteč, da ni možno nič drugega, kot evidenca. Ne zavedamo se, da je najbolj ideološka pozicija tistega, ki pravi, da je izven ideologije! Kompleksnost je torej tolikšna, da je nismo sposobni priznati. Bralec naj mi ne zameri neujemljivosti zapisanih besed, saj sem želel načrtno pričarati konfuzno vzdušje, kateremu smo danes priča. In to le z banalnim dualizmom ter mislijo o ideološki evidenci. Konfuznost, kaotičnost vsega, kar nas obdaja in nas samih je po mojem mnenju logična posledica prehitrega "razvoja" duha, ki se v prvem desetletju tretjega tisočletja obrača nazaj, obrača vase in deluje zase, brez stika s psevdorealnostjo, v kateri živimo. Problem danes torej ni v problemu samem, a v tem, da pojav ne znamo definirati kot problematičen. Le tako lahko namreč zberemo moči, iščemo rešitve in ga spreminjamo. Na isti način lahko problematičnost kompleksnosti iščem ne v kompleksnosti sami, temveč v tem, da je ne želimo spoznavati, da se zadovoljujemo s polnim trebuhom, glava pa ostaja prazna...

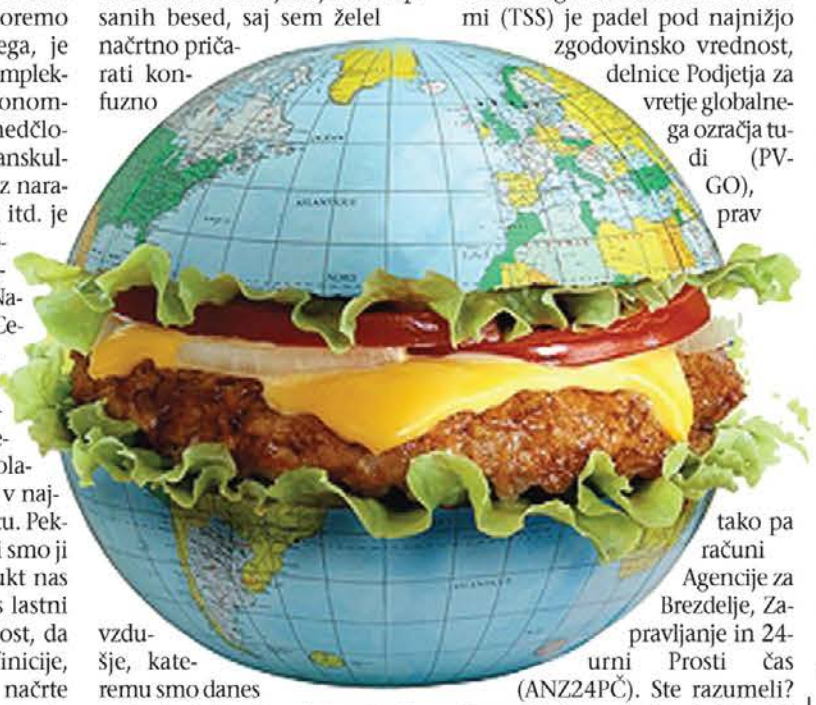

Najbolj aktualna, v žargonu sodobnega oglaševanja najbolj vroča tematika svetovnih razprav je brez dvoma tista o krizi. Tokrat ni navadna, majhna, lokalna kriza, ki smo je že razvajeno navajeni. Ne, spoštovani, pred nami je kriza globalnih dimenzij, kjer bodo ameriške notranje zadeve (kot simbolna predstava o sanjah uspeha, zaslužka in sreče) vplivale tudi na nas! Pripravimo se na najstrašnejši možni epilog sanjske dobe potrošnje in kroženja kapitala, razsulo sistema je neizbežno! Indeks Trgovine s suhimi salamami (TSS) je padel pod najnižjo zgodovinsko vrednost, delnice Podjetja za vretje globalnega ozračja tudi (PVGO), prav tako pa računi Agencije za Brezdelje, Zapravljanje in 24-urni Prosti čas (ANZ24PČ). Ste razumeli? Jaz ne. Kako ne, kaj ne čutiš pritiska, ne čutiš strahu pred koncem, si si pripravil protiatomske zaloge konzerv in stekleničene zelenjave? Niti ne. Kaj ne vidiš, da se napake ameriškega magnata zrcalijo v tvojem življenju? A se ti zavedaš, da si ravnokar bil v McDonaldsu na kosilu? A se ti zavedaš, da je danes vse povezano, ne le vzročnoposlednično, temveč nešteto drugače. Od česa pa sploh nismo odvisni?

Pripoveduje se o zgodbi, ki je ni. Pripoveduje se v jeziku strokovnjakov, v številkah in procentih, pripoveduje se o osebnih zgodbah ekonomskih magnatov, pripoveduje se o neverjetnem kolapsu kapitalizma, z grafičnimi prikazi in podatki, podkrepljeno, ciljno in učinkovito, nevrotično in bolno. Nevedna množica (naj mi kdo končno argumentirano zanika, da ne obstaja...) seveda 1000-krat na dan slišano sprejme, razume, verjame, misli! Poplava informacij ni več primeren izraz, današnje politične vsebine so preko medijske, marketinške, publicistične sfere, posredovane nasilno, neetično in kot navidezni ultimatum, ki se glasi: "Ubogaj me, kupi me, bodi tak in tak, drugače si zunaj". Korak pred prepadom marginalnosti je, kot že rečeno, navidezen in torej tudi ta vsiljeni s strani vladajočih, ki nas hegemonsko krotijo. Težava nastaja pri tem, da so danes družbene prisile prikrite preko perfidnih in subtilnih mehanizmov avtosugestije. Podpirata se namreč svoboda posameznika, njegova individualna moč v uresničevanju lastnih sanj, obožujeta se meritokracija in furbizia kot instituciji uspešnosti ipd., tovrstni ukrepi pa so produkt taiste politične volje, ki želi ohranjati status quo, stabilen priliv zaslužka v državniške (beri osebne) sefe in zadosten odstotek volilnih glasov. S tem smo prekoračili totalitaristične tehnike nasilja, terorja in regionalne getizacije, pač pa razvili kompleksen spekter sprevrnjenih iluzionističnih iger, ki jih vladani z nasmeškom na ustih podpiramo. Ne razumite me slabo, ne strinjam se z anarhizmom in revolucionarnostmi, še manj pa s kritiko zaradi kritike same, trudim se le, da bi spoznaval sebe in svet zato, da bi znal Drugemu razložiti svoje stališče in da bi znal razumevati besede tistega, ki misli drugače.

Pravijo torej, da smo v krizi. Da se naše bivanje na tem svetu spreminja, da bomo morali spremeniti življenjske navade, da ne bo nikoli več, kakor je bilo prej. Kako pa je to sploh mogoče? Priznam Vam, da sem do "afere kriza" zelo skeptičen. Nisem sicer podkovan na področju ekonomistike, nanjo gledam preko filtra mladega nadobudneža, ki se uči. S svojim razmišljanjem sploh ne postavljam v dvom, da smo v specifičnem obdobju stagnacije ekonomskega napredka. Konec koncev si moramo priznati začarani krog dialektičnega gospodarskega razvoja, ki pozna prehajanje na pozitivne in negativne trenutke. Bolj me zmotijo drugi faktorji, ki so preveč zbujajoči, da bi jih lahko spregledali. To so zunanji faktorji, ki si prilastijo problematiko in jo izolirajo, selekcionirajo, obdelujejo in premišljeno vrnejo izbrani svetovni publiki za filmski spektakel globalnih dimenzij. Vsaka priložnost je dobra, da se lastna pozicija legitimira z "vsemi možnimi sredstvi", prav to pa dela ideološko-hegemonska naveza politike in medijev, ki zasledujejo gospodarsko učinkovitost. Zdi se mi, da težava ni več v monolitnosti, enoznačnosti in ožini ponujenih vsebin, saj imamo danes na razpolago tako rekoč vse. Vprašanje je, na katero mesto vrednostne lestvice se te vsebine postavijo, kar ustvarja novo, a strukturno nič-kaj-novo obliko (samo) cenzure.

Nastopilo je torej obdobje, ko je potrebno ustvariti vzdušje kriznega preplaha, Nas, nevedno množico, zaslepljevati s pripovedmi o novodobnem Armageddonu ter s pomočjo znanstvenikov argumentirati dejstvo, da smo odvisni od Oblasti. Dvomim namreč o tem, da je svetovna kriza izoliran, neponovljiv pojav neobvladljivih razsežnosti, temveč verjamem, da je le del zgodovinskega poteka, toda v novem, spremenjenem kontekstu, ki krizo prikaže s stavkom: "Konec je".

Včeraj sem naključno skočil v trgovino in čakal v vrsti, se porival med nabito polnimi vozički nepotrebščin, poslušal ihteče prigovarjanje za najlepšo barvo nogavic, ponosno dokazovanje o številu čevljev, ki jih doma premoremo, videl zadihano mrzličnost nakupovanja po celi črti in za vsako ceno... Saj smo namreč v krizi, kajne?

Jernej Šček

Zaradi finančne in gospodarske krize

V Sloveniji odpuščanje delavcev iz tujine

Finančna in gospodarska kriza se v Sloveniji kaže ta najbolj z odpuščanjem delavcev in uslužbencev. Podjetja, ki prejemajo manj naročil za svoje proizvode ali storitve, najprej odpuščajo delavce, ki so zaposleni po pogodbah ali za določen čas, pa tudi tiste, ki so prišli iz tujine. V Sloveniji je sedaj približno 87 tisoč delavcev, pretežno z območij nekdanje Jugoslavije. Polovica tujcev dela v gradbeništvu, preostali pa po večini v kovinskopredelovalni in elektroindustriji. Koliko gradbenih delavcev bo ostalo brez zaposlitve za sedaj, ni mogoče vedeti, ker je ohranitev delovnih mest v tej dejavnosti odvisna od morebitnih državnih naložb v cestno in železniško infrastrukturo.

Kot omenjeno, so najbolj prizadeti tuji delavci, tudi zaradi tega, ker jim ni treba izplačevati odpravnin. Če jim pristojni organi ne bodo podaljšali delovnega dovoljenja, jim ne bodo niti dovoljenja za bivanje. Zaradi tega bodo prisiljeni zapustiti Slovenijo. Država bo v teh kriznih in negotovih časih tudi zmanjšala število dovoljenj za delo interesentom iz tujine.

Analiza o internetnih uporabnikih

Na svetu jih je več kot milijarda

Število internetnih uporabnikov na svetovni ravni je decembra lani preseglo milijardo, pri čemer jih je po posameznih državah največ na Kitajskem, v svoji analizi ugotavlja ameriška analitska hiša Comscore in po njej povzema vest Slovenska tiskovna agencija. Dodaja tudi, da je to pomemben mejnik v zgodovini interneta. Dejansko število internetnih uporabnikov je sicer še večje, saj Comscore pravi, da njegova ocena temelji le na številu internetnih uporabnikih, ki so stari 15 let ali več in uporabljajo domače ali službene računalnike. Tako niso zajeti uporabniki, ki internet uporabljajo prek javnih računalnikov, na primer v knjižnicah in spletnih kavarnah, ali mobilnikov in dlančnikov.

Po podatkih Comscorea je v azijsko-pacifiški regiji 41 odstotkov od omenjene milijarde internetnih uporabnikov. Sledijo Evropa (28 odstotkov), Severna Amerika (18 odstotkov), Latinska Amerika (sedem odstotkov) ter Bližnji vzhod in Afrika (pet odstotkov). Po državah je na prvem mestu Kitajska, kjer je decembra internet uporabljalo skoraj 180 milijonov ljudi. Sledijo ZDA (163 milijonov), Japonska (60 milijonov), Nemčija in Velika Britanija (po 37 milijonov) ter Francija (34 milijonov).

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. februarja, ob 14. uri.

SOL V KAVI

Le še vprašanje časa

Če imate na oknu rože brez okvirja, veste, da lahko padejo komu na glavo. Ne veste pa, če bodo tudi zares padle, še manj pa, kdaj se bo to zgodilo. O današnji finančni krizi sem prvič bral že pred vsaj štirimi leti in potem še večkrat. Omenjena je bila kot nevarnost, ki nam grozi. Strokovnjaki so zanjo vedeli, niso pa bili povsem prepričani, da se bo res zgodila oz. kdaj se bo zgodila. Pa se je. Okoljevarstveniki nas že desetletja strašijo s tem, da bomo ostali brez pitne vode, čistega zraka, hrane, da bodo sledili nemiri, spopadi, vojne oz. da bo konec življenja na tem planetu. Res je, da se ljudje do narave obnašamo, kot če bi bili bolezen tega planeta in ne del ekosistema. Res je, da uničujemo Zemljo. Kdaj in kako pa se bo Zemlja končno rešila virusa, ki mu pravimo Homo sapiens, je pa drugo vprašanje. Pametna strategija bi bila, da začnemo živeti v simbiozi s tem velikim organizmom, tako kot živijo v simbiozi z našim organizmom milijoni bakterij, ki jih imamo ves čas v črevesju in nam zagotavljajo zdravo prehrano in torej preživetje.

V zadnjih časih sem zasledil vedno več razmišljanja o višku črpanja nafte. To je tisti trenutek, ko v tej nekaj sto let trajajoči naftni dobi pridobimo največ nafte, nato pa proizvodnja začne neizogibno upadati, ker preprosto nafte ni več. Strokovnjaki se sprašujejo, če smo vrh že dosegli ali ga še bomo. Države proizvajalke nafte večinoma niso prisiljene poročati o svojih rezervah, tako da ne vemo zagotovo, koliko jih dejansko imajo. Podobno velja za naftne družbe. Vsi sicer zagotavljajo, da je zalog še obilo, obnašajo pa se povsem drugače. Arabske države vlagajo v številne druge dejavnosti, da si že sedaj zagotovijo prednost in razvoj, ko začnejo pridobljene količine upadati. Naftne družbe pa sedaj razmišljajo že o črpanju iz bitumenskega peska. Prav to nam pa priča o tem, da je naftnih zalog veliko manj, kot bi bile države ali družbe pripravljene priznati.

Kaj narediti? Tako cenenih in učinkovitih virov energije, kot je nafta, preprosto ni in jih ne bo še nekaj desetletij, morda pa nikoli. Lahko se prilagodimo. Izjemno visoka potrošnja energije je preprosto posledica potrošniške družbe. Vsak od nas pa dobro ve, da kupujemo vsaj polovico stvari, ki jih sploh ne potrebujemo. Povejte mi iskreno, v čem se vam je izboljšalo življenje v družini, odkar ste sinu kupili Playstation? V čem je prednost, da lahko decembra jemo paradižnike, ki niso dozoreli na rastlini, ne vsebujejo nobenih hranil, so jih pripeljali iz nekega kraja južneje od nas, predvsem pa: nimajo okusa po paradižnikih? Družba nas je prepričala, da imamo vse, v resnici pa nimamo ničesar. Najbolj pametno, kar lahko naredimo, je, da že sedaj spremenimo svoje življenje in že od danes naprej postanemo vedno manj odvisni od nafte. Stvar je možna in naj dodam: izjemno prijetna. Kdo si ne želi več časa v družini, manj dela, manj stresnega divjanja iz ene trgovine v drugo, več domače, pristne, okusne in zdrave hrane, več pohajanja v naravi in prijetnih opravil, kot je vrtnarjenje? Naftna doba nas je oropala stika z naravo. Rodil sem se v mestu in živel v vedno večjih mestih, nato pa se – z družino – selil v vedno manjša mesta, sedaj živim na vasi. V otroštvu sem se bal tudi navadnega pajkeca v kotu dnevne sobe, danes uživam odkrivati drobcene živali, ki se skrivajo v skladovnici drv na dvorišču.

Prihodnost vseh nas je – če hočemo ali nočemo – v veliko bolj skromnem in samozadostnem življenju. Poudarjam: če hočemo ali nočemo. Razlika je le v enem: če nočemo, se bomo še nekaj časa slepili, nato pa nas bo udarilo po glavi: nafte ni več, uvožene hrane pa tudi ne. Ne vemo, kaj bomo jedli. Če pa se za to sami odločimo, se lahko še pripravimo in obenem uživamo v lepoti naravnega življenja.

Peter Szabo

Veliki vrh

Tihi šepet borovcev, ki briše boleče spomine

Ljudje, ki ljubimo tišino, zaprisegamo, da je Veliki vrh najlepša vzpetina Črnih hribov in eden izmed najlepših kraških vrhov. Z borovim gozdom zarasel greben sicer ni zaslovel zaradi razgleda, saj dolina z Renčami, Šempetrom in Gorico komaj mežikaje pogleduje na vrh, kjer sta žig in klopca. Gosti borovci, ki nam poleti nudijo prijeten hlad, v celoti pokrivajo vsa pobočja in omogočajo le skromen pogled na zaselke pod nami.

Kraj pa je postal znan zaradi dogodkov v prvi svetovni vojni ter ob koncu druge, točneje leta 1946, ko se je renška mladina odločila, da na severnem pobočju hriba iz kraških kamnov sestavi napis Tito. Napis je eden redkih, ki je preživel padec meje in je, odlično ohranjen, seveda tudi vzdrževan, iz Vipavske doline viden še danes.

Na Veliki vrh se sama najraje napotim naravnost iz Kostanjevice, mimo cerkve in nato levo po makadamu mimo nekdanje vojašnice, kjer je bilo pod Jugoslavijo kar živahno, slovenska vojska pa jo pogostokrat uporablja še danes, največ za vaje v streljanju in orientaciji. Nič strahu torej, če nas bo zaneslo mimo kakega vojaškega vozila, mladi fantje in dekleta so prijazni in našega izleta ne bodo ovirali. Od vojašnice dalje se stalno držimo široke, z avtom prevozne makadamske poti in pazimo, da ne zavijemo levo. Nekaj metrov, preden makadam doseže glavno cesto za Renče, moramo postati pozorni na planinsko stezo, ki prečka pešpot. Najti moramo markacijo na naši levi ter zaviti na stezo, ki pelje naravnost na Veliki vrh.

Od tu je pot najlepša. Greben je precej razgleden, sončne jase nam bodo omogočile, da se naše oči sprehodijo po Trnovski planoti in Čavnu ter po Vipavski dolini. Najlepše presenečenje pa bo vsekakor bogato rastišče žajblja in ne bomo se mogli načuditi, kako je mogoče, da tale sredozemska rastlina rase na teh sicer nekoliko osojnih pobočjih, daleč od morja. No, Črni hribi imajo, razen v gozdnatih predelih in severnih pobočjih, kjer se pozimi do popoldanskih ur zadržuje slana, kar milo podnebje. Kras od Kostanjevice proti Mirnu pa se ponaša z milimi zimami, ki skoraj ne poznajo snega, in s sredozemskimi temperaturami. Žajbelj, ki se tu bohoti in kaže, da je našel ugodne pogoje za bujno in zdravo rast, pa ni spontan. Domačini pripovedujejo, da so ga zasadili lovci, in to zaradi merjascev, ki naj bi ga imeli baje radi. Njihovo meso pa postane z žajbljem bolj okusno.

Poleg žajblja bomo na samotnih kraških jasah ob vznožju Velikega vrha lahko spomladi uživali ob pogledu na značilne kraške cvetlice. Travnike bomo kmalu zapustili in zašli v objem borovega gozda, ki je značilnost Velikega vrha. Visoki, zdravi borovci nas bodo tiho spremljali vso pot do cilja in v njihovem objemu bomo zlahka razumeli, zakaj je imel Srečko Kosovel tako rad njih vonj in šepet.

Pot z vzhodne strani je precej položna in primerna za vzpon, pobočje je veliko bolj strmo na zahodu, v smeri Fajtjega hriba, kjer je steza tudi veliko bolj zaraščena. Na samem vrhu nas poleg ostankov manjše utrdbe čakata žig in vpisna knjiga, kar čudno pa se nam bo zdelo, koliko obiskovalcev ima tale vzpetina, ki se nam zdi pozabljena v svoji spokojni samoti. Pa ni bilo vedno tako. Leta 1916, takoj po padcu Gorice, se je soška fronta premaknila proti Hudemu Logu, kjer so divjali najhujši boji. Avstrijci so se utrdili ravno na Velikem vrhu, bojna črta pa je potekala od tu čez Kostanjevico na Govec ter čez Medjo vas in Grmado do Devina. Pri gradnji številnih obrambnih položajev je sodelovalo kar 18.500 vojakov, veliko je bilo trpljenja in prelite krvi. Do leta 1917 je bilo v tukajšnjih kraških jamah urejenih 2000 ležišč in dodaten prostor za več kot tisoč vojakov, da bi svojim enotam zagotovili potrebne zaloge pitne vode, pa so Avstrijci iz Hublja speljali tudi vodovod na Kraško planoto.

Kljub jarkom, ki jih ruj in bori že zaraščajo, pa je spomin na krvave dogodke daleč, mir in tišina, ki kraljujeta v objemu kraških gozdov, pa nudita popotniku oddih in sprostitev.

No, z Velikega vrha se lahko po zahodnem, markiranem pobočju spustimo do naslednjega razgledišča, kjer bo, kot razprostrta na dlani, ležala pred nami Gorica, ali bolje obe Gorici. Če se nam zdi pot iz Kostanjevice predolga, pa se lahko na tale kraški vrh napotimo z glavne ceste med Renčami in Temnico. Tik na kraju, kjer se asfalt spusti proti renški dolini, bomo, če bomo dovolj pozorni, srečali planinsko pot, ki prečka cesto. Na levi je kažipot za Fajtji hrib. Tole je prava smer, steza nas bo v eni uri, mimo Renškega vrha, pripeljala k našemu cilju. Iz Kostanjevice je do Velikega vrha približno uro in pol.

Suzi Pertot

Predlog ob Dnevu kulture

Mar ne bi šport in kultura pri nas začela tesneje sodelovati?

V nedeljo, 8. februarja, bomo – letos ob okrogli 160. obletnici smrti pesnika Franceta Prešerna – obhajali Dan slovenske kulture. Kako sta kultura in šport pri nas povezana, je zanimivo raziskovati in ugotavljati. Kultura je v primerjavi s športom, kjer pač gre za skupek določenih panog, precej širši pojem. Mirne duše pa lahko trdimo, da sta poleg šole šport in kultura osrednji sestavni del življenja naše mladine. Kulturne in športne ustanove so namreč pravi motor našega življa, organizatorja prostega časa slovenskih ljudi, in to praviloma na amaterski, ljubiteljski in torej neplačani ravni.

Prav gotovo se več mladih zamejcev ukvarja s športom kot pa s kulturo. Samo naš šport obsega 57 športnih društev, iz leta v leto več naših mladostnikov pa goji svojo gibalno aktivnost pri italijanskih klubih (ali kvečjemu – zelo malo - v društvih v Sloveniji). Izbor je torej širok, od individualnih do skupinskih športov, od poletnih do strogo zimskih disciplin pa vse do rekreacije (na primer zahajanje v bazen ali fitnes). Za vse okuse. Večja priljubljenost športa pa le ni sama po sebi umevna. V kotel kulture namreč prištevamo ogromno drugačnih dejavnosti, od glasbe (petje, igranje najrazličnejših instrumentov, sodelovanje v bendih) do plesa, od gledališča do izobraževanja (tečaji jezikov, računalništva in drugih spretnosti) pa do težko opredeljivega pojma umetnosti nasploh. Skratka med sabo zelo različna področja, ki bi potencialno lahko zanimala bistveno bolj številno občinstvo kot pa šport, ki ima ob dolžnih razlikah med panogami kot skupni imenovalec zlasti fizični napor (ta pa le ne ugaja vsem).

Najverjetneje šport pritegne mlade predvsem po zaslugi svoje značilne dinamičnosti, kar se ne kaže samo pri aktivnem pristopu do njega, pač pa tudi pri zanimanju gledalcev zanj. Četudi je športni dogodek na povprečni ravni, privablja ob rob tekmovališča več mladih ljudi kot pa še tako kakovostna gledališka predstava ali zborovski koncert. Pa smo tu. Če izvzamemo gosto mrežo rediteljev in šolske abonmaje, na primer v tržaški Kulturni dom zahaja naša mladina zelo poredko. Kulturni društveni večeri, koncerti, razstave, gledališke in plesne predstave, filmi, forumi za mlade, vse to je bržkone preveč resnobno za odraščajočo, pa tudi za že odraslo mladino. Prost večer očitno raje preživijo v baru (ki je izjemno priljubljen kraj za druženje, to je dejstvo) ob pijači in ogledu nogometne tekme po televizijskem ekranu, ob poslušanju glasbe ali koncerta v živo (kar je le kultura!). Ali pa v telovadnici, na treningu, na tekmi, v družbi. Kdo ve, mogoče prav potreba po socializaciji nagrajuje šport (ki še zdaleč ni samo tekmovalnost!), ker je v kulturnih dejavnostih večkrat treba vaditi, ustvarjati, učiti se sami?

Združiti kulturo in šport za zdravo, razvejeno in nikoli dolgočasno ponudbo mladim bi bilo seveda idealno. Ljudi, ki so dejavni na obeh bregovih, imamo. Primeren kraj za to bi bil, denimo, goriški Kulturni dom, kjer v istem centru dobiš vse, od gledališča do funkcionalnega razstavnega prostora, telovadnice, uradov in bara. Toda, ali po društvih čutijo to potrebo po povezovanju, to zamisel udejanjajo? Predsednica openskega kulturnega društva Tabor Živka Persič je na občnih zborih sosednjih športnih društev (na primer Brdina in Polet) vedno dosledno poudarjala pripravljenost k takemu sodelovanju. Pri čisto praktičnih stvareh, kot je lahko izposojanje rekvizitov, miz za šagro ali društvenega kombija za prevoze. Pri njih očitno ni ostalo pri besedah in stvar deluje, mogoče bo zato mladi Openc navezan tako na športno kot na kulturno sredino. Kaj pa drugje? Isto bi lahko na primer bilo ne samo v že omenjenem goriškem Kulturnem domu, pač pa tudi na Stadionu 1. maja, v tržaškem mestnem središču, kjer sta doma tako Bor (šport) kot Škamperle (kultura), pa še šole zahajajo tja vsakodnevno telovadit. V nekaterih vaseh (Križ, Zgonik) to prepletanje že uspešno poteka in je v dobrobit celotni skupnosti ter zlasti v obogatitev mladim. Drugje so poskusili (združitev kulturnega društva Gruden in športnega društva Sokol v Nabrežini), a ni funkcioniralo in so se kmalu burno spet razšli. Menda pa gre poskusiti, saj bi s tesnejšim sodelovanjem zlasti večji objekti bolj polno zaživeli in mularija bi najbrž imela korist od tega. Ne spodobi se namreč, da je športnik ignorant in da se kulturnik nikoli ne pošteno oznoji. Mogoče bi bilo vredno poskusiti že na dan slovenske kulture, ki letos pade na izrazito športno nedeljo...

HC

HOKEJ IN LINE
A1 liga: Polet Kwins – Civitavecchia 4:4
NAMIZNI TENIS
Ženska A1 liga: Riposto – Kras 3:3
Moška B2 liga: Kras – Villazzano 3:5
NOGOMET
Promocijska liga: Vesna – Staranzano 2:1, Ponziana – Juventina 0:0, Mariano – Kras 2:1
1. amaterska liga: Sovodnje – Sistiana 2:1, Gradese – Primorec 0:0
2. amaterska liga: Breg – Fiumicello 4:0, Esperia – Primorje 1:0, Zaule – Zarja/Gaja 2:0
3. amaterska liga: Mladost – Terzo 0:2
KOŠARKA
Moška C liga: San Daniele – Jadran 66:77, Bor – Marghera 75:69
Moška D liga: Romans – Breg 65:77, Libertas – Kontovel 77:92, Dom – Don Bosco 67:94
Ženska B liga: Codroipo – Polet 78:43
ODBOJKA
Deželna prvenstva so bila pred začetkom povratnega dela za en konec tedna prekinjena.

Na študijskem bivanju v Rimu (8)

Stolica za zelo kratke obiske in druge uporabne stvari

Muzej Avgustove Are Pacis se, z zelo zabavno retrospektivno razstavo, ob deseti obletnici smrti in stoti obletnici rojstva (ki bo trajala do 22. februarja 2009 – če bi kdo slučajno zašel v Rim), spominja izjemnega človeka, oblikovalca in umetnika Bruna Munarija.

Munari velja za očeta italijanskega dizajna, s svojim delom pa presega nacionalno okolje in se uvršča med največje ustvarjalce našega časa. Skozi celo življenje sta ga poganjali neverjetna energija in želja po odkrivanju, ustvarjanju, prikazovanju tega, česar drugi ne vidijo (prikazovanju mavrice s profila). Izhajal je iz tradicije drugega vala futurizma, ki je v Milanu zaživel konec dvajsetih let. Nadrealistične in dadaistične ideje mu ravno tako niso bile tuje. Posegal je na različna področja, vedno je deloval interdisciplinarno in bil povsod inovativen. Pravil je, da je treba revolucijo izvajati tako, da se je nihče ne zaveda. Bil je slikar, mislec (resno priporočam branje njegovih metafor in besednih iger!), iznajditelj, vodil je otroške delavnice, ki se še danes imenujejo po njem. Njegov vpliv sega na področja arhitekture, grafike, pedagogike.

Bruno Munari je življenje in delo videl kot igro, igro, ki je temelj vsakršne kreativne dejavnosti. Samo tako je mogoče dojeti metaforični, ironični vidik resnih projektov. Verjel pa je v trdno in jasno metodo dela. Izhajal je iz narave, jo povzemal, rušil ustaljene vzorce, verjel je v poenostavljanje (seveda ne vsebinsko), v približevanje bistvenemu in zato bolj izrazitemu.

"Mu-nari" pomeni po japonsko "narediti nekaj iz niča" (Japonsko si je izbral za drugo domovino). Človeka včasih res opredeljuje ime. Že obstoječe predmete je znal spremeniti v estetske objekte, ki še vedno presegajo vsakršne trenutne težnje (pepelnik Kocka, 1957; skodelice Maldivi, 1960; svetilka Falkland, 1964; knjižne naslovnice Einaudi), izmišljal si je tudi nove. Potrebne in nepotrebne – z neskončno ironijo, ki te pusti brez besed, in z velikim nasmehom. Neberljive knjige, kjer besede odstopijo prostor oblikam in barvam; nepotrebni stroji – njihov smisel je v lepoti kontemplacije nepotrebnega; fosili leta 2000 – ostanki našega časa, ujeti v plastiko kot prastare živalice v jantarju. Govoreče vilice, ki posnemajo človeške geste, so res nepozabne. Poleg teh je Munari izdelal tudi Dopolnilni priročnik k italijanskemu slovarju, v katerem so fotografije vseh gest, ki jih Italijani tako radi uporabljajo pri govorjenju. Izdelal je tudi serijo Olj na platno, tako da je polival navadno olje po platnu, kako pa drugače? Besedna igra postane konceptualna. Tudi časa ni mogel pustiti pri miru: med drugimi projekti je izdelal uro Prosti čas (1994-97), v kateri se krogci s številkami prosto premikajo po številčnici in vse skupaj zamešajo. Intenzivno se je posvečal razvijanju otroške domišljije, ki je niso še načeli predsodki. Izdelal je bogato serijo otroških knjig in iger, ki se jim je nemogoče upreti. In še in še. Nekje pa se je treba ustaviti in kot je sam zapisal tik pred smrtjo: "... postaviti piko in tri pike... ".

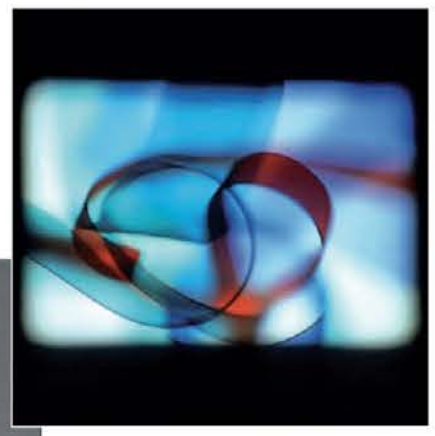

Stoletnica rojstva, pravita kuratorja Beppe Finessi in Marco Meneguzzo v katalogu, je nevarna za vsakega človeka: preblizu, da bi ga lahko dvignili v mitološke višine zgodovine, predaleč, da bi ga lahko prištevali k sodobnemu dogajanju. V Munarijevem primeru je ta nevarnost skoraj nična. Njegov domišljijski svet živi nad časovnimi pregradami, saj je vsestranski in tako bogat, da mu je težko videti dno. Njegove ideje ostajajo v zraku, s svojevrstnim humorjem in lahkotnostjo še vedno poživljajo vsakdanjost in lahko razveselijo vsakogar, ki se jim le malo posveti.

Katarina Brešan

Z nedavnega Deželnega sveta SSO

Za boljše sodelovanje in skupno predstavništvo!

V sredo, 28. t. m., je bilo v dvorani devinskih pevskih zborov zasedanje deželnega sveta Sveta slovenskih organizacij, ki mu predseduje prof. Lojzka Bratuž, ki je bila potrjena tudi za prihodnja tri leta. Zasedanje sveta je bila priložnost, na kateri je predsednik SSO dr. Drago Štoka orisal lanskoletno delovanje in se dotaknil perečih problemov znotraj naše narodne skupnosti v Italiji. Izrazil je zaskrbljenost zaradi krčenja finančnih sredstev naši narodni skupnosti, kot je prisotnim tudi povedal, da se je sam na Deželi pozanimal, kako je s tem, in dobil v odgovor sicer neuradne, a dobre vesti, saj namreč na deželni ravni za zdaj ne nameravajo krčiti sredstev naši manjšini. Predsednik SSO Drago Štoka je v uvodu svojega poročila za delo v letu 2008 dejal, da je bilo tudi prejšnje leto za člane Izvršnega odbora natrpano z delom. Delo je bilo zelo raznoliko, pri katerem je bilo potrebno obravnavati dogodke doma in izven zamejskega konteksta. S problemi, ki so se sproti pojavljali, se je bilo potrebno soočiti in najti ustrezno rešitev za uveljavitev skupnih interesov in pravic slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Foto JMP

Program in smernice delovanja SSO so udejanjali načela, ki so zapisana v statutu krovne organizacije. Izvršnemu odboru je bil statut stalno prisoten, kot so bila stalno prisotna prizadevanja, da je v delovanju SSO poudarek na vrednotah, ki zadevajo nas vse kot pripadnike narodne skupnosti v Italiji, ki se naslanjajo na demokratična načela ter črpajo iz krščanskega etosa. Te vrednote in načela osmišljajo delovanje SSO več kot trideset let, od ustanovitve 16. decembra 1976. Svet slovenskih organizacij si je v letu 2008 močno prizadeval, da čim boljše sodeluje z ostalimi subjekti, ki delujejo znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Pri tem delovanju sta bila osnovni cilj dobrobit in razvoj manjšinskega družbenega sistema, ki je temeljna osnova ohranitve narodne skupnosti. Posebno pri tem izstopa potreba, da si je SSO prevzel nalogo, da vzdržuje stike z italijanskim parlamentom in vlado. To je bilo opravljeno s skupnimi nastopi s Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo oz. njenim predsednikom. Ta naloga sicer ni izrecno namenjena krovnima organizacijama. Situacija se je izboljšala po volitvah, ko imamo spet slovenskega predstavnika v italijanskem parlamentu. Žal mora senatorka Tamara Blažina nastopati znotraj opozicije, kar seveda otežuje njeno delo. Prizadevanja so se tikala cele palete problematik, ki gredo od šolstva do udejanjanja zakona 38/01 za zaščito slovenske narodne skupnosti v Italiji in ureditve primerne finančne podpore, ki je bila zamrznjena celih petnajst let. Glede tega se pojavljajo še dodatne hude težave, ker je italijanska vlada odobrila proračun, ki finančna sredstva, namenjena slovenski narodni skupnosti, hudo krči. Kljub vsestranskim obljubam raznih vladnih predstavnikov se do sedaj to ni spremenilo na bolje. Veseli pa moramo biti z dejstvom, da se je sedanja deželna uprava odločila ohraniti dosedanjo raven finančne dotacije, namenjene slovenski narodni skupnosti. Pri tem je treba tudi omeniti podpis odloka deželnega predsednika Renza Tonda, ki določuje izvajanje člena št. 10 državnega zakona 38/01. Poteza je sicer dobra, obstaja pa še veliko neizpolnjenih vrzeli, ki jih bo potrebno izpolniti, predvsem preko paritetnega odbora.

Sodelovanje s SKGZ je bilo plodno in uspešno, kar dokazuje, da je to primerna formula, s katero je potrebno skupno nastopati in se medsebojno usklajevati. Podobno je tudi, kar se tiče odnosa z edino zbirno slovensko stranko Slovensko skupnostjo, s katero potekajo redna soočanja in usklajevanja glede glavnih tematik, ki se tičejo Slovencev v Italiji. Pri tem pa je dr. Štoka dejal, da ne razume zadnjih številnih pisem in razmišljanj v Primorskem dnevniku, v katerih se načrtno napada SSO in zahteva združitve nekaterih organizacij in ustanov, kot se tudi piše, da naj bi imela SKGZ "nekako v zakupu" dnevnik, kar pa ne bi smelo biti res, če se ve, kdo vse je pomagal zamejski dnevnik reševati, ko se je znašel v težavah.

"Kdorkoli danes želi uničiti dobro sodelovanje med krovnima organizacijama, želi naši narodni skupnosti skopati grob in bo nosil posledice za to svoje delo"! je zatrdil dr. Štoka, ki je tudi povedal, da nikogar ne smemo siliti v združevanje, če sam tega noče. Dr. Štoka se je tudi zavzel za čimprejšnjo vrnitev k skupnemu predstavništvu.

Razveseljivo je dejstvo, tako je povedal dr. Štoka, da je aprila edina slovenska stranka nastopila na deželnih volitvah s svojim lastnim simbolom in dosegla lep volilni uspeh, ki je bil kronan z izvolitvijo Igorja Gabrovca v deželni svet.

Tako s SKGZ kot tudi s SSk SSO sodeluje pri vzdrževanju odnosov z Republiko Slovenijo, kjer skupaj nastopajo v Svetu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki deluje v sklopu vlade.

SSO je v letu 2008 nadaljeval reorganizacijo notranje strukture, pri kateri se je ovrednotila vloga uslužbencev in treh pokrajinskih sedežev v Trstu, Gorici in Čedadu. Delo je bilo potrebno usklajevanja zato, da bi uradi poslovali učinkoviteje in bi bili v še večjo oporo članicam krovne organizacije. Članice se namreč obračajo na strukture SSO-ja, da olajšajo delo, ki ga opravljajo društveni odborniki in člani. Posebno pomembna je pri tem pomoč v vodenju upravnih postopkov, pripravi prošenj ter pridobivanju vsestranskih informacij. V ta namen je SSO poskrbel za redno osveščanje s sporočili preko elektronske pošte in internetnega spleta.

Foto JMP

V letu 2008 je SSO posvetil posebno pozornost gospodarskemu vprašanju in v ta namen priredil seminar Gospodarstvo v našem prostoru, ki je potekal 22. februarja 2008 v KC Lojze Bratuž v Gorici. Seminar je bil zelo dobro obiskan, saj so se ga udeležili glavni predstavniki zamejskega gospodarstva tako iz Tržaške kot Goriške. Imel je tudi močan odmev v medijih in javnosti. Ker je gospodarska problematika še vedno zelo aktualna, je bil znotraj SSO ustanovljen gospodarski svet, ki bo v pomoč predsedniku.

Da bi bila povezava SSO s svojimi članicami trdnejša in bogatejša, je bilo sklicano v mesecu juniju tradicionalno zasedanje deželnega sveta. Članice so tako imele možnost dotakniti se konkretnih problematik in se soočati znotraj širšega kontekста.

SSO je bil, preko svojega predsednika, tudi aktivno vključen v Slovensko manjšinsko koordinacijo – SLOMAK, ki združuje predstavnike slovenskih manjšin, ki živijo v zamejstvu oz. v Italiji, Avstriji, Madžarski in Hrvaški. Prav o SLOMAK-u pa je dr. Štoka povedal, da se bo SSO zavzel, da pride do zamenjave njegovega predsednika, saj jasno v statutu piše, da se morajo predsedniki vrstiti.

Program za leto 2009

V letu 2009 bo Svet slovenskih organizacij nadaljeval s temeljno nalogo in namenom, s katerim je bila ta krovna organizacija ustanovljena. Delovanje bo usmerjeno v povezovanje društev in zvez, ki so članice SSO, skupno koordinacijo in pomoč. Pri tem bodo glavna vodila delovanja tri temeljna načela, slovenstva, demokracije in krščanstva.

Zelo pomembna bo predstavniška vloga, ki jo bo SSO imel kot referenčna organizacija slovenske narodne manjšine v Italiji in ki jo bo opravljal skupaj z drugo krovno organizacijo, SKGZ. V tem okviru je bilo letos že več pomembnih dogodkov.

Foto JMP

V letošnjem letu bo SSO skušal pripraviti za včlanjena društva in zveze nekaj notranjih seminarjev, na katerih bo tekla obravnava najbolj kočljivih problematik, ki se tičejo slovenske narodne skupnosti v Italiji, stanja njenih pravic ter njenega kulturnega, družbenega, političnega in gospodarskega razvoja. Pri tem bo SSO posvečal pozornost udejanjanju državnih zakonov 482/99 za jezikovne skupnosti, 38/01 za slovensko narodno skupnost ter deželnega zakona 26/2007 za Slovence v FJK. Glede tega bo seveda zelo pomemben razvoj odnosa državne in deželne vlade do slovenske narodne skupnosti v Italiji. Pomembne bodo tudi evropske in občinske volitve, ki bodo potekale junija 2009.

SSO bo sledil in sodeloval s paritetnim odborom za izvajanje zakona 38/01 in pa v sestavi nove deželne komisije, ki bo nastopila na podlagi deželnega zakona 26/2007 za Slovence v FJK, v katerem je SSO tudi izrecno omenjen.

SSO si bo tudi v letu 2009 prizadeval za čim boljše odnose z glavnimi institucionalnimi organi Italije in Slovenije. Pri tem bo seveda odigral izredno pomembno vlogo Svet za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki deluje v sklopu slovenske vlade.

Svet slovenskih organizacij si bo prizadeval za nadaljevanje plodnih stikov z italijansko manjšino v Sloveniji. Pri tem bo pomembno vzdrževati stalno medsebojno obveščanje ter soočanje na področjih, kjer imata slovenska in italijanska manjšina skupne koristi. Znotraj SSO bo tudi v letu 2009 potekala reorganizacija, ki se bo tikala organizacijskih in strukturnih preureditev ter bo zadevala vse tri pokrajinske sedeže krovne organizacije.

Glede na dejstvo, da postaja evropski okvir vedno bolj pomemben in vključen v vsakdanjost delovanja tako SSO kot njenih članic, bo posebna pozornost namenjena tudi temu. SSO si bo pri tem prizadeval, da preko informacij ter z drugimi pobudami približa evropski kontekst lastnim članicam. Pri tem bo največ možnosti namenjenih mladim in področju mladinskega udejstvovanja v sklopu slovenske narodne skupnosti v Italiji.

LJUBLJANA Muzej novejše zgodovine

Predstavitev knjige o Zorku Ščuki

Cekinov grad, Muzej novejše zgodovine Slovenije z Viteško dvorano v njem, ki s svojo izredno akustiko in skladnostjo pomaga, da se človek v njej počuti domače in se lahko zbere, je bil v torek, 27. januarja, prizorišče globoko doživete predstavitve knjige *Moj oče Zorko*, ki jo je napisala njegova hči Marija Ščuka Kerže. Knjiga je v zbirki Naše korenine izšla v redni zbirki GMD za letos. Direktor muzeja Jože Dežman je uvodoma pozdravil sodelujoče in zbrano občinstvo ter besedo predal časnikarju Ivu Jevnikarju, ki je ugotavljal, da je to tretja knjiga, ki je izšla v zadnjih časih, ki so jo napisale hčerke o svojih očetih (poleg Keržetove sta to še Majda Sfiligoj in Lučka Kralj Jerman) in ki prinašajo pomembne novosti za boljše razumevanje naše polpretekle zgodovine in osebnosti, o katerih govorijo.

Avtorica je nato sintetično spregovorila o očetu Zorku, ki je bil pomemben narodni delavec v času fašizma, zlasti odgovoren za povezovanje tržaške mladine. Med pripravami na 2. tržaški proces je bil aretiran in zaprt. Keržetova je povedala, da je iz zbrane dokumentacije in zlasti analize integralne t. i. spomenice, ki jo je oče podpisal med zasliševanjem in ki jo hranijo v rimskih arhivih, ugotovila, da je res v dolgi izpovedi priznal in povedal marsikaj, kar so mu sojetniki zamerili, a da je s tem preusmeril pozornost preiskovalcev na manj obremenjujoče ilegalne akcije. Med samo obravnavo pa je vse izpovedi preklical, češ da jih je podpisal pod prisilo. Kot znano, je bil obsojen na smrt, zadnji trenutek pa pomiloščen, kazen so mu spremenili v dosmrtno ječo. Po padcu fašizma se je vrnil v Trst, ker ga niso hoteli sprejeti k partizanom, je kmalu izginil v Švico in se nato vrnil tik pred koncem vojne. Dne 20. maja 1945 ga je OZNA odvedla. Avtorica je še povedala, kako je vse življenje hotela izvedeti resnico o svojem očetu in kako je po osamosvojitvi Slovenije, ko so se odprli arhivi OZNE, iz ohranjenih zaslišanj razbrala, da je bil obtožen sodelovanja z britanskimi tajnimi službami in prav zaradi tega likvidiran, ne pa zaradi prej omenjene spomenice in očitkov izdajstva ostalih obtožencev na drugem tržaškem procesu.

Lida Turk je kot dolgoletna raziskovalka protifašističnega gibanja in usod udeležencev drugega tržaškega procesa povedala, da se ji je zlasti ob prebiranju Ščukovih pisem ženi razgrnila nova podoba o Zorku. Ugotavljala je, da je bil to človek izrednih organizacijskih sposobnosti, ki je povezoval tržaško mladino in za vodstvo opravljal pomembne vezne opravke tudi v notranjosti Italije, saj je zaradi svojega poklica precej potoval. Marija Cenda, ki je iz italijanščine prevedla izbor Zorkovih pisem ženi iz zapora, pa je izpostavila Ščukovo izredno osebnost, ki je očitno v zaporu veliko prestal, bil je vsaj trikrat tako mučen, da se je onesvestil, ženi pa vedno pomirjujoče in optimistično pisal, da se bo stvar pozitivno razpletla.

Tajnik Goriške Mohorjeve družbe Tavčar je pred razpravo na kratko predstavil pomen zbirke, v kateri je knjiga o Zorku Ščuki tudi izšla.

Srečanje o Zorku Ščuki v Ljubljani sta izredno kakovostno dopolnila Milica Kacin Wohinz in sam muzejski ravnatelj Jože Dežman. Kacinova je izpostavila dragocenost tega dela, ki dopolnjuje dosedanje podatke o Ščuki in njegovih sotrpinih, obenem pa dokazuje, kako zelo je bilo živo protiitalijansko čutenje in kako so se razne akcije izvajale tudi mimo Borbe ali TIGR-a. Med drugim je omenila slovenske fante, ki so služili v italijanski vojski in ki so izvedli več vohunskih akcij v korist stare Jugoslavije oziroma smemo domnevati, da tudi nekatere sabotaže in verjetno celo atentata na smodnišnici v Severni Italiji.

Dežman pa je izpostavil dodano vrednost knjige o Zorku Ščuki. Poudaril je, da se je avtorica z velikim pogumom lotila iskanja resnice o svojem očetu in s tem opravila predvsem zase, a tudi za ostalo družbo dragoceno dejanje razčiščenja s preteklostjo in preraščanja odprtih, nerešenih osebnih in družbenih travm. To dejanje spominske higiene pa je edino pravilni pristop, če naj se neobremenjemo zazremo v prihodnost.